

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 1

J a n.

1943.

Pris 50 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Huvudkontor i Jönköping.

BRAND-, ANSVARIGHETS-, CYKEL-, GLAS-, INBROTTS-, OLYCKSFALLS- OCH SJUK-, VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i RIKSTELEFONKATALOGEN

— Blå delens första sida —

<p>STOCKHOLM</p> <p>Medlemskap i statsunderstödd SJUKKASSA är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa.</p> <p>Sedan Ni fyllt 40 år är det för sent!</p> <p>ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA Drottninggatan 17 — STOCKHOLM Tel. 11 87 54</p>	<p>AVESTA</p> <p>ALLT FÖR HEMMETS INREDNING: Möbler — Armatur — Mjuka mattor och linoleum. Gardiner — Draperier — Möbelyger.</p> <p>MÖBELKOMANIET Avesta. Tel. 50 38. Hedemora. Tel. 480</p>	<p>BOLLNÄS M. OMNEJD</p>
<p>SJUKVÅRDS- och FÖRBANDSVAROR, TOALETTARTIKLAR</p> <p>RENE, Folkungagatan 110</p>	<p>ALBERT PERS MATVARUAFFÄR AVESTA. Tel. 51 51</p> <p>REKOMMENDERAS! Alltid färska charkuterivaror</p>	<p>BOLLNÄS CEMENTVARU- & MURBRUKSFABRIK Tel. Fabrik o. kontor 110 04 Edv. Jonsson bost. 113 67</p> <p>Nybyggnader och reparationer utföras</p>
<p>ALINGSÅS</p>	<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>	<p>GEFLE RÖRLEDNINGSAKTIEBOLAG</p>
<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>	<p>BODEN</p>	<p>Filialen i Bollnäs. Tel. 110 17. Värme- och sanitäranläggningar. Rostfria plåtarbeten. Förmicknings- och förkromningsverkstad. Förstklassiga arbeten. Humana priser. Infordra prisuppgifter.</p>
<p>AVESTA</p>	<p>ALLTFOTOGRAFISKT i bästa utförande från HANSSONS EFTR., Drottninggatan 27, BODEN Telefon 27 78 Zeiss-Ikon-kameror och Film.</p>	<p>VI REKOMMENDERA: För skogsarbetaren en Urafors huggyxa & barkspade. För sportmannen en Urafors sportyxa. För hemmet en Urafors vedyxa & en köksyxa.</p>
<p>AVESTA BEGRAVNINGSBYRÅ AVESTA Tel. 50 37</p> <p>Ombesörjer allt vid dödsfall och begravningar med största omsorg och till lägsta priser.</p> <p>Begravningsbil finnes</p>	<p>Hedenbrons Kafé rekommenderas vid utflykter och promenader Gott kaffe. — Hembakat bröd. Telefon 23 57 — BODEN</p>	<p>URAFORS YXFABRIK, Edsbyn Grundad 1860 — 75 år 1935 C. O. Åberg & Co. Tel. 23 & 33. Telegr.-adr. Urafors, Edsbyn</p>
<p>FOLKETS PARK, AVESTA (Ansluten till Folkets Parkers Centralorganisation)</p>	<p>BOLIDEN</p>	<p>TAKTEGEL av erkänt god sortering och kvalitet. Undersökt av Staten Provvningsanstalt. Humana priser. Begär prov!</p>
<p>Södra Dalarnas vackraste festplats Öppen lördagar och söndagar samt en mellandag varje vecka. Landets förnämsta teatersällskap och solister engagerade. Södra Dalarnas största och modernaste dansbana. Nöjesavdelning. Serveringar.</p> <p>REKOMMENDERAS Tel.: Ordf. 55 43 Kassör 52 94 Vaktm. 54 13</p>	<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>	<p>SÖRÄNGS TEGELBRUK Tel. 390 19 SÖRÄNG Tel. 390 19</p>
	<p>BOLLNÄS M. OMNEJD</p>	<p>AB. LARSSONS SAFTFABRIK Hå, Bollnäs.</p> <p>TILLVERKNING AV PRIMA SOCKRADE BÄRSAFTER OCH LINGONSYLT. Etablerad 1875. Telefon 490 15</p>
	<p>God mat till ett skäligen pris MJÖLKBAREN Bollnäs.</p>	<p>BOLLNÄS ELEKTRISKA BYRÅ E. HAMMARLUND Telefon 104 54</p> <p>INSTALLATIONSBYRÅ REPARATIONSVERKSTAD</p>
		<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JAN. 1943

Utkommer en
gång i månaden
6:te årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Kocksgatan 15, Stockholm
Telefon 41 39 99 Postgiro 15 44 20

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

HJÄLP TILL SJÄLVHJÄLP

Frågan om yrkesutbildning och omskolning av partiellt arbetsföra, deras inpassning i produktionen och därmed sammanhängande problem har på senaste tiden ägnats allt större uppmärksamhet i den offentliga diskussionen. Den har även aktualiserats genom bildandet av Samarbetskommittén för Partiellt arbetsföra — som består av representanter för de lungsjukas, de blindas, de vanföras och de dövas organisationer — och de initiativ, som tagits av denna kommitté samt av socialministerns initiativ efter Samarbetskommitténs uppvaktnings i november att med regeringens sanktion tillsätta en kommitté av sakkunniga för frågans utredning.

Ett nytt och vägande inlägg i diskussionen om detta betydelsefulla samhällsproblem utgör en nyligen utkommen redogörelse av stadsdistriktsläkaren i Stockholm, d:r Allan Rülcker, "Socialmedicinska undersökningar av understöds klientelet i Stockholms fattigvårdsförvaltning", som är resultatet av en grundlig utredning av över 2,000 fattigvårdsfall i huvudstaden under perioden 1928—37.

D:r Rülckers namn har vid flera tillfällen tidigare nämnts i samband med de partiellt arbetsföras problem. Som tuberkulos- och distriktsläkare i Stockholm har han kommit i intim kontakt med det klientel, som närmast beröres av frågan, och den erfarenhet, han därvid vunnit, har givit honom en rad beaktansvärda synpunkter på problemet, en positiv inställning, välgörande fri från den byråkratiska och skeptiska mentalitet, som väl hittills utgjort det största motståndet då det samma varit föremål för diskussion. I det betänkande, som i december 1938 avgavs av Stadskollegiets arbetsberedningskommitté lämnade d:r Rülcker några allmänna synpunkter på de lungsjukas behov av och möjligheter till återinpassning i arbete. Han fastslog där, att "det är samhällets plikt att slutligen återföra de tillfrisknade eller defektläta till ett för varje fall

lämpligt arbete, vilket ju ytterst är avsikten med den kostnadskrävande vården och eftervården". Dessa synpunkter understrykas ytterligare i de av d:r Rülcker nu slutförda socialmedicinska undersökningarna. Det är hjälpen till självhjälp, som bör vara de socialvårdande organens primära uppgift, när det gäller omhändertagande av tillfrisknade, defektläta och invalida. Under sina många samtal med hundratals sjuka i olika sjukdomslägen har d:r Rülcker till fullo övertygats om det fattigvårdsprofylaktiska värdet av en till fattigvårdsförvaltningen knuten arbetsförmedling och arbetsberedning, anpassad just för detta klientel. Vad en sådan skulle betyda framgår av att av det undersökta klientelet inte mindre än 225 personer, därunder 133 under 50 års ålder skulle genom arbetsberedning vara i besittning av eller efter effektiv eftervård uppnå en sådan grad av arbetsförmåga att de i varje fall t. v. skulle kunna avstå från samhällets ekonomiska hjälp. Ungefär 12 proc. av klientelet eller praktiskt taget var åttonde person i fattigvårdsförvaltningens hela hithörande klientel skulle genom arbetsberedning kunna er nå den effektivaste hjälpen till självhjälp. I 27 av de undersökta fallen — i det hela 250—300 fall — kan detta resultat dock endast vinnas genom föregående yrkesutbildning och omskolning.

Förutsättningen för en planmässig och effektiv arbetsberedning är emellertid att denna sker under läkarens medverkan. Härom finnes ingenting stadgat i det reglemente för fattigvården i Stockholms stad, vari föreskrives att vid prövning av understödsfrågor, noggrann utredning skall verkställas om sökandens förmåga att bidra till sin försörjning. Och dock är det klart, att i de flesta sjukdomssituationer endast en kunnig läkare kan bedöma, i vilken grad och i vilken form sjukvårdande åtgärder kunna och bära vidtagas och i vilken omfattning förbättring av arbetsförmågan kan vara att vänta. Enligt uppgift torde emellertid

socialvårdskommittén i sitt betänkande om centralisering av socialvården komma att ta upp frågan om läkarnas inkoppling i samhällshjälpen, främst från den förvaltningsmässiga sidan, varvid förslag om utbyggnad av den medicinska sakkunskapens deltagande i de kommunala rådslagen, när det gäller socialvården, framläggas.

På grund av att denna medicinska sakkunskap icke varit tillgänglig vid bedömandet av olika understödsfall har den hjälp, fattigvården kunnat lämna, i många fall varit förfelad. Den har inte fått tillfälle att sätta in i det ögonblick då den kunde gjort största nyttan och kanske ganska snabbt återfört den nödställda till arbets- och försörjningsduglighet. Hjälpbehovet har blivit varaktigt i onödan, och detta har alltså i många fall inte berott på den sjuke själv. Det har talats allt för mycket om "uppammande av understödsgaranda" under dessa sista år, säger d:r Rülcker. Säkert är att det visst inte alltid är någon understödsgaranda, som håller alla sjuka kvar bland det mer kroniskt understödda klientelet. Sjukdomen i och för sig kan vara viljebrytande nog för att tillåta allt för många att initiativlöst ledas mot de vägar, vilka i bästa fall kunna leda till självhjälps återvinnande. Det är också fel i själva det nuvarande fattigvårdssystemet, i fattigvårdslagens egen utformning. Dess huvudföreskrift att oförmåga att genom arbete försörja sig uppställs som villkor för erhållande av fattigvård anser d:r Rülcker stå i rak strid med det förebyggande syftet att bringa hjälp till självhjälp. "Så som par. 1 i 1918 års fattigvårdslag angivit ett villkor för fattigvårds lämnande, kommer det att omfatta de *sjuka fattiga* och *fattiga sjuka* medan möjligheten försittes eller förhindras att bereda främst de *sjuka, som ännu ej äro fattiga* den hjälp, som tvivelsutan skulle nått dem under optimal förutsättning för att kunna verka till självhjälp". Fattigvården blir inte, vad den borde vara: en verklig social profylax. "Det som tvivelsutan gör den offentliga fattigvårdens arbete så betungande och ofta hopplöst är att det klientel för vilken den arbetar, redan fått sjunka så långt ned i svårigheterna att det oftast blir omöjligt att hjälpa riktigt effektivt till självhjälp." Därför blir socialvården dyrare och mindre effektiv än den borde vara.

Vårt land har inte råd med försummelser av dylik art. Det har inte heller längre råd att lämna frågan om tillvaratagande av den partiella arbetskraften olöst. Det är hög tid att något göres och det är att hoppas att de erfarenheter, d:r Rülcker vunnit vid de socialmedicinska undersökningar, som här berörts, på ansvarigt håll ägnas tillbörlig uppmärksamhet.

J. S—n.

Partiellt arbetsföras problem diskuteras inför "Socialt Forum"

Föredrag av fattigvårdsdir. Wangson.
— Avtalsvägen bör provas.

De partiellt arbetsföra och samhället var ämnet för ett föredrag, som fattigvårdsdirektör Otto Wangson hållit inför den nybildade diskussionsklubben Socialt forum, en sammanslutning av Stockholms stads sociala tjänstemän.

Fattigvårdsdirektör Wangson framhöll, att problemet om de partiellt arbetsföras möjligheter på arbetsmarknaden vidgats genom den tekniska utvecklingen och de år från år skärpta kvalifikationskraven. Inom företagen utökas även den nedsatta arbetsförmågan bland personalen för varje år, varför problemet blivit ännu mer svårslösligt. En vederhäftig opinion om nyttan och betydelsen av understöden vore värdefull. Socialläkarens inställning borde i detta fall väga tungt.

Vill man komma till rätta med de partiellt arbetsföra och deras problem får man dock ej strida mot de ekonomiska naturlagarna, framhöll han vidare. Individuella hjälpåtgärder kunna i varje fall aldrig föra till någon lycklig lösning. Avtalsvägen bör i första hand provas, i annat fall måste man gripa till lagstiftningen för att garantera de partiellt arbetsföra deras självklara rätt till arbete inom produktionen. Ett nytt steg planeras i ett förslag av stadskollegiets planeringskommitté, vilket kommer att överväga utbyggnad av sjukförsäkringen och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

I den följande diskussionen framhölls vikten av omskolning och utbildning för de partiellt arbetsföra. Eskilstuna har tagit initiativet i detta avseende genom att öppna en yrkesskola för denna grupp. Från de partiellt arbetsföras sida framhölls den tanken, att de inom de fria yrkena i vissa fall kunna få företräde. Det är de oväsentliga kraven vid arbetsgivningen, som böra undanskaffas. Tanken på understöd mot en motprestation efter läkarintyg diskuterades även. Det framhölls till sist, att när den av regeringen beslutade utredningen föreligger färdig komma säkerligen många problem att ännu kvarstå olösta.

De partiellt arbetsföras organisationer representerades vid mötet av ordf. i De Lungsjukas Riksförbund, E. Frithiof och herr Ch. Hedqvist i De Blindas förening.

Tbc-undersökning startar i Skåne. En kampanj mot tuberkulosen i Skåne kommer i början av detta år att utgå från Lund, eller så snart skärmbildsapparaturen och en provisorisk avdelning vid Lunds lasarett bli klara. Ledare för kampanjen blir överläkare E. von Rosen vid centraldispensären i Lund. Dr von Rosen beräknar att man först skall ta itu med dem som ur organisatorisk synpunkt äro lättast tillgängliga, d. v. s. industriernas arbetare. Inom de två första åren anser han också att man skall hinna undersöka upp till 50,000 personer. På denna summa gör han troligt att man bör påträffa cirka 100 fall av tuberkulos, som kräva omedelbar vård.

En läkares syn på den sociala hjälpverksamheten

Vår Stad har i intervju syfte vänt sig till stadsdistriktsläkaren Allan Rülcker för att få höra något om hur en läkare ser på den sociala hjälpverksamheten, speciellt då den stockholmska, och då uttalandena är av stort allmänt intresse har vi tillåtit oss att återge det huvudsakliga av intervjuen.

I sin egenskap av distriktsläkare i Stockholm och ledamot av stadskollegiets understödskommitté torde doktor Rülcker mer än de flesta läkare i vårt land besitta en rik fond av erfarenhet om den sociala hjälpverksamheten — en erfarenhet baserad på rön som tjänsteläkare och på iakttagelser under eget socialt utredningsarbete, vilket bl. a. tillvaratagits av den statliga läkarutbildningskommittén till vilken han kallats som expert.

"Ja, vad jag först skulle vilja säga är", säger doktor Rülcker, "att vi läkare under vår utbildning icke erhålla någon utbildning i social-medicin i form av kurser som fallet är med övriga medicinska discipliner. Vi ha alltså när vi legitimeras mycket oklara begrepp om den sociala hjälpverksamheten. Vår utbildningstid är visserligen mycket lång, men de olika ämnena inom medicinen äro så omfattande, att det icke blir mycken tid över för meddelandet av kunskap om den sociala hjälpverksamhet som anknuter till vår egen".

Har det inte varit på tal att införa kurser i socialmedicin för medicine kandidater?

"Jo, alldeles riktigt. I den läkarutbildningskommitté som sedan 1938 arbetar för en omläggning av läkarutbildningen har frågan om speciella kurser i social-medicin tagits upp och jag förmodar, att mitt tillkallande som s. k. expert föranletts av en viss kännedom om mitt intresse för just denna fråga".

Hur kom doktor Rülcker att intressera sig för samhällets hjälpverksamhet?

"Ja, där har väl slumpen till stor del spelat in. När jag efter legitimationen började min vidareutbildning erhöj jag anställning vid Stockholms stads fattigvårdsnämnds dåvarande största sjukvårdsinrättning och tjänstgjorde i olika befattningar under 4 1/2 år. Jag saknade då fullkomligt kännedom om de anknytande samhällsorgan och -institutioner, som jag så småningom fann oundgängligen nödvändiga, för att vi skulle kunna göra något effektivt för våra patienter utöver vad vi rent medicinskt sett kunde hjälpa dem med. Under daglig kontakt med dessa långtidssjuka, en kontakt som i många fall bibehölls under icke bara ett utan flera år, fick man en ganska klar inblick i huru mångskiftande svårigheterna äro för oss människor att komma vidare, sedan en gång sjukdomen under en längre tid fått oss i sina klor. Man står inför så många problem, där det ena icke är det andra likt, och man lär snart hur lyhörd man får vara för varje detalj i en sjuk medmänniskas situation, för att man icke genom även den till synes obetydligaste underlåtenhet skall aktivt bidra till ogynnsam sjukdomsutveckling. Men så hade vi också de mest skrämmande exempel in på ögonen. Icke bara så att denna sjukvårdsinrättning den tiden var en uppsamlingsanstalt för allt vad övriga stadens sjukhus hade av

Doktor Allan Rülcker.

obotliga och försummade sjukdomslägen, utan dessutom fanns inom anstalten en särskild avdelning för fattiga, av "hjon", som voro i besittning av viss arbetsförmåga och användes för olikartade sysslor inom anstalten. Många av dessa voro psykiskt efterblivna eller i mindre grad lytta och utan familjeförankring och hade hamnat av olika anledningar vid ibland relativt unga år i fattigvården och hade sin livsväg vidare inom densamma, oförmögna att reda sig på egen hand. Man hade rikliga tillfällen att fundera en smula över livet som, om jag så får säga, brusade utanför denna hedervärda gamla anstalt och som slammade av så mycket av halvt och skadat liv att omhändertagas av oss innanför anstaltens murar. Jag tror, att det var utomordentligt nyttigt, att efter allt vad man visste och trodde sig veta om livet och läkekonsten och dess möjligheter, få ställas inför just ett dylikt klientel, som i så hög grad bar prägeln av försummelser, egna såväl som medmänniskors och samhällets. Man fick upp blicken för de förebyggande åtgärdernas betydelse, när man dagligen tvangs bevittna, hur den hjälp man skulle önskat giva endast fick karaktären av ett definitivt omhändertagande för den sjukas återstående dagar.

När jag sedan anställdes vid ett av stadens tuberkulosjukhus mötte jag ett helt annat klientel. Det var stora grupper av sjuka i yngre åldersklasser. De flesta blevo tack vare tuberkulosbyråns förebyggande verksamhet och de betydelsefulla framstegen inom detta specialgebit under de senaste årtiondena räddade till livet . . . men tyvärr allt för många icke i besittning av krafter att arbeta vidare inom det yrke de lärt eller i vilket de ditills arbetat. Det är så lätt att giva rådet att byta yrke eller välja ett kanske mindre inkomstbringande och mindre tungt arbete. Man lärde en hel del om sitt klientels bekymmer och problem. Det var många som hade maka och barn och en hotad ekonomi och hade mistat sina anställningar och emotsågo med oro den dag, då de skulle börja sin kamp på nytt, kringgåddade i sina försök genom medmänniskors fruktan för deras smittosamhet. Det var den partiella arbetskraftens stora problem jag fick möta".

Doktorn avslutade ju sedan sin utbildning vid ett av stadens s. k. akutsjukhus?

"Ja, men den tiden minns jag mest nog som en enda sammanhängande arbetsdag. Läkarkrafterna voro för fåtaliga och mycket av ens arbetsdag upptogs av intygsskrivande av varierande art. Man kom i kontakt med den sociala försäkringsverksamhetens olika former, sådana de av samhället planerats i fattigvårdsförebyggande syfte. Sjukkasor, privata försäkringsbolag, Riksförsäkringsanstalten och Pensionsstyrelsen krävde utlåtande och intyg. Man motsåg med en viss längtan den dag, då man skulle få lämna allt detta för en egen verksamhet . . .

. . . och den kom i form av anställning som distriktsläkare?

"Ja, och därtill under en ganska påfrestande tid. Vid den tidpunkten inträffade den förödande och långvariga byggnadskonflikten. Jag kom i kontakt med en kristids ödeläggande och värdespolierande härjningar bland de breda lagren av storstadens befolkning och hade rikliga tillfällen att göra erfarenheter av föga uppmuntrande natur. Jag tror, att jag sällan så beklagat som då, att jag under min utbildning icke erhållit en grundlig orientering i den samhälleliga hjälpverksamhetens mångskiftande och värdefulla resurser".

Det var vid den tiden Doktorn tillkallades som sakkunnig i Stadskollegiets Understödskommitté?

"Det var 1934, alldeles riktigt".

Och nu något om utredningsarbetena.

Jag gjorde under åren 1937—1938 en utredning med avsikt att tränga in i frågan om sjukdomarnas betydelse som anledning till samhällshjälp. Det blev ju en mycket omfattande utredning, men borde ha gjorts ännu grundligare. Men som vanligt är det tiden, som man ej får att räcka till. Materialet var stort nog i alla fall och omfattade 10,000-tals uppgifter om klientelet, som voro föremål för bearbetning i Stockholms Stads Statistiska Kontor i c:a 1 års tid. Resultatet av mitt arbete hade jag tillfälle överlämna till kommittén först på nyåret 1940. Under detta utredningsarbete fick jag tillfälle att mot bakgrunden av den fylligaste sociala anamnes bedöma det klientel, som jag under många år mött, och jag måste säga, att man fick en helt annan syn på sina klienter än tidigare. Det var en hel del att lära om människors sjuklighet, deras tendens att undandraga sig sakkunnig vård och möjligheter att detta till trots reparativt inskrida innan det likafullt var för sent. Vad jag i varje fall fick en ganska klar inblick i, var hur försummad vården av samhällets kroniskt sjuka är. Som nu är fallet förmedlar fattigvårdsförvaltningen vård för ett mycket stort antal sjuka, icke endast i invalida och kroniska stadier, som man ju hade skäl att vänta och väl allmänt tror, men därtill berör dess initiativ såväl profylax som manifesta sjukdomsstadier, eftervård och stöd vid återinpassning i arbete. Om man betänker, att en mycket stor del av vårt folk — kanske omkring 3/4 av detsamma — lever i nära nivå med fattigvårdsklientel med hänsyn till ekonomisk standard, så säger det sig själv, att ekonomiska kriser och långvarig sjuklighet innebära ett allvarligt hot mot den enskildes möjligheter att reda sig utan samhällets ekonomiska stöd. För mången blir därför också fattigvården den enda tillgängliga av samhällets hjälpande institutioner; den har blivit de långtidssjukas speciella institution".

Men har inte den sociala försäkringsverksamheten betytt mycket i fattigvårdsavlastande avseende?

"Jo, på sätt och vis. Kanske är det för tidigt att döma ännu. Fattigvårdsklienteletets sammansättning kan ju på sätt och vis

sågas spegla bristerna i den sociala försäkringsverksamhetens funktion. Givetvis har icke dess fattigvårdsprofylaktiska förmåga ännu kunnat göra sig gällande i klientelsammansättningen. Dessutom är denna underkastad förskjutningar i mån som de medicinskt-terapeutiska resurserna ökas i sjukdomsförebyggandet och sjukdomsbekämpandet. Alla terapeutiska framsteg till trots behärska dock vi läkare endast vissa sjukdomsformer. Det blir därför alltid kvar icke bara en bottenlös utan ett mäktigt skikt som utgöres av samhällets åldrande och kraftlösa, av dess kroniskt sjuka, dess för sent behandlade, dess otillräckligt behandlade, dess försent till arbetet återförda, dess genom mekaniseringen och det maskinella förfarandet olycksfallsstympade. Det är dessa som rekrytera fattigvårdsklientelet, och tyvärr allt för mången gång så sent, att den hjälp som kan lämnas får omhändertagandets karaktär. Vi torde nu hava svårt att sätta oss in i hur klientelsammansättningen gestaltade sig en gång innan det stora saneringsarbetet kunde göra sig gällande genom en förbättrad vård av och ett allt mer utökat omhändertagande av de psykiskt sjuka, vilka genom sin kverulans, sin asocialitet och sina kriminella tendenser satte sin prägel på hela fattigvårdsklientelet. Jag behöver väl endast erinra om termen *pauvres honteux* för att belysa situationen.

Vad anser Doktorn om den framtida utvecklingen av den sociala försäkringsverksamheten?

"Felet är väl närmast det, att man i sin "fattigvårdsskräck" icke byggde upp en central samhällshjälp från den offentliga fattigvården utan ikring densamma inrättade den ena formen efter den andra av försäkringsverksamhet, som var och en tog sikte på en viss klientelgrupp, av dem man återfann i fattigvården. Hjälpens blev sålunda decentraliserad och är väl åtminstone för närvarande för gemene man oöverblickbar. Man övergav behovsprincipen och trodde det ekonomiska läget tillåta en på rättsprincipen uppbyggd försäkringsverksamhet, glömande att en dylik — paradoxalt nog — icke förhjälpel individen att identifiera sig med samhället utan skapar en borgenärattityd, en tendens att kräva åter så mycket som möjligt av gjorda otillräckliga ekonomiska prestationer och helst ännu mer. Och så äro vi framme vid det nuvarande läget, i vilket vissa av försäkringsformerna kunna sägas utgöra ett verkligt och varaktigt stöd under det att andra i sin otillräcklighet lämna individen ohulpen, kanske just vid den tidpunkt, då hjälpen borde vara som mest effektiv".

Vilken av de olika försäkringsformerna avser Doktorn med sitt uttalande?

"Jag tänker på den allmänna sjukförsäkringen i sjukkasans form. Visserligen lever, som jag nyss sade, flertalet av vårt folk på en ekonomisk nivå, som redan vid en jämförelsevis kort sjukdomstid kan anses vara osäker och i vilken misär hotar. Men — och detta är det väsentligaste — det är den långa variga sjukdomen som innebär hotet för individ- och familjekonomin. Det är denna som först och främst förtjänar beaktande. Och vilket stöd erbjuder sjukförsäkringen i detta fall? Jo, den sänker sjukpenningen efter en tidsfrist på ett kvartal och indrager den helt efter två eller högst tre år. Ingen torde kunna existera på den sjukpenning, vilken som regel utgår efter 3 månaders sjukdom. Och allt detta under det att kortvariga, bagatellartade och för utnyttjandet av semester eller provocerandet av ledighet som indragits, helt betydelselösa sjukdomstillstånd, som mestadels kunna hänföras till egna brister inom viljelivet, utnyttjas och honoreras".

Dr Carstensen om eftervårdsfrågan i Norrbotten

Överläkare B. Carstensen.

Intressant föredrag
vid möte anordnat
av Malmbergets Kon-
valescentförening.

Fem punkter i
eftervårdsfrågan.

Vid ett offentligt möte i Malmberget, som anordnats av Malmbergets konvalescentförening har överläkaren vid Centralsanatoriet i Sandträsk, dr Bo Carstensen, hållit ett intressant och på positiva synpunkter rikt föredrag över ämnet "Om betydelsen av effektiv förebyggande och eftervårdande tuberkulosverksamhet."

Inledningsvis framhöll dr. Carstensen, att en fortgående minskning av tuberkulosdödligheten kunnat konstateras under de sista årtiondena. Detta glädjande förhållande får till stor del tillskrivas det organiserade antituberkulosarbetet. Tal. framhöll, att den förebyggande antituberkulosverksamhetens viktigaste uppgift är att bevara eller höja individens motståndskraft, att på ett tidigt stadium uppspara sjuka och att i möjligaste mån skydda individer i åldersgrupper som erfarenheten lärt oss äro särskilt mottagliga samt erinrade om, att man genom den nya skärmbildsmetoden kan åstadkomma verkliga massundersökningar som äro fullt tillfredsställande och dessutom mycket billiga och tidsbesparande.

Dr Carstensen berörde även några synpunkter ur den Hellström-Neanderska stora utredningen. "Endast den vård och behandling som icke blott syftar till att återskänka den sjuke hälsa utan även uppställer som sitt mål att göra honom till en duglig samhällsmedlem, kan från samhällets och individens synpunkt betraktas som fullt tillfredsställande".

Frågan om inrättande av konvalescenthem är av stor betydelse. Utredningsmännen föreslå i detta syfte två typer av anstalter, den ena benämnd "eftervårdshem" den andra "verkstadshem". Den förra är avsedd som träningshem för konvalescenter ävensom för kroniska fall med mera reducerad arbetskraft, den senare för klienter med mera fullvärdig arbetsförmåga. Enligt den framlagda planen skulle eftervårdshemmen ställas under landstingens huvudmanskap, och helst förläggas invid länsanatorier.

Vad kunna vi då under nuvarande förhållanden och med nuvarande resurser utan alltför genomgripande och dyrbara nya organisatoriska apparater åstadkomma för en förbättrad efter-

vård? Jag anser sade tal., att följande utan alltför stor omkostnad med god vilja och förståelse från såväl myndigheter som de sjuka nu kan göras i vårt län:

- 1) En social kurator bör anställas vid Sandträsk.
- 2) Redan under sanatorievistelsen bör de vårdades intresse inriktas på frågan om det förvärvsarbete, som efter vårdtidens slut kan befinnas lämpligt.
- 3) Den sociala kuratorn bör i samarbete med fattigvårdsstyrelsen och hemdispensären se till att den som står i begrepp att hemskrivas beredes betryggande hygieniska bostads och kostförhållanden.
- 4) Omskolning till "lättare" yrke av därtill lämpade bör underlättas med bl. a. anordnandet av mindre verkstadshem.
- 5) Hos arbetsgivare och arbetsorganisationer bör man söka vinna förståelse för att icke avtal träffas i sådan form, att det försvårar anställandet av f. d. sanatoriepatienter.

Talaren avslutade sitt föredrag med att uppmana läkare, sköterskor, lärare och präster att bland allmänheten tala för de tuberkulosas problem. "Nå vi genom detta kunskap få vi också förståelse och större möjligheter att skuldra vid skuldra kunna utrota folkfienden tuberkulosen".

Högre statsbidrag till sanatorierna begäras. Landstingsförbundet har hos regeringen begärt ett särskilt kristillägg på t. ex. 25 procent fr. o. m. 1943 på de statliga driftbidragen till anstalter för lungtuberkulos, epidemisjukhus, hem för kroniskt sjuka, vårdhem för lätt-skötta sinnessjuka, barnsjukhus- och barnavdelningar samt förlossningsanstalter. Kostnaderna för dessa anstalter ha nämligen under senare år stigit högst väsentligt, som regel till mer än 30 procent, och man väntar att de i år komma att stiga ytterligare. Ökningen ha landstingen ensamma fått bära, men avgifterna vid anstalterna ha trots detta inte höjts i någon större omfattning. En omprövning av statsbidragsbestämmelserna anses emellertid nu vara ofrånkomlig.

De melodier folk frågar efter

finner Ni nu - som alltid - på

Sonora

- den svenska skivan.

Begär de senaste Sonora-supplementen. Finnas i alla musikaffärer.

från FÖRBUNDSARBETET

KONVALESCENTFÖRENING BILDAD I PITEÅ.

Piteå Konvalescentförening har vid sammanträde i november förra året bildats i Piteå.

Luleå Konvalescentförenings ordf., Bertil Backman höll ett anförande om konvalescentföreningarnas mål o. medel. Hr Backman framhöll, att genom ett enigt framträdande kan man vinna resultat, som för den enskilde äro otänkbara. Han redogjorde vidare för konvalescentföreningarnas arbetsmetoder och organisation. Särskilt framhöll han att lokalföreningarna på allt sätt skola stödja medlemmarnas utbildningsmöjligheter och söka samordna och stimulera studiearbetet. Studiecirkelarna ha visat sig vara ett bra sätt att väcka studieintresset och kan därför rekommenderas.

Därefter, talade Norrbottens lungsjukas centralförenings sekr., Vidar Östling, Ängesbyn, om centralförenings uppgifter och hur medlemmarnas personliga propaganda bör läggas. Han framhöll hur nödvändigt det var med yrkesundervisning för att kunna tillvarata de partiellt arbetsförsämrade arbetsförmåga, att centralföreningen genom att uppvakta myndigheterna, genom upplysning och propaganda skapar förståelse för det berättigade och ur samhällssynpunkt nödvändiga kravet att eftervården av de lungsjuka ordnas på ett rationellt sätt.

Ett tjugotal antecknade sig som medlemmar. Styrelsen fick följande sammansättning: ordf. Gerhard Carlsson, v. ordf. Klas Sandberg, sekr. Ivan Eng, v. sekr. Greta Eliasson, kassör Axel Lindvall. Till studieledare utsågs Petrus Sandlund och ref. blev Torsten Johansson.

DE LUNGSJUKAS KONVALESCENTFÖRENING HÖGANÄS.

har bildats vid möte i Höganäs Folkpark.

Att intresset var stort för en förenings tillkomst, därom vittnade det stora antal som hade hörsammat kallelsen till mötet.

Tillförordnade ordföranden, Nils Axén, öppnade mötet och hälsade de närvarande konvalescenterna välkomna samt redogjorde för en konvalescentförenings uppgifter och vilken betydelse en dylik förening har för medlemmarna. Mötet beslutade därefter bilda en förening. Till styrelse för ett år valdes följande: Nils Axén, ordförande, Uno Nohrén, vice ordförande, Robert Dahlström, sekreterare, Greta Jensen, vice sekreterare, Malte Nilsson, kassör, samt Inga Nilsson och Åke Bogren.

Vid mötet tillsattes en kommitté för att handha listor för julinsamlingen till uppmuntran och julglädje för de svårt sjuka i Höganäs och Kullabygden.

De lungsjukas tidning "Status" kommer också att försäljas i Höganäs av föreningens medlemmar och den som köper tidningen ger de lungsjuka ett välbehövt handtag.

LIVLIG VERKSAMHET I MALMBERGETS KONVALESCENTFÖRENING.

Intresset för studier stort. — Kurser i snickeri och svetsning startas. — Välbesökt propagandamöte.

Malmbergets konvalescentförening har avgivit sin första verksamhetsrapport från föreningens start till den 1 nov. 1942; vilken är av följande lydelse:

Föreningen hade på sitt första ordinarie möte ett medlemsantal av en passiv och tolv aktiva medlemmar, nu har föreningen nio passiva och fyrtio aktiva medlemmar.

För att få föreningen känd och erkänd av befolkningen här uppe, anordnade vi ett upplysningsmöte söndagen den 18 okt. Mötet började med ett musikstycke av en stråkorkester. Därefter höll pastor Sundström från Malmberget ett välkomstanförande, vari han särskilt hälsade mötets huvudtalare överläkaren vid Sandträsk sanatorium doktor Bo Carstensen hjärtligt välkommen.

Dr Carstensen höll ett mycket intressant och innehållsrikt föredrag över ämnet "Om betydelsen av effektiv förebyggande och eftervårdande tuberkulosverksamhet". (Föredraget refereras på annan plats i detta nummer).

Efter föredraget förekom ytterligare ett musikstycke och därefter höll pastor Sundström ett avslutningsanförande där han bl. a. uppmanade publiken att inträda i föreningen som passiva medlemmar. Han påminde även om en frivillig insamling till förmån för föreningens studieverksamhet. Denna insamling inbragte kr. 81:85. Dessutom anmälde 3 personer sitt inträde som passiva medlemmar. Mötet var besökt av omkring 250 personer.

Angående studieverksamheten kan vi redan notera ett gott resultat, och det har vi i första hand A.B.F. här på platsen att tacka för. Utan deras beredvilliga hjälp hade vi säkerligen ej kommit så långt i studiearbetet, som vi nu redan gjort.

För de manliga medlemmarna har en kurs i snickeri redan startats å yrkesskolan i Malmberget. Vidare kommer en svetsningskurs att startas så snart som möjligt. I de mera teoretiska ämnena såsom maskinskrivning, stenografi och bokföring har vi tyvärr ännu ej kommit igång riktigt, ty det råder vissa svårigheter att organisera det hela så att våra medlemmar ute på landsbygden kan vara med och studera oberoende av de långa avstånd man måste räkna med här uppe. Vidare skall en cirkel i organisationskunskap för styrelsemedlemmarna startas i

Patienternas Förening

Telefon:

23 40 10

Postgiro:

3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

dagarna. Sedan finns det flera goda förslag till cirklar, vilka skola tagas upp längre fram i vinter, t. ex. kommunalkunskap, svenska, engelska, finska. Även lättare och trevligare saker som t. ex. något som kallas för "förberedda talares klubb", kommer att upptas på studieprogrammet.

Intresset för studierna är också synnerligen livligt, så vi tippar att det blir en vinter full av arbete både för vår personliga förkovran som för vår förenings framtid och utveckling.

Asta Vävpling.
sekr.

SANDVIKENS LUNGSJUKAS KONVALESCENTFÖRENING

har soma förut meddelats bildats i Sandviken. Föreningen, som är ansluten till De Lungsjukas Riksförbund, arbetar efter detta förbunds program och riktlinjer.

Föreningens avsikt är att i största möjliga utsträckning samarbeta med statliga och kommunala myndigheter, med Centraldispensären och läkarna för Fredriksskules sjukhem samt med förbundsledningen i Stockholm.

Föreningens ordförande är Karl Andersson och kassör Ruben Eriksson, Sandviken. Styrelsen består för övrigt av hr Mauritz Flygare, vice ordf., fröken Dagmar Ekfält, sekr., hr Verner Söderström, vice sekr., hr Helge Eriksson, vice kassör, samt fröken Gunborg Wall.

LULEÅ KONVALESCENTFÖRENING

höll månadsmöte söndagen den 29 nov. å ABF:s studiehem. Ett 25-tal medlemmar hade infunnit sig och deltog med stort intresse i förhandlingarna.

Föreningens ordf. Bertil Backman hälsade välkommen varefter man övergick till dagordningen.

Trots föreningens blott ettåriga tillvaro kan den se tillbaka på ett synnerligen gediget arbete. Av rapporterna framgick bl. a. att föreningens styrelse närvarit vid Norrbottens läns landstings sammanträde för diskuterande av ett av föreningen framlagt förslag om anordnande av konvalescenthem i Norrbotten för de lungsjuka konvalescenterna. Å nämnda hem skulle de från sanatorier och andra tbc.-vårdanstalter utskrivna få tillbringa konvalescenttiden samt där få omskolning till lättare yrken. Konvalescenthemmet skulle av landstinget bekostas och underhållas samt svara för konvalescentens uppehälle därstädes. Yrkeskunnskap och ledning för konvalescenternas utbildning skulle lämpligen anskaffas ur de lungsjukas egna led.

På grund av rådande tidsläge kan Konvalescentföreningens framställan inte väntas bli realiserad på stunden, utan måste kanske bero till en senare tidpunkt. Föreningen är dock fast besluten att inte ge tappt förrän ett positivt resultat kan uppvisas i denna angelägenhet. Av vidare rapporter framkom att föreningen sedan den bildades den 11 nov. 1941 har organiserat och grundat Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Vidare har den bildat lokalavdelningar av De Lungsjukas Riksförbund i Malmberget, Piteå och Norrfjärden. Dessa föreningar äro synnerligen livskraftiga. F. n. äro ett flertal konvalescentföreningar under bildande i olika delar av länet.

Vidare har gjorts en julinsamling vilken kommit mindre be-
medlade lungsjuka till del inom Luleå m. o.

Konvalescentföreningar

anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Ragnar Andersson, Strömsberg, Spjutsbygd, kassör Arvid Mattisson, Ekholmsstrand 18, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening. Ordf. Hugo Flodin, Box 346, Borås. Tel. 150 66.

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Manfred Norberg, Drakenskiöldsg. 7 (Tel. 44 67). Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (Tel. 11 96 02) Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgatan 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. G. Andersson, Styrmanng. 9, Härnösand, kassör resp. sekr. Folke Åsell, Storg. 31, Härnösand, tel. 15 42.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Allégatan 20.

JÖNKÖPING: Konvalescentföreningen för Jönköping, Huskvarna med omgivningar. Ordf. Gustav Larsson, Åsenvägen 66, Jönköping.

KALMAR: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström, Ståthållaregatan 13. Sekr. Sigfr. Celander, Box 731, Kalmar (Tel. 26 41).

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad, Expedition Tränggatan 14, hålles öppen månd. 9.30—11 och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento") Ordf. Bertil Backman, Bergnäset, Luleå. Tel. 35 19 (säkrast mellan 18—19). Sekr. Göte Landström, Södra Strandgatan 27/29, Luleå. Lokal A. B. F. Föreningsmöten hållas 11 jan., därefter varannan söndag.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Ingvar Stenquist, sekr. Axel Mårtensson. Exp. L:a Fiskareg. 4 (Tel. 49 90) Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening. Ordf. Harry Jansson, Tingvallsg. 27, Malmberget, sekr. Asta Wävpling, Engelska 45, Malmberget. Möten hållas t. v. andra fredagen i varje månad. Lokal: Folkets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsföreningen för Lungtbc-sjuka i Malmö stad, Almbacksgatan 2 B, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening, Folkets Hus, exp. 3, Sundsvall. Ordf. Gottfr. Eriksson, sekr. Arthur Sandström. Exp. i Folkets Hus hålles öppen onsd. och lörd. 12—2. (Tel. 26 88).

Samarbetskommitté för partiellt arbetsföra även i Sundsvall

Det initiativ, som i maj månad förra årets togs till bildandet av en samarbetskommitté i Stockholm, bestående av representanter för de partiellt arbetsförs riksorganisationer, har nu följts av styrelserna för lokalföreningarna av De Lungsjukas Riksförbund, De Blindas Förening och De Vanförsas Väl i Sundsvall, som vid sammanträde i november beslutat föreslå sina organisationer en bestående samarbetskommitté med två ledamöter från varje förening. Till sammankallande för kommande sammanträden utsågs konditor Irenius Frank.

De tre föreningarnas styrelser, som på inbjudan av De vanförsas väl samlats till sammanträde, dryftade vid detta tillfälle även det just nu genom ett regeringsingripande aktuella spörsmålet om de partiellt arbetsförs arbetsproblem. Sakfrågan diskuterades ingående och många goda uppslag togos upp till behandling. Genom en eventuell samarbetskommitté torde en del förslag i sinom tid tillställas den av socialdepartementet utsedda utredningskommittén.

Den efterfrågan på arbetskraft, som just nu existerar, pekar på att tiden är mogen för en attack för bättre livsbetingelser för de partiellt arbetsföra. Helt säkert kan landet visa nyttan av att sätta de partiellt arbetsföra i för dem passande arbeten, uttalades bl. a. vid sammanträdet.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Olle Bergström, Box 1, Kalix.

PITEÅ. De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Ivan Eng, Piteå.

SANDVIKEN. Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Karl Andersson, Smedsgatan 4, b. v., Sandviken.

SIGTUNA: Sigtunaortens Konvalescentförening. Ordf. Richard Petterson, Löfstaholm, Knivsta.

STOCKHOLM: FLIS (Föreningen för lungsjuka i Stockholm), Kocksg. 15, Sthlm. Ordf. A. Fredin. Expeditionen Kocksgat. 15 hålles öppen torsdagar kl. 19—21, månd. och onsd. 13—15. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Månadsmöten hållas i H. S. B.-salen, Flemminggatan 41, andra fredagen i varje månad kl. 19.30.

STOCKHOLMS NORRA FÖRORTER: "Sako" (Förening för sanatoriekonvalescenter i Sthlms norra förorter). Ordf. Bertil Forsström, Sekr. Geron Andersson. Tel. 28 36 21.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Axel Zetterberg, Gammelvägen 9, Upsala. Sekr. Erik Jäll, Valsätra, Upsala.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening.

Överläkaren vid ÖSTERÅSENS SANATORIUM, Doktor Helge Dahlstedt,

utgivare av "vi

och ni", tidskrift

för sjuka o. friska,

skriver om

STATUS:

Vol. 11
"vi och ni"
Österåsens Sanatorium
11. 1942

Österåsens Sanatorium den 11. 1942

Dr. Helge Dahlstedt
Johannes Jansson

Status har nu kommit igenom portgängen och hunnit ett stycke på väg i livet. Den blir bättre och bättre och tjänar säkerligen på ett gott sätt sitt mål.

Gratulerar

Johannes Jansson

("Status har nu kommit igenom portgängen och hunnit ett stycke på väg i livet. **Den blir bättre och bättre och tjänar säkerligen på ett gott sätt sitt mål. — Gratulerar.**")

Status är innehållsrik, välredigerad, läsvärd.

Status innehåller intressanta artiklar i sociala frågor och litterära bidrag av våra främsta författare.

Status är de lungsjukas egen tidning — den utgives av de Lungsjukas Riksförbund.

Prenumerera på STATUS för 1943!

Detta sker bäst genom att insätta kr. 6:— å vårt postgirokonto 154420. Då får Ni tidskriften för ett helt år.

De partiellt arbetsföras organisationer

Riksorganisationen De Vanföras Vål.

I maj 1942 bildades Samarbetskommittén för Partiellt Arbetsföra. En uppgift för denna kommitté är, att de olika grupperna skola lära känna varandra och ta del av varandras problem. I enlighet med detta program publicera vi en serie kortare översikter berörande de inom kommittén representerade gruppernas förhållanden. I sept. 1942 var införd en redogörelse för De Blindas Förening och dess verksamhet. Här nedan följer nu en artikel av ordf. i Riksorganisationen De Vanföras Vål, Algot Bergström, som berättar om denna organisations verksamhet.

År 1923 bildades i Göteborg på initiativ av dåvarande föreståndarinnan vid Vanförestalten därstädes, Anna Vogel, en förening av vanföra och för vanförevård intresserade. Denna förening blev grundstommen till Riksorganisationen De Vanföras Vål. Samtidigt kom Svensk Vanföretidskrift till stånd som alltsedan varit organisationens talesman.

Under årens lopp har Riksorganisationen vuxit ut att omfatta allt flera lokalavdelningar och f. n. finnas sjutton sådana spridda över hela landet från Härnösand i norr till Trelleborg i söder med ett medlemsantal vid sista årsskiftet på i runt tal fyra tusen. De största lokalavdelningarna ligga helt naturligt i de städer där Vanförestalter äro belägna, då ju ett mycket stort antal av medlemmarna rekryteras från det klientel som erhåller sin yrkesutbildning vid dessa.

Styrelsen är sammansatt av medlemmar ur olika lokalavdelningar. Dess löpande arbete skötes av ett arbetsutskott, förlagt i Stockholm.

Organisationens uppgift är att på alla sätt stödja vanföresaken, påverka stat och kommun till gagn för de vanföra, taga initiativ till och efter bästa förmåga stödja de vanföras självverksamhet, genom egna insatser främja vanförevården och dess vidare utveckling, arbeta för ett rationellt tillvaratagande av den partiella arbetskraften, genom föreläsningar och studieverksamhet främja medlemmarnas intellektuella intressen o. s. v.

Dessutom skapas genom sammanhållning och gott kamratskap i lokalavdelningarna en miljö, som inte blott kommer organisationen till godo utan även personligt blir en sporre till krafttag för den egna existensen.

Hjälperksamhet i vedertagen mening bedrivs icke av Riksorganisationen. Allt ifrån sin början har den tagit avstånd från all välgörenhet mot de vanföra; rätt till och skapande av möjligheter till arbete efter vars och ens förmåga har varit dess huvudlinje.

I samklang därmed utdelas årligen ett antal stipendier för praktisk och teoretisk fortbildning inom hantverk eller yrke, studieresor eller dylikt, ävenså för beivrande av kurser vid folkhögskolor eller därmed jämställda folkbildningsanstalter. Även de större lokalavdelningarna utdela årligen stipendier och rekreationsbidrag till betydande belopp.

Algot Bergström.

I Vejbyslätt invid Skälderviken ligger Konvalescenthemmet Sommarsol, en verksamhet som bedrivits ett tiotal år och där stärkande vistelse kunnat beredas ett stort antal vanföra. Sommarhemmet som utbyggt i flera etapper så att det nu kan ta emot ett sjuttiofem gäster samtidigt, har tillkommit genom insamlade medel och betydande anslag från Kungl. Pensionsstyrelsen, Svenska Vanförestalternas Centralkommitté m. fl.

I Vejbyslätt är även sociala byrån förlagd med uppgift bland annat att vara en rådgivningscentral för vanföra samt att i förekommande fall tjänstgöra förmedlande mellan medlemmarna av organisationen och myndigheter och andra institutioner.

Under de gångna åren har utom det inre uppbyggnadsarbetet den offentliga vanförevården noga följts och de vanföras syn på vanförestatens problem har flera gånger framförts till vederbörliga myndigheter.

Ännu föreliggande en rad frågor, som vänta på sin lösning och på vilka riksorganisationen har sin uppmärksamhet riktad, bl. a. förbättrade villkor för vanföras anställning inom statliga och kommunala verk, rätt för vanföra att tillhöra sjukförsäkring, högre invaliditetsersättning åt svårt vanföra, som ej kan försörja sig genom eget arbete och förbättrade arbets- och avsättningsmöjligheter för dem, som genom svår invaliditet icke kunna inneha anställning utan äro hänvisade till hemarbete.

På flera områden inom arbetsmarknaden finnas många vanföra. De ha alla samma skyldigheter mot samhället som sina fysiskt bättre lottade medmänniskor. De vanföras organisation vill ej heller att det skall vara annorlunda, men den vill även att den vanföra skall ha samma rättighet och möjlighet till anställning inom alla arbetsområden.

Calmette-vaccination som skydd mot tuberkulos

Av professor ARVID WALLGREN

1. Smittkällor.

Människor med lungtuberkulos i smittsamt stadium sprida tuberkelbaciller i den omgivande luften i form av s. k. hostdroppar. Dessa hamna småningsom på kläder, golv, möbler och andra föremål i närheten. Efter intorkning av hostsekretet kunna bacillerna virvlas upp i luften såsom damm. Mjölk från kor med tuberkulös sjukdom innehåller ofta tuberkelbaciller och kan därigenom vara smittsam. Hostande tuberkulösa kor kunna dessutom sprida smitta på samma sätt som människor.

2. Smittöverföring.

Smittämnet överföres antingen genom inandning av tuberkelbacillhaltig luft eller nedsväljning av i munhålan med smitthaltiga födoämnen eller på annat sätt inkomna tuberkelbaciller.

3. Förebyggande av smittöverföring.

Luftsmittan förebygges genom att undvika umgänge med, eller att komma i närheten av, en lungsiktig med smittsam sjukdom. Mjölksmittan förebygges genom att undvika förtäring av okokt eller opastöriserad mjölk från icke reaktionsfria kor. På grund av att smittillfällena för personer, som ej bo isolerade, äro rikliga, går det i regel icke att i längden förebygga smittöverföring. Förr eller senare bli därför praktiskt taget alla människor smittade.

4. Omedelbara följder av smittöverföring.

De i kroppen inkomna tuberkelbacillerna förökas snabbt, framkalla en inflammation på det ställe, där de trängt in, och spridas vidare till i närheten belägna körtlar, vilka också inflammeras. Allt detta sker utan att den smittade i början är sjuk och utan att smittöverföringen är påvisbar. Först när i genomsnitt 6 veckor förgått (= inkubationstiden), kunna sjukdomssymptom uppstå. Det vanligaste är feber, och samtidigt med denna bliva de av tuberkelbacillerna framkallade inflammationsprocesserna hastigt starkare. Vid undersökning med tuberkulinprov kan nu påvisas att smittöverföringen ägt rum.

5. Tuberkulinprov.

Tuberkulin är ett ämne, som bildas av tuberkelbaciller. När tuberkulin kommer in i huden framkallas en lokal hudrodnad av viss storlek hos sådana människor, som äro tuberkulossmittade (positiv tuberkulinreaktion), men ej hos dem, som icke äro smittade (negativ tuberkulinreaktion). Man kan alltså med sådana s. k. tuberkulinprov (ingnidning av tuberkulinsalva, fastsättande av tuberkulinhäfta, genom rispa eller insprutning) avgöra om en person smittats med tuberkulos eller ej.

Detta är emellertid möjligt först när inkubationstiden förgått. Innan dess äro även smittade personer tuberkulinnegativa. En person, som är tuberkulinpositiv efter smittöverföring, förblir i regel tuberkulinkänslig hela livet.

6. Den av smittöverföringen framkallade tuberkulösa sjukdomen.

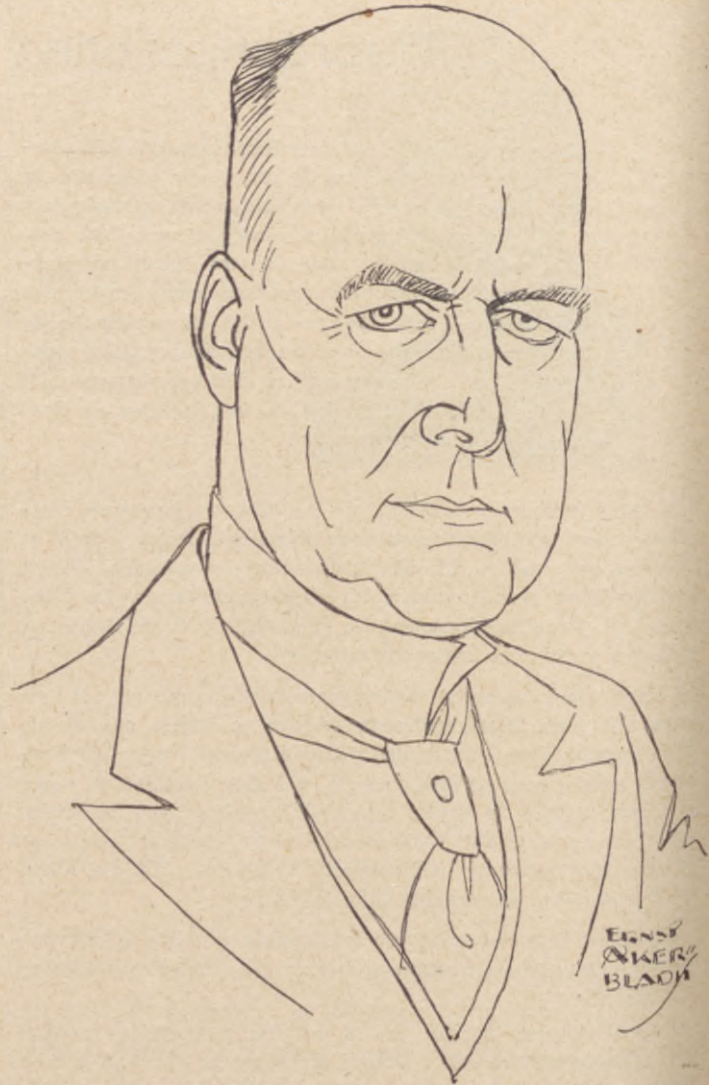
Enda tecknet till att smittöverföring skett är i de lindrigaste fallen den positiva tuberkulinreaktionen. Hos andra blir inflammationen, särskilt i körtlarna, ofta mycket stark, och ibland kan inflammationen fortskrida och sjukdomen bli elakartad, särskilt i de ömtåliga barn- och ungdomsåren. Om sjukdomen i sådana svåra fall skall läkas ut, kräves långvarig vård. Vid utläkning inkapslas tuberkelbacillerna i vanligen förkalkade ärr och därmed är tuberkulosen i regel för alltid avlupen för den personen.

7. Immunitet vid tuberkulos.

En person, som lyckligt genomgått den av smittöverföringen framkallade sjukdomen och sålunda är tuberkulinpositiv, har i fortsättningen ökad motståndskraft mot tuberkulosmitta. Man säger att personen ifråga är immun mot tuberkulosmitta, på samma sätt som ett barn, som genomgått mässling i fortsättningen är oemottagligt för ny mässlingssmitta. Tuberkulosim-

Tuberkulosbekämpare

XVI.

Överläkare Carl Löwenhjelm, Löts Sanatorium, Malmby.
(Teckning för Status av Ernst Åkerblad.)

muniteten är i regel tillräcklig för att säkert skydda mot de faror, som hota vid förnyad smittöverföring.

Alla tuberkulinpositiva människor ha genomgått den första tuberkulosmittan och äro därför immuna, och immuniteten varar åtminstone lika länge, som tuberkulinkänsligheten, d. v. s. hela livet.

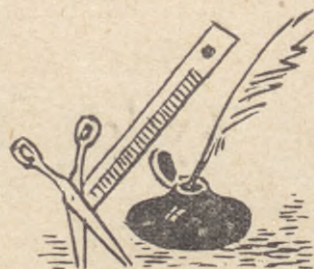
8. Vaccination mot tuberkulos.

Vid vaccination mot tuberkulos avses att framkalla immunitet och tuberkulinkänslighet, utan att utsätta individen för de faror, som en smittöverföring kan medföra. Vaccinationen utföres med Calmettes vaccin, som är absolut ofarligt. Vaccinet framställes i Sverige under statskontroll. Vaccinationen, som icke är mera smärtsam än ett nålstick, tillgår vanligen så, att vaccinet insprutas i huden. På stickstället uppstår en liten, vanligen högst ärtstor, rodnad, oöm knotta, som ibland kan av-söndra var en kort tid. Den efterlämnar ett litet ärr. Efter i genomsnitt 6 veckor (vaccinets inkubationstid) blir den vaccinerade tuberkulinkänslig och har samtidigt förvärvat den avsedda immuniteten. Vaccinationen framkallar icke feber, smärta eller andra sjukdomssymptom.

(Forts. å sid. 30.)

Litteratur

Författaren Johannes Edfelt

kommer fr. o. m. detta nummer att medarbeta i Status med litteraturrecensioner och litteraturkrönikor. Här nedan följer den första artikeln om nyutkomna böcker.

Ur bokfloden

FREDRIK BÖÖK: STAGNELIUS ÄN EN GÅNG. Bonniers. 5:50. I anslutning till sin stora Stagneliusmonografi och med beaktande av senare forskares resultat framlägger Böök sin nuvarande syn på Stagnelius. Det är en entusiastiskt skriven bok, vittnande om stor förtrogenhet med skaldens världsbild och svärbelysta personlighet.

DAN ANDERSSON: TRYCKT OCH OTRYCKT. Tiden. 7:50. I denna volym har samlats noveller, dikter, romanfragment, kåserier och recensioner som tidigare inte tryckts i skaldens skrifter. Något väsentligt nytt framlägger inte denna bok, men den accentuerar bilden av en av den svenska arbetardiktningens mest fångslande gestalter.

ERNEST HEMINGWAY: SNÖN PÅ KILIMANDJARO och andra noveller. Bonniers. 9:— Den inflytelserike amerikanske författaren, hos oss tidigare känd huvudsakligen som romanförfattare, har kanske presterat sitt konstnärligt bästa i novel-

lens form. Hans energiska, laddade novellistiska skildringar av brutala mänskliga konflikter tillhöra samtidens intressantaste litteratur.

JAN FRIDEGÅRD: HÄR ÄR MIN HAND. Wahlström & Widstrand. 9:50. Denna självbiografiska bok låter läsa sig som en fortsättning på Lars Hård-serien, som samtidigt utkommer i ny upplaga. Fridegård är en av våra konstnärligt sett pålitligaste författare: han lämnar aldrig halvgjort arbete från sig. Också i denna skildring av hans liv som författare återfinner man hans ypperliga egenskaper som stilist och människokännare. Det är en djupt ärlig bok, stärkande och lyftande i sin raka hållning. Den kommer att överleva många av höstens överreklamerade böcker.

PETER NISSER: HUNGER. Bonniers. 12:50. Den unge författaren till denna roman är otvivelaktigt en begåvning. Men ännu har han inte funnit sig själv. Han drages till tillvarons nattliga sidor och skildrar med intensitet vissa morbida människotyper. Tyvärr går han därvid till sådana överdrifter och begagnar understundom så uppenbart melodramatiska effekter, att man ibland är hågad för att avfärda hans roman som dåligt Dostojevskij-epigoneri. Men understundom blänker skildringen till, får liv och trovärdighet. Större disciplin skulle göra en god författare av denne hetsporre.

JAMES M. CAIN: EN AMERIKANSK KVINNA. Tiden. 9:50. En i sin saklighet gripande och i alla detaljer trovärdig, starkt dramatisk skildring av en amerikansk kvinnas martyrium i händerna på en kallt egoistisk och fordrande dotter. Den visar den kallhamrade författaren till flera gangsterromaner från en ny och vinnande sida: en man med hjärta och lidelse.

FREDERIC PROKOSCH: SKYAR ÖVER EUROPA. Tiden. 10:—. En roman som skickligt inregistrerar det andliga barometerståndet i skilda delar av Europa under åren strax före det stora krigets utbrott. Författaren är en sälsynt smidig artist, en kännare av många olika slags miljöer och en inte ointressant människotecknare.

KAREN BLIXEN: VINTERSAGOR. Bonniers. 12:—. Författarinnan är en stor och bländande skicklig sagoföreljerska, men hennes sagor, som i fråga om fantasiens kraft gott kunna mäta sig med Selma Lagerlöfs, äro på ett annat sätt än dennas bisarra, fantastiska, skeptiska. Det är en utsökt litterär njutning att läsa dem. De rymma mycken grace och människokunskap.

MOA MARTINSSON: ARMÉN VID HORISONTEN. Tiden. 8:50. En icke romantiserad, starkt personlig självbiografisk skildring, vari författarinnan berättar om släktens och sina egna öden i fredstid och under världskrigsår. Som alltid hos denna författarinna gripes man av den oförblommerade sanning som hennes berättarkonst förmedlar. En barsk humor och en

TVÅ DIKTER

AV INEZ ERIKSSON

FÖRSENT

*Med rosor och konvaljer,
med liljor och syrén
vi bjödo dig avsked
och solen vänligt sken.*

*Hur ordknapp är vår kärlek
ofta på denna jord.
Nu gävo vi den uttryck
i vackra, varma ord.*

*Men du gladdes inte alls
åt det sena överflöd.
Försent kom blommor och ord
ty du låg kall och död.*

KONTAKT

*Mitt hjärta är en fånge
i nödens svarta cell.
Jag ser ingen skillnad på natt och dag
och ej på morgon och kväll.*

*Med feberheta händer
slår jag på väggens mur.
(Jag har läst om kontakt mellan fångar,
men har ej aning om hur).*

*Andlöst lyssnande hör jag
att någon min bön förstod.
Jag tyder den svaga knackningen till:
"Okände vän, fatta mod!"*

*Förunderligt det ljusnat!
Med ens tog våndan slut.
Min kontakt med ett levande hjärta
förde ur ångesten ut.*

oförtröttad tro på livets positiva makter sätter sin prägel på denna minnesbok, som tillför hennes märkliga produktion ett nytt verk av värde.

ANTOINE DE ST. EXUPERY: SPANING MOT ARRAS. Bonniers. 8:50. En mänskligt gripande, storslaget åskådlig berättelse om den berömda franske flygaren-diktarens upplevelser under det franska sammanbrottets förfärliga tid. I sin manliga hållning och sin rätlinjighet är detta verk ett stolt vittnesbörd om det bästa i fransk anda och gallisk litterär kultur.

Johannes Edfelt.

DECEMBERNUMRET AV SOCIAL-MEDICINSK TIDSKRIFT innehåller bl. a. följande artiklar: "Den partiella arbetskraftens utnyttjande" av överläkaren Axel Odelberg och "Staten måste gå i spetsen för den partiella arbetskraftens tillvaratagande" av överläkaren Nils Lindström. Under rubriken "Ungdomsbrottsligheten och ungdomens sexualliv" recenseras av doktor Gerda Kjellberg Ada Nilssons bok "Är ungdomen osedlig?" Kurator V. Raymond skriver om "Invaliderna och deras rullstolar" och

påpekar däri bl. a. att rullstolen ofta kan vara av större praktisk nytta än dyrbarare bandageanordningar. Professor Mikesells bok "Om själshygien" anmäles av Sture Helander. Vidare innehåller tidskriften notiser och meddelanden såsom om samarbetet mellan Röda korset och Arbetarnas Samaritförbund samt om arbetet inom Arbetarnas Samaritförening i Stockholm.

Prenumerationspriset å tidskriften är 10 kronor för år 1943.

Doktor Waldemar Malmström död. Den 29 november avled i sitt hem på Lidingön förre överläkaren vid Högbo centralsanatorium invid Falun, Waldemar Malmström.

Dr Malmström var en föregångsman inom sanatorievården i vårt land och hade från grunden organiserat tuberkulosarbetet inom det län, där han utförde sitt livsverk. Han var född 1876.

Berömda lungsjuka skalder och författare:

VIII.

SKALDINNAN
på
RAIVOLA

Då Edith Södergran debuterade med sin första diktbok var det väl knappast någon som anade, att hennes namn en gång skulle bli till en ledstjärna för många av den moderna lyrikens sångare och att hennes namn, allt eftersom åren gått, med allt större aktning skulle analyseras av de stora kritikerna såväl i Finland som Sverige. Hennes förflingsverk blev nämligen i stort sett förbigången av kritiken men däremot desto mer beled av elaka kåsörer, ett förövrigt inte ovanligt öde då det gäller skalder, allra helst mycket egenartade sådana. Vi erinrar oss i detta sammanhang den press som betecknade Dan Anderssons verk som därhusdramatik och Elmer Diktonius modernistiska vers som rena rappakaljan. Men liksom Dan Andersson och Elmer Diktonius sedermera blivit uppskattade, så blev även fallet med Edith Södergran. Den underliga och inbundna flickan på Raivola blev den moderna diktens profetissa och hennes dikter har gått ut i otaliga upplagor. Många unga har som sagt vandrat i hennes fotspår, men ingen har tillnärmelsevis nått upp till den originalitet och intensitet som föregångerskan besjälades av. Och likväl är det svårt att föreställa sig hur hon, trots sjukdom och umbäranden kunde skapa så stor och skön konst, som den vi finner i hennes skrifter.

Edith Södergran föddes i Petersburg 1892. Hennes föräldrar kom från Österbotten men fadern hade anställning i Ryssland och somrarna tillbragtes i Raivola på Karelska näset i de trakter som långt senare blivit så bekanta genom de blodiga finskryska striderna under vinterkriget liksom det nuvarande kriget. Vid sexton års ålder insjuknade Edith Södergran i lungtuberkulos och vistades därefter på flera sanatorier, bland annat i Davos, varifrån hon återvände 1914.

När eller hur hon började skriva dikter är inte bekant, men 1916 utkom hennes första samling med titeln "Dikter". Denna samling räknas numer till hennes mer lättillgängliga saker. Sedermera sökte hon sig nämligen alltmer till mystik och filosofi och pejlade djupt i den mänskliga tillvaron. Hennes senare verk är förövrigt även besjälade av en sorts övermänniskotro, tydligen efter påverkan av Nietzsche. Som exempelvis i dikten "Instinkt".

Edith Södergran.

Min kropp är ett mysterium.
Så länge detta bräckliga ting lever
skolen i känna dess makt.
Jag skall frälsa världen.
Därför ilar Eros blod i mina läppar
och Eros guld i mina trötta lockar.
Jag behöver blott skåda
trött och olustig: jorden är min.
Då jag ligger på mitt läger,
vet jag: i denna tröttnade hand är världens öde.
Det är makten, som darrar i min sko,
det är makten, som rör sig i min klännings veck,
det är makten, för vilken ej avgrund finns, som
står framför eder.

Hennes nästa bok, "Septemberlyran", utkom två år efter debuten, och den blev inte stort bättre bemött av kritiken än sin föregångare. Vid detta tillfälle uppträdde emellertid en del Finlands-svenska författare till skaldinnans försvar. Kanske dock att pressens angrepp mot henne varit mindre hätska, om hon inte direkt utmanat kritikerna genom ett förord som hon skrivit till "Septemberlyran". Där skriver hon nämligen bland annat följande. "Min självsäkerhet beror på att jag upptäckt mina dimensioner. Det anstår mig icke att göra mig mindre än jag är". Denna hennes självtillit var en direkt följd av hennes

Nietzscheanska drömmar, och i hennes därpå utgivna diktsamlingar, "Rosenaltaret" och "Framtidens skuggor", den förra utgiven 1919 och den senare 1920, märktes detta patos än mer. Hon befann sig nu på höjden av skaparförmåga, men sjukdomen skred obevekligt framåt och bröt efter hand hennes krafter.

Edith Södergran och hennes mor levde under dessa år i svåraste misär på det förfallna lantstället i Raivola. Fadern hade dött tidigare och genom ryska revolutionen hade familjen förlorat allt sitt timliga goda förutom det nämnda lantstället. Men kanske att just dessa svårigheter i ännu högre grad sporrade skaldinnan till hennes sista kraftutveckling. En del människor är sådana, och det vill synas, som tillhörde Edith Södergran denna kategori. I den vildvuxna parken kring deras villa strövade hon så länge krafterna stod henne bi, och hon levde i sin egen värld, ty både genom sjukdomen och fattigdomen var hon hänvisad till att på något sätt söka kompensation för allt som hon måste undvara.

Skalden Ture Jansson, numera välbestämd tidningsman i Stockholm, berättade vid ett tillfälle om sitt första och jag vill minnas enda sammanträffande med Edith Södergran. Hon hade genom vänners bistånd fått tillfälle att besöka Helsingfors och Ture Jansson hade blivit utsedd till hennes ciceron. Naturligtvis besökte man även den restaurang där författarna träffades, och Edith Södergran var rätt belåten med att få konfronteras med sina kolleger. Just som de skulle bryta upp utbrast hon.

— Jag tycker att alla författare borde ha röda kläder.

Hon menade förstås att de skulle varit klädda i kungligt purpur.

Den mest nötta av alla kappor bar Edith Södergran. Hon fick sina röda kläder först efter döden.

I sitt förhållande till det andra könet hade Edith Södergran, som Anders Österling vid ett tillfälle skrivit, "en attityd av Dianajungfru och amason". Något som måhända får anses vara en följd av besviknen längtan, kanske även av en viss stolt egen-sinnighet. "Den underliga flickan på Raivola" ville inte låta sig ömkas. Hon tiggde inga allmosor. Därför blev hon ensam i sin sjukdom. "Mannen, skrev hon, är en falsk spegel, den solens dotter vredgad kastar mot klippväggen. Jag är ingen kvinna. Jag är ett neutrum. Jag är ett barn, en page och ett djävvt beslut". På ett annat ställe i hennes skrifter finner vi denna lilla dikt om kärlekens problem sedda genom Edith Södergrans ögon.

Du sökte en blomma
och fann en frukt.
Du sökte en källa
och fann ett hav.
Du sökte en kvinna
och fann en själ —
du är besviken.

Hennes dödsaningar tog även de form i dikt. Trots utbrott av en känsla, att hon kunde besegra allt, visste hon samtidigt om sin egen bräcklighet. Men döden blev för henne alltid något skönt, något översinnligt ljuvligt trots sin köld. Därför skrev hon också en rad som denna: "Vad allt som är dött är underbart och ousägligt".

Sina kanske största dikter skapade hon strax före sin död, och i "Landet som icke är", samlingen som utkom först efter hennes frånfälle, finner vi hektiska visioner och drömmar, som har något feberaktigt över sig. Och sedan kommer den oändliga tröttheten genom hennes sjukdom och hon tvingas skriva en så resignerad dikt som den, vilken givit samlingen dess namn.

Ditt böjda huvud...

Ditt böjda huvud,
när du stilla grät
i ordlös sorg
och övergivenhet —
det var som mejslat
av en mästarehand
en skönhetssyn
från sorgens tysta land.

Du böjdes som inför
ett riddarslag
ett ljus belyste
dina anletsdrag —
ett fjärran skimmer,
kommet långtifrån
blev för en stund
dig givet som ett lån.

En ensam gud
tog som i dig gestalt
och dina bittra
tårar värmdes allt
som fruset låg
omkring ditt hjärtas ve —
i sorgen log
en stum förlåtelse.

Ditt böjda huvud
och din stilla gråt
det fick en sällsam
mening efteråt —
som uppenbarad
blev en hemlighet
ur ordlös sorg
och övergivenhet.

NILS THORÉN.

Jag längtar till landet som icke är,
ty allting, som är, är jag trött att begära.
Månen berättar silverne runor
om landet som icke är.
Landet, där all vår önskan blir underbart uppfyllt,
landet, där alla våra kedjor falla,
landet, där vi svalkade vår sargade panna
i månens dagg.
Mitt liv var en het villa.
Men ett har jag funnit och ett har jag vunnit —
vägen till landet som icke är.

Skaldinnan i Raivola var en underlig liten kvinna. Hennes drömmar och visioner bar henne genom alla svårigheter och all nöd. Hon är också ett bevis på andens seger över materien. Trots all sin kroppsliga bräcklighet vann hon odödlighet genom sina dikter. Edith Södergran dog 1923, således endast 31 år gammal. Oändligt trött och ensam lämnade hon det liv, som endast beskärpt henne sjukdom och motgångar. Men då "Landet som icke är" kom ut blev hon som sagt korad till den moderna diktens profetissa. Stjärnorna över Raivolans vildvuxna park lyste över ett sällsamt öde och gav inspiration till en lyra av egenartad skönhet.

Emil Hagström.

Ett år bland

PINGVINER och SÄLAR i ANTARKTIS

"Att ställa till Antarcis' strand sin färd är som att åka bakåt genom tiden, som ett besök uti en svunnen värld långt innan räv och gråbjörn grävde iden."
(Axel Klinckowström).

och en globetrottande "flapper" från London gav mig sin adress i Chelsea för att jag vid tillfälle skulle kunna sända henne ett isbjörnsskinn. Resan var f. ö. mycket angenäm för alla utom för våra påpälsade lapphundar, vilka kände sig som om de voro på väg "från Nova Zemblas fjäll till Ceylons brända dalar".

I tidens fullboörden lade "Oroya" till i Buenos Aires' magnifika hamn, där vi möttes av representanter för landets "Oficina Meterologica" och av de tre skandinaverna, som skulle komplettera vår övervintringsexpedition. De voro ingenjör Erasmie, sjökaptén Söderström, båda svenskar, samt den danske kocken Berg, specialist på sälbiff och pingvinragu. Vi fingo nu en jäk-tig tid med att i 30 graders värme få ihop de tusen och en saker, som behövas för ett företag som vårt.

Ingen av oss hade riktigt reda på, var dessa avlägsna Syd Orkneyöar lågo; vi visste att de befunno sig på omkring 64 grader sydlig och 45 grader västlig bredd och sågo på kartan ut från La Boca i Buenos Aires, sedan vårt jättebagage lyckligt, gien och den från Sydpolskontinenten utskjutande halvön Grahams land. För många år sedan hade de besökts av en skotsk, antarktisk expedition, vilken begåvat ögruppens öar, berg och uddar med ofantligt konsonantrika gaeliska namn och gjort en otillförlitlig karta över öarna. Som de dittills voro herrelösa, ville nu Argentina genom denna expedition etablera äganderätt över dem och vi medförde t. o. m. stämplrar med "Tierras Argentina Australes" (argentinska sydhavsländer!) på, som skulle åsättas alla rapporter o. d. därifrån.

En tropiskt varm januaridag gled lastångaren "Harpun", tillhörande ett norskt valfångstbolag i Grytviken på Syd Georgien, ut från La Boca i Buenos Aires, sedan vårt jättebagage lyckligt

Ett utmärkt sätt att väcka sensation är att gå ombord på en Royal Mailbåt i Liverpool, destinerad till Buenos Aires, och bland annat bagage även medföra skidor, hundslädar och en hop lurviga lapphundar. En dylik utrustning ingår nämligen ej i en fullt normal tropikresenärs rekvisita. T. o. m. engelsmännen, som mer än de flesta människor hylla principen "mind your own business", blevo vid åsynen av detta originella bagage så handfallna, att de momentant glömde denna förträffliga princip. Förste styrmannen t. ex. hade godheten meddela mig: "Dear sir, den här lilla båten angör inte Grönland."

Men sedan jag och mina två reskamrater, de norska sjö-officerarne Stranger och Holm, lugnat befäl och passagerare med förklaringen, att vi ej voro tre hospitalshjon ute på semestertripp utan engagerade av Argentinas meteorologiska anstalt för att i sällskap med tre andra skandinaver, som redan befunno sig i Buenos Aires, resa ned till och övervintra på Syd Orkneyöarna i Södra Ishavet, återfingo vi vårt medborgerliga för-troende.

Under m/s Oroyas tre veckors färd ned till La Platametropolen hade jag osökta tillfällen att lägga märke till folks förbluf-fande okunnighet om vårt lilla jordklot och dess innevånare. En äldre lady med människovänlighet som hobby uppmanade mig att vara snäll mot de stackars eskimåerna dännere i Antarcis

Bild av näset med huset och termometerburar.

och väl stuvats ombord. I Grytviken skulle vi sedan omlasta i en till vår disposition ställd sälfångare "Undine", som skulle vidarebefordra oss till vårt kyliga mål. De avskedstagande skandinavernas hurrarop hade knappt förtonat, förrän en fager señorita trippade fram till relingen och med ett hult leende överlämnade en korg till Stranger. I första häpenheten trodde jag att jag bevittnade den sorgliga epilogen till någon kärleks-historia, som den gode Stranger invecklats i, men det befanns, att den sköna korg innehöll en ilsket fräsande pumaunge, som hon ville ge oss som mascot. Då det var för sent att söka förklara, att pumor liksom lejon och elefanter, knappast kunna anses som polardjur, fick den följa med utan personligt ansvar.

Kursen var SO och tropiktemperaturen förbyttes redan andra dygnet till sval för att snart efteråt övergå till obehagligt kall. Våra eleganta sommarkostymer, i vilka vi voro skrudade vid avfärden, försvunno i koffertarna och efterträddes av solida men ej fullt så välsittande kamelhårskläder och "ollar". Hundarna började åter få intresse för livet och omgivningarna, då vindar, liknande deras kyliga hemlands, började blåsa.

Efter en veckas resa fingo vi en afton Syd Georgiens höga, snöklädda berg och mäktiga glaciärer i sikte. Huttrande stodo vi i ångarens för och beskådade kapduvornas, stormpetrellernas och de svartbruna mäsarnas vol-planéer runt båten och sågo för första gången pingviner ute på aftonproviantering i det ärggröna vattnet. När den dalande solen färgade jöklarna rosa, ångade vi in i den fjord, i vars fond valstationen Grytviken är belägen, och det stod ej länge på, förrän vi välkomnats av "bestyreren" Jakobsen, en trygg och säker norrman, i vars gästfria hem vi presenterades för frun med orden: "Och här har vi fru Jakobsen, världens sydligaste kvinna".

Den vecka vi tillbragte i Grytviken, åtgick till ett forcerat omlastningsarbete. Sälfångaren "Undine" såg ej mycket ut för världens ögon. Dess vackra spring och nobla yachtstäv skvallrade om ett värdigare förflutet. Den hade på 1880-talet ägts av en rik engelsk lord, men var nu ett slags "pauvre honteux" här nere bland valfångarne.

En valstation är ingen lämplig plats för en människa med normala luktnerver, det fick jag klart för mig mycket snart. Stanken av härsket valspäck var obeskrivlig och smög sig in överallt. Allt var klubbigt av detta allestädes närvarande valfett. När vi en gång på ett diskret sätt framhöllo vår brist på förtjusning för den allenarådande lukten, sade Jakobsen: "Husk på, att det luktar pengar". Det luktade för minst en million.

På den s. k. flänsplanen, dit de uppsvällda valkadavren winschades upp från strandbädden, angreps det uppsvällda jätte-

djuret av en svärm med spett och långskaftade knivar försedda mänskliga späckhuggare, vilka med stor virtuositet hastigt avklädde valen både späck och kött, vilket sedan skars i fyrkanter och släpades till diverse kokare. Det hela påminde starkt om en död orms öde i en myrstack.

Utän allt för stor saknad lämnade vi efter en vecka denna verkliga valplats. Genast vi kommo ut i öppet vatten och in i Södra Ishavets långa, sugande dyning, fingo vi klart för oss, att den smala och långa "Undine" var allt utom en god sjöbåt. Dess rörelser var närmast en pendels med enorm amplitud. Säkert hade konstruktören, när han ritade henne, mera tänkt på "the Solents" av ön Whight skyddade vatten än på polarhavets vågsvall. För att ytterligare förlyuva resans behag hade en stor del av Grytvikens välfödda jätteråttor medföljt för att hålla oss sällskap om nätterna, vilka de tillbragte under räckgymnastik på kojkanter och bord. Även försökte de pröva på, om Holms öron smakade bättre än Jakobsens delikata valspäck.

Salig Kolumbus kunde knappast ha känt sig gladare, när hans utkik till sist fick se land, än vi blevo, när kapten Naess en morgon ropade från den svängande bryggan: "Syd Orkney syns föröver". Ur diset vid horisonten stucko några vita sockertoppar upp, vilka blevo större och större, ju närmare vi rullade, och småningom utbredde sig för våra ögon ett panorama "så ödsligt, övergivet som ett lik på båren". Höga, snötäckt berg, grönskimrande glaciärer och en och annan svart, brant bergvägg var allt vad vi från sjön kunde se av de två större öarna — Laurie och Coronation — vilka tillsammans med ett halvt dussin småskar bildade ögruppen.

På det smala, låga näs, som förenar Laurie-öns ost- och väst-del, skulle vi slå oss ned och uppföra vårt ensliga hemvist. Detta 300 meter långa och 100 meter breda näs gav ön formen av en oregelbunden åtta, bildande två vikar i norr och söder. Det skulle bli en rätt muntrande och pittoresk novell att i alla dess groteska detaljer beskriva ilandförandet av vårt gods på en öppen, vågpiskad strand, där en del frack- och vitvästklädda pingviner stodo och hade roligt åt alla kapsejsningar med ty åtföljande kalla bad och hemska skandinaviska eder. Vare nog sagt, att efter omkring en veckas amfibieliv så hade vi största delen — en del hade gått förlorat — av våra inventarier, levande och döda, på det torra. Ytterligare en vecka åtgick att hopspika vårt i Norge färdigsågade hus och uppsättande av termometerourar m. m.

När så allt till sist var färdigt, hade vi en kombinerad invignings- och avskedshippa, dels för oss och dels för "Undines" besättning. De sista breven skrevos hem och lämnades till kap-

Hemtransport av pingvinägg.

tenen, till vars ära näset, där vi bodde, högtidligen döptes till Naess-näset. Följande morgon ångade "Undine" med sina norr- män och råttor i väg — och så voro vi "endlich allein". Det var överenskommet, att båten, helst utan råttor, skulle hämta oss ungefär vid samma tid nästa år.

Den första tiden åtgick till diverse kompletterande arbeten. Bl. a. uppförde vi ett hus för vårt rätt välsorterade menageri. Det bestod av två kattor, åtta hundar, en puma och en särdeles sympatisk gris, den sistnämnde en donation av "världens sydligaste kvinna". Hundarna, puman och grisen rasade och lekte dagarna i ände och gävo intryck av den endräkt i skapelsen, som lär ha rätt före den fatala äppelhistorien.

Dagarna gingo under noggrant fördelat arbete, meteorologiskt och kartografiskt. Till sist fick jag tillfälle att realisera min länge närda önskan att avlägga ett längre besök i pingvinernas stora häckningsplats långt ute på en udde i sydbukten. Dagligen hade långa kolonner av dessa lustiga fåglar passerat vårt näs för att löga sig i nordbukten. Hundarna och puman, som nu tillväxt i ålder och visdom, upphörde mycket snart med att ofreda dem. De hade nämligen efter några grundliga kok stryk av pingvinerna lärt sig att respektera deras näbbar och benhårda, rudimentära simvingar, med vilka de utdelade rungande örfilar.

Jag landade med vår lilla trågliknande, flatbottnade roddbåt vid pingvinernas stora "rookery", hälsad av ett öronbedövande skrän från tusentals fåglar. Marken var över en kilometer upp i land alldeles betäckt av dessa fågelvärldens Charlie Chaplinar. I varje bo, som endast bestod av en krans småstenar, sutto pingvinföräldrarna med sina två halvstora, päronformade ungar, vilka oavbrutet skreko efter mat. Ideligen anlände pingviner från havet med krävorna fulla av små räkor, vilka de plikt- skyldigast uppstötte och nedpetade i ungarnas vidöppna gap, vilket var en verkligt dråplig syn. Sedan satte sig föräldrarna på redets kant, endast skiljt från grannens med ett par decimeter, och började att samtala med naborna, förmodligen om fiskelyckan och ungarnas rysliga aptit. Ett, tu, tre passade en pingvin på att blixtnabbt stjäla en sten från grannens bo och lika hastigt införliva den med sitt eget spartanska rede, och stölden försiggick med det mest komiskt oskyldiga utseende man kan tänka sig. Strax därpå upprepades samma manöver, men denna gång drabbade bovstrecktet den förre tjuvens bo. Detta stjälande av byggnadsmaterial tycktes vara ett mycket omtyckt skämt i pingvinkretsar och förekom överallt i pingvinkolonien. Fåglarna voro ej det minsta rädda för mig, kom

Glaciär vid Nordbukten.

jag för nära ett rede, väste de ilsket och smällde till mina smalben med vingarna. Benläder rekommenderas som en nödvändig artikel vid besök hos pingvinherrsskapen.

I slutet av maj, då ungarna voro simfärdiga — ej flygfärdiga, ty pingviner kunna som bekant ej flyga — försvunno dessa lustiga fåglar norrut för att övervintra på Afrikas sydvästskust och Kerguelen-ön. "Teatersäsongen är tills vidare inställd", sade kocken Berg med fullt skäl. Vintern kom nu på fullt allvar och en särdeles monoton tid började, som satte ens humör på hårda prov. Stormen ven dagligen genom passet, där vi bodde, snön vräkte ned, kölden antog fantastiska proportioner — ända ned till minus 53 grader Celcius — och vårt hus var totalt översnöat. Utomhusvistelse var omöjlig. Alla hade spleen — utom grisen. Den var pigg som en mört och följde gärna med under glada grymtningar, när någon av oss vågade sig ut på en kortare skidtur, och kom mig att förstå anledningen till uttrycket "en glad gris".

Under dessa stugsittaremanader utvecklades de mest egen- domliga och nästan patologiska hobbies. Erasmus började av fullkomligt obegriplig anledning studera esperanto. Söderström höll på att efter föreskrifterna i en lärobok i taxidermi (upp- stoppning av djur) göra hemska karrikatyror av mäsar och pingviner, jag fördjupade mig i Darwins "Arternas ursprung" och Holm spelade oavbrutet marschen "Alte Kameraden" på en grammofonskiva, varför vi till sist för att rädda vårt förstånd blevo tvunga att "i misstag" tappa den i golvet. Men han fortsatte sedan med "Marseillaisen", vilket inte var mycket bättre. Matsedeln blev så småningom, alltefter det provianten minskades, förfärande enformig. Pingvinbiff och stekta, guanosmakande pingvinägg, av vilka vi insamlat omkr. 2,000 st. utgjorde vår meny "Pièce de résistance".

Augusti månad blev en olyckornas tid. En vacker dag försvann puman spårlöst. Antagligen hade den gripits av längtan efter sitt avlägsna hemlands pampas och givit sig ut på egen hand på glaciären ovanför huset och ramlat ned i en förståtlig, snötäckt spricka. Vilken sensation inom zoologien blir det väl ej, när en gång i tiden en à la sibirisk mammut infrusen puma bringas i dagen på de rovdjursfria Syd Orkneyöarna!

Den 29 augusti höll hela expeditionen på att blåsa ut i sydbukten — att bli borta med vinden. Förmiddagen var misstänkt vindfri. Stranger och jag sutto i dagrummet och ritade kartor.

Älghundar.

Pingviner.

De andra lågo i sina kojor och drömde om krafter, kulörta lyktor och allt annat augustitrevligt hemma.

"Titta på barografen!" ropade plötsligt norrmanen. Jag vände blicken mot den självregistrerande barometern och fick då se, att visaren höll på att rita en alldeles lodrätt linje, som slutade vid 710 mm. "Vi väcker de andra, ty vi får nog styggväder", fortfor han. Om en stund sutto vi alla sex och stirrade som förhäxade på den alltjämt fallande barografen. Vid 705 mm. kom den första vindstöten och den efterföljdes i snabb takt av fler och starkare. Så med en gång föreföll det som om en solid vägg av luft med oerhörd kraft och fart pressats fram över näset. Trots att huset var säkert stagat med wirar i hörnen, skakade det som ett tröskverk.

Pang! Taket vräktes loss med ett hiskeligt brak och virvlade bort i små bitar, lamporna slocknade, snön vräkte in i huset, kaos rådde. Åtföljda av våra vettskrämda husdjur störtade vi in i förrådsboden vid södra gaveln, som gudskelov låg i lä. Där tillbragte vi en fasans natt, våta och genomfrusna, undrande hur mycket av vårt kära hem, som återstod, när allt var över. Nästa dags förmiddag hade orkanen blåst hornen av sig och fram på eftermiddagen kunde vi krypa ut och titta på förödel-sen. Huset hade upphört att vara hus, det var endast en stor låda, full av snö. Vi hade ett förfärligt arbete med att få ut snön ur vårt misshandlade tjäll, lägga på ett nytt tak och så gott sig göra lät reparera alla andra skador. Som tur var så var nordbukten — stormen var nordlig — hårt tillfrusen, ty an-nars hade vågorna spolat rätt över det låga näset och fört både huset och oss med sig. Dygnet's barometerminimum, reducerat till havsytan, var 701 mm. vilket ju säger en hel del.

Och så kom då äntligen till sist den antarktiska s. k. våren med våra vänner pingvinernas återkomst från sina vinternöjen i Afrika och något blidare vindar samt litet gladare sinnesstämning. Julaftonen dracks den sista spritskvätten upp och drogs de sista vemodsfulla blossen på piporna. Den goda givarinnans välvilliga avsikt att grisen i diverse former skulle förgylla upp vårt enkla julbord gick om intet. För det första hade nasse blivit barn i huset och sådana bruka inte ens kannibaler äta upp,

och för det andra hade han genom sport och idrott blivit ytterst senig och muskulös, påminnande om en trubbnosad vint-hund.

Den 2 februari kom den gracila f. d. skönheten "Undine" glatt tutande in på nordbukten. Fröjden var stor och likaså iveren att lämna dessa ogästvänliga öar. Efter några dagar hade vi våra grejor ombord. Huset fick stå kvar. Möjligen är det nu logi åt någon bättre pingvinfamilj. Grisen fick följa med tillbaka till "världens sydligaste kvinna", förvandlad till en berest och belevad sällskaps- och sportnasse.

Till sist kom den kväll, när vi från "Undines" akter sågo de nu så välbekanta snöbergen sakta sjunka vid synranden. Ute på den nordligaste udden stodo några pingviner och viftade farväl med sina svarta vingar. Söderström, som är en mycket sentimental person, påstod med bestämdhet att de gräto.

M—n.

Nya platser för tuberkulosvård inrättas i Västernorrlands län. Det trängande behovet av ytterligare ett antal tuberkulossjukvårdsplatser i Västernorrlands län kommer att inom en snar framtid fyllas. Landstinget har tidigare anvisat 370,000 kr. till inrättandet av nya platser och sjukvårdsutskottet har besett en rad fastigheter inom länet, som kunna komma ifråga för ändamålet. Delegerade ha beslutat föreslå landstingets förvaltningsutskott inköp av två fastigheter — en i Ångermanland och en i Medelpad.

Meningen är emellertid inte att de vårdplatser, som nu skapas, skola bestå som tuberkulossjukvårdsplatser — så fort krisen släpper och möjligheter erbjudas skall landstinget bygga nytt lasarett i Örnsköldsvik och den nuvarande lasarettbyggnaden tas i anspråk för tuberkulosvård. Man beräknar att där kunna inrätta icke mindre än c:a 150 vårdplatser, vilket i runt tal motsvarar det ökade behov av platser, som förefinnes. Då detta projekt genomförts äger länet i norra Ångermanland över 200 platser och står gott rustat.

Moderna Svenska Gardiner

★

A.-B. Ludvig Svensson
KINNA

Brevet

av Willy Walfridsson

Tre gånger i veckan kom en gubbe vankande längs stigarna och de små och djupsåriga vägarna, som slingrade mellan gårdarna på åsen. Alfred i Skuggan nämndes han rätt och slätt — en kronans postiljon, kallade han sig själv, och var omätligt stolt över bandet, med posthornet i mässing, runt mössan sin, och den tunga, solida läderväskan, som hängde i en rem över hans axel. Något till väska var det i alla fall. Den var fordrad med mjukaste gummiduk och den hade ett knepigt draglås under locket, drog man ordentligt till det där låset var väskan så vattentät som helst. Blank i lädret var den — en märkvärdig väska i sanning, och en heder och ära att få vanka omkring och känna den tynga sin rygg.

En heder och ära och glädje, ja. En sorg mången gång med för den delen. Man kom svängande fram om en vägkrök, och skymtades från någon stuga: bak fönstren i stugan stod en flicka, som blev blossande het i kinderna, om man vinkade med ett brev. En ung man gick någonstans och försökte att göra sig likgiltig, men ack, vad det lyste i hans blick, om man sade, att . . . idag är det brev. Små trånga och fattiga kök, uppe i skogstörpen, blev så förunderligt rymliga och rika, om man såvligt öppnade väskan och tog fram en fem-dollarspostanvisning från sonen eller dottern ute i Amerika. Men man kunde också ha svartkantade brev, som kom mottagarens ansikte att stelna, och det kunde finnas ungmör, som kom ilande emot en och frågade — alltid förgäves. Sorg och glädje och lust bar man

kring i den märkliga väskan och vart man kom förde man med som en glimt av den stora världen därute . . .

Det fanns ju också de, som aldrig fick något brev, aldrig en postanvisning — bara tidningen, den tunna magra tidningen. De hade väl inte de övrigas väntan, fast nog väntade väl de med: också för dem var den gamle brevbäraren en förmedlingslänk utåt, mot världen. Tidningen! De tog den med händer som darrade av nära nog andakt och hade brått med att ögna igenom den, för att se vad som hänt ute i bygderna. Där stod om den eller den som dött; om de eller de som satt bo, och där fanns en märklig och fångslande följetong, som man läste och sedan klippte ur. Grevar och fattiga torpareflickor, ljusa och hetsiga kärleks sagor — all världens lycka och strider klipptes och buntades tillhopa . . .

Gamla Stina i Däliden hörde till dem som fick nöja sig med tidningen, hon. Det föll henne heller aldrig in att säga som de flesta brukade säga: är det ingenting annat än tidningen? — Det var då . . . är det ingenting annat? Gamla Stina i Däliden, sade tack och sällan något mera än tack; hon var inte så vidare språksam — det var som om hon hade växt ihop med den tystnad hon levde i. Ensamt var det oppe i Däliden. Rätt långt till närmaste granne; gamla Stina kunde gå i veckor utan att se något annat än brevbäraren. Brevbäraren, och ett par barn, från ett torp ännu högre uppåt åsen, som måste gå stigen förbi Däliden, på vägen till och från skolan.

(Forts. på sid. 24.)

HAMRA barnsanatorium

1 Omkring 37 barn i åldern 1 1/2—15 år kan mottgas. I den vackra barrskogsomgivningen tar syster dem med på dagliga promenader.

2 Den friska luften och solen är bland de bästa läkemedlen och under sommarmånaderna utnyttjas den också flitigt.

3 En ytterst viktig faktor är maten. Den skall vara mycket närande för att bygga upp kroppens egna motståndsrresurser. Aptiten här går inte att ta miste på.

4 Sanatoriet håller sig med egen skola. Läsplanen som tillämpas är densamma som vid andra skolor.

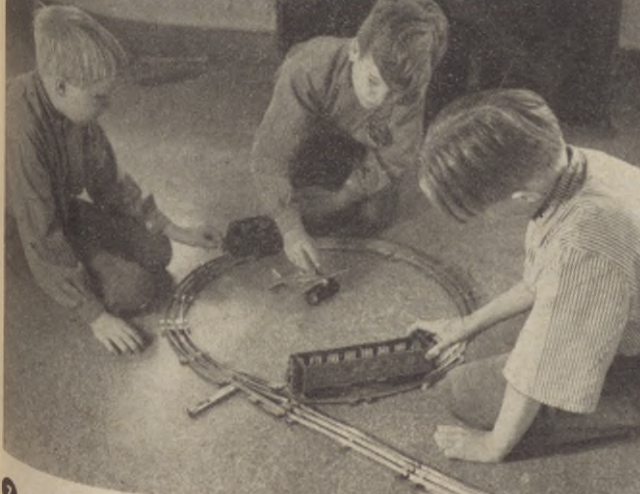
5 De äldre barnen ha 20 lästimmor per vecka och de yngre 15. Barnen få under inga förhållanden överanstränga sig och får för den skull endast två läxor per dag.

Genom den intensifierade tuberkulosundersökningen, som på senare år börjat bedrivas, har man hos barnen på ett tidigt stadium kunnat avslöja sjukdomen, och ge barnen den rätta vården. I närheten av Tullinge ligger Hamra barnsanatorium där tuberkulösa barn i olika åldrar vårdas.

Reportage: Ellen och Nils Dahlberg.

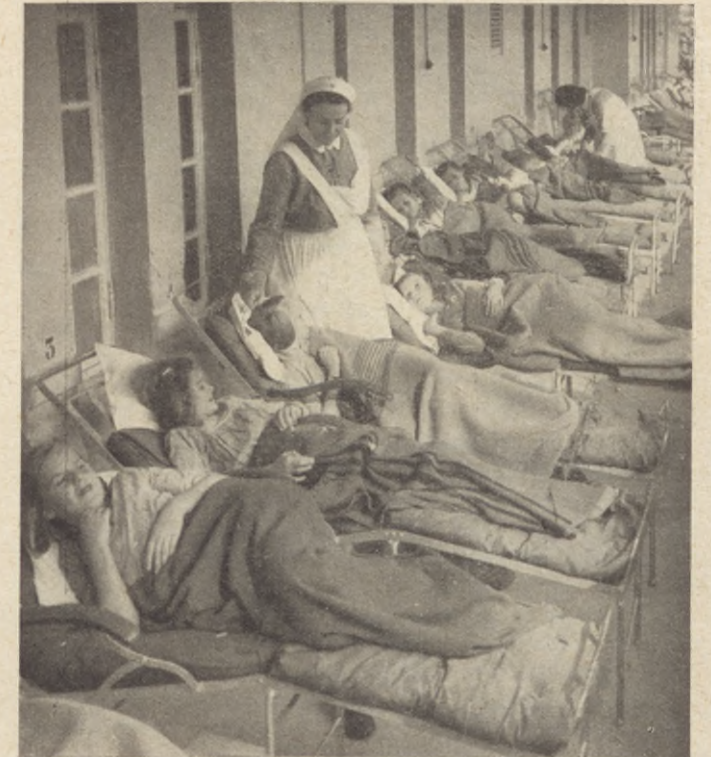
6 Barnens intresse för skolan är mycket stort. Under söndagarna få deras föräldrar besöka dem och då lägger de också av sjukhusets kläder, som de annars bär om vardagarna.

7 Vissa av patienterna måste den första tiden vila och får ej deltaga i allt för ansträngande lekar. Men de finna alltid på någon sysselsättning. Läkarna betrakta skogspromenader året runt som en viktig medicin.

8 De flesta har innan de kommit till Hamra vistats någon månad på Söderby, där de stått under daglig läkarbehandling. På Hamra har doktorn rond två gånger i veckan.

9 Under vilotimmarna är barnen absolut förbjudna att läsa eller på något sätt sysselsätta sig. Syster Jane, som förestår sanatoriet, ser noga efter att detta följes.

10 Putte ser ut att nyttja vilostunden på rätt sätt.

Brevet (Forts. fr. sid. 21.)

Jo, minsann, det var till henne, gamla Stina.

— Tackar, sade hon, då brevbäraren kom. Tidningen, såå . . . ja, ja! Tackar, tackar, sade hon. Tidningen. Jaa. Ja, ja . . .

Mer hade hon knappast att säga, så långt som året var, förutom under tiden före jularna och så hade det varit i många år. Gamla Stina hade suttit i sitt kök och nickat och tagit emot tidningen, men när det börjat att lida emot julen satt hon inte längre där likgiltigt väntande. Då visste Alfred i Skuggan, när han kom, att så snart han hunnit om kurvan nere i stigen, så att han kunde se hennes röda lilla stuga, då skulle hon också komma kilande emot honom. — Liten och tunn och grå i sitt huckle, med en schal virad om axlarna och händerna knäppta över bröstet. Han kunde till och med möta honom ett gott stycke på vägen neråt. Hon stannade då hon fick se honom, sträckte den seniga halsen framåt, lutade huvudet något på sned — det kom en orosfylld glimt i hennes ögon.

— Nää, sade han, och kände det alldeles som om det skulle ha varit han som var skulden till att det bara fanns en tidning till Dälden i hans väska. Tidningen. Var så god. Som sagt. Nää. Ingenting . . .

— Då kommer det senare — i övermorn, sade hon, i övermorn, eller kanske senare. Det gör det, då kommer det då, ja. Tidningen. Tack. Tackar.

Så upprepades det varje dag under veckorna närmast före julen: brevbäraren kom med sitt "näå", och gamla Stina med sitt "senare . . . i övermorn". Hon var duktig i att dölja den misräkning, som hon tydligen kände varje dag, men hennes oro blev dagligen allt större; det kom in något av misstänksamhet i den. Alfred i Skuggan fick för sig ibland att hon rent av trodde att han stuckit undan brevet hon så innerligt gick väntande på. Vad skulle man annat tro, då gamla Stina gjorde som hon gjorde: tog sig turer ända neråt till handelsboden, där posten hade sina lokaler, för att göra en fråga där om det inte

hade kommit något brev? Hon stod lika liten och kutande grå, med samma schal knuten över sina axlar och med händerna knäppta över bröstet och gjorde sina ängsliga frågor och hade sitt "senare" då med. Senare. Jaja, senare! Det skulle väl komma senare. Det skulle det alldeles säkert. Senare. När som helst . . .

— Vi får väl tro att det gör så, sade handlaren, och så sade alla som mötte gamla Stina, dessa dagar. De kände så väl hennes historia och visste vem hon väntade brevet ifrån — det var från Johan, som var i Amerika — om han levde, vem visste det? — mor Stina gick och hoppades på livstecken då dagarna led emot jul. Hade varit en svår pojke, Johan, oregerlig på alla de sätt, man mindes det nog så gott, fast det var många år sedan han lämnade bygden — vid det här laget borde han vara? . . . ja, gott och väl de femtio! Man mindes också hur det varit då han rest — det var året efter Stina blivit änka, och man hade tyckt som så litet till mans att det var hårt att enden sonen skulle lämna henne ensam uppe i Dälden på älderdomens dagar. Men gamla Stina hade skakat på huvudet och slagit ifrån sig med händerna. Klart att ungdomen ville ut i världen. Se sig omkring och så . . .

— Visst ska ungdomen ut ifall den vill, hade hon sagt, då hon följt honom ner till gästgiveriet, där han tagit skjuts upp till stationen. Visst ska ungdomen ut ifall den vill. Och vad nu ensamheten beträffade. Johan skulle skriva. Det skulle han och berätta därutifrån stora världen. Kanske sända en femdollarspostanvisning någon gång. Någon gång komma hem och hälsa på . . .

— Johan skriver när som helst . . . det kommer ett brev när som helst, hade gamla Stina sagt till en början; Alfred i Skuggan mindes mer än väl hur otåligt hon väntat honom då. Han mindes också hur hon undan för undan resignerat då sonen aldrig hördes av; hon hade upphört att fråga när hon såg honom och bara haft sin oro inför de stora helgerna — den hade slutligen givit sig den med och endast kommit till synes före jularna. Sannerligen, sannerligen! Den som ändå haft ett brev till gamla Stina. Hur ofta hade inte brevbäraren gått och önskat just detta inför jularna. Ett litet brev — märkvärdiga ting! Ett kuvert med ett namn och en adress på: man tog det i sina händer och vad var det mera än så? — Men för någon stod det kanske som det största och mest längtade av allt här i världen. Ett underligt jobb, brevbärarens, så måste man säga att det var. Glädje åt en del och sorg åt en del, det bringade man. Jaja . . .

Så stod han och tänkte en dag också denna vecka före jul, då han stod på posten innanför handelsboden och sorterade upp breven och julkorten. Plötsligt hejdade han sig mitt i arbetet och stirrade ner mot ett brev, och det tog sin dryga och rundliga tid innan han verkligen övertygats om att vad han såg var riktigt och sant. "Fru Stina Jansson i Dälden". Jo, minsann, det var till henne gamla Stina! — Ett grått, rätt billigt kuvert, med svenskt frimärke som bar en stämpel . . . brevbäraren kunde inte tyda den. Kunde gott vara från Johan i alla fall, fast brevet var härifrån landet visst var det från Johan, visst ja — vem skulle det annars vara ifrån? Brevbäraren var ensam på postrummet och kunde inte byta tankar omkring brevet med någon, men under sin rond mellan gårdarna och stugorna på vägen upp emot åsarna, berättade han vitt och brett att nu hade det märkliga hänt. Det märkliga och stora hade hänt, ja. Det hade kommit brev ifrån Johan. Johan i Dälden hade skrivit. I dag skulle Stina få brev.

Nej, men. Vilket under, vilken märklighet. Hade det äntligen kommit. Hade Johan äntligen skrivit, efter alla dessa år?

(Forts. på sid. 30.)

STADSRESAN

Au

SID
ROLAND

Efter nära fyrtioårigt slit och släp på den gård, som generationer igenom gått i arv från far till son, hade Johan nått sina drömmars mål — en bankbok med innestående fyratusen kronor på Lantbrukarnas Sparbank samt en del lösa sedlar i en byrålåda.

Johan var ungarl, och nu hade han bestämt sig för att — för första gången i sitt liv — omsätta några av dessa lösa sedlar i staden. Till sin äldre bror och övriga anhöriga sade han, att han skulle inköpa en ny plog och några andra redskap, som han ansåg sig ha råd till nu. Men i all hemlighet hade Johan en annan tanke också. Han skulle omsätta några tior i stadens nöjesliv.

Johan hade aldrig förr varit till staden. Men nu skulle det ske. Och Johan kom till staden. Det var en lördagseftermiddag, och trafiken var mycket livlig. Johan stod i hörnet av Kungsgatan och Järnvägsplanaden och betraktade livet omkring sig. Han kände sig som i sjunde himlen. Så småningom erinrade han sig dock, att ett bastant mål mat skulle öka hans välbefinnande. Han hade ju ingenting ätit sedan i morse.

Han stannade framför en byggnad med en anspråkslös skylt med ordet "Matservering". Efter en smula tvekan gick han in. Det var mycket folk därinne, och Johan gick, lugnt och sävligt, och tittade sig omkring efter en ledig plats. Två cigarrökande och eleganta herrar vid ett hörnbord reste sig hastigt.

— Min herre får gärna sitta vid vårt bord, om det passar. Vi kan maka åt oss. Här ha vi en stol till, sade den ene av herrarna mycket artigt.

Johan kände sig angenämt berörd och slog sig ner efter att han knäppt upp rocken, så att den digra plånboken skyntades. Det ger intryck av soliditet, tänkte han belåtet.

En uppsasserska blev tillkallad av en annan herre vid ett angränsande bord. Denne gjorde sin beställning och Johan passade på att göra detsamma.

— När man kommit till sta'n, det är så när arton mil dä, då behöver man sej ett riktigt skrovsmål. Låt mej si, kött å potatis, tja förresten, får ja likadan portion som han där, sade Johan och nickade menande åt herrn, som satt sig vid det andra bordet.

— Tackar! svarade uppsasserskan.

— Såå, min herre är så långväga ifrån, sade ene bordsgrannen.

— Stämmer precis det, men man börjar ju bli van vid vägen. Åker den flera gånger i månån . . . Kanske jag får bjuda herrarna på en rök?

Utän att avvakta deras svar visslade han på uppsasserskan, som i likhet med alla andra i rummet förvånat tittade på Johan. Men denne kände sig riktigt i smöret, och med den mest vräkiga röst han kunde åstadkomma, beställde han:

— Tre stöckna cigarrer, stora svarta, mä maggördel på!

— Tackar som bjuder, men det är allt . . .

— Ingenting alls! Säj, ä herrarna stassbor?

— Just det! Vi är stadsbor. Mitt namn är Sihlstedt, sade den ene, och den andre tillfogade:

— Mitt namn är Johnander, om min herre tillåter!

— Visst tillåter jag, sade Johan, som kände sig högst belåten med sig själv, den goda maten och sin omgivning.

Hur som helst — Johan var glad och belåten — det kunde ju vem som helst se. Och så var han för första gången i staden.

— Mitt namn är Johan P. Pettersson från Sandåker — om herrarna tillåter, tillade han.

Bordsgrannarna, grosshandlarna Johnander och Sihlstedt, blevo alltmer underhållande och trevliga. De pratade och rökte — och Johan skroderade en smula om Sandåker.

— Jag föreslår, mina herrar, sade han, att vi sätter oss i det där inre rummet. Fröken lilla! var håller ni hus? Hör ni inte, att jag ropar på er? Jo, vi ska ha tre vatten. Sätt dom i det inre rummet.

Han hämtade sin väska, som stod vid dörren. Någoting kluckade så rogivande i dess inre, och grosshandlarna gingo med in i det inre rummet. De voro de enda där, och sedan uppapperskan avlägsnat sig, lättade Johan, givmilt och trugande sin väska på dess innehåll.

Stämningen steg, och Johans förtjusning nådde sin kulmen, då grosshandlare Johnander förklarade sig ha för avsikt att anställa en del ombud för sin firma, Aktiebolaget Slätter- & Lantbruksmaskiner. Redbara och betrodda personer skulle det vara, och han hade just tänkt sig att herr Pettersson skulle passa utmärkt att representera firman i Sandåker... Ettusen kronor om året i ersättning för besvär o. s. v. samt naturligtvis provisioner på alla order. Kanske herr Pettersson trodde sig kunna avvara någon del av sin upptagna tid? På det sättet slapp han grosshandlare Johnander, att själv resa till Sandåker.

Det vattnades i munnen på Johan. Det syntes tydligt det. Ombud för A.-B. Slätter- & Lantbruksmaskiner. Det lät inte alls så dåligt det. 1,000 riksdaler. Han tänkte på sin bankbok.

Man såg på honom att han tänkte som så, att det är inte värt att visa sig alltför angelägen. Då kanske de tror att han, Johan, var i stort behov av tusenlapparna och då...

— De ä väl mycke skriversier och besvär med en så'n där plats? undrade han.

— Äh nej, visst inte. Det är mest fråga om förtroende, att ha hand om firmans affärer, sköta om inkasseringar och ordena. Vi sätter stort förtroende till våra ombud. Utan tvekan skulle jag till vilken som helst av våra — låt mig se — det är nu 37 ombud, lämna min portfölj med alla värdepapper och pengar och säga t. ex.: — Herr Andersson. Ta hand om den här. Utbetalta de pengar som är nödvändiga och inkassera det som skall göras. Vi får redovisa sedan någon gång då vi får tid. Men för att på samma gång visa vilket förtroende ombudet har för mig, skulle han kunna lämna sin plånbok och säga som så: — Nu när jag ska ut på åker och äng, kan ju grosshandlaren gärna ta hand om den här. Då vet jag, att den finns i säkert förvar.

— Ja visst, detta är ju bara några exempel på vilket förtroende vi hyser för varandra inom vår firma. Jag är nämligen också delägare i firman, inflikade Sihlstedt. Härav förstår ni säkert, hur viktigt det är för oss att få tag i absolut redbara och solida personer.

— Ja visst, jag förstår mycket väl vilket angenämt samarbete då kan bli, svarade Johan intresserad.

— Kanske herr Pettersson till slut reflekterar på platsen utropade så Johnander glatt överraskad.

— Tja, varför inte. Nog för att vi lantbrukare är överhopade med arbete bittida och sent, men ett sådant förtroende...

— Just det ja, herr Pettersson, just det, inföll grosshandlare Sihlstedt ivrigt. Förtroende människor emellan är en stor sak — en god sak. Vi håller styvt på den saken i vår firma. Det är så att säga firmans A och O. Det är... det är hm... ja... kort sagt — en förtroendesak... ha, ha, ha.

— Apropå förtroende, sade Johan och skrattade som åt ett gott skämt. — Jag kommer just ihåg, att jag måste uträtta ett ärende på sta'n. Det tar knappast tio minuter. Nu är det så,

att jag har en hel del pengar i plånboken som jag kanske går och slarvar bort i folkträngseln. Kanske herrarna vill ha vänligheten att ta hand om den, till jag kommer tillbaka?

— Ja visst, skrattade båda två, det visar att ni är som klippt och skuren för vår plats, herr Pettersson.

Johan lade fram en rund och trevlig plånbok på bordet. Den var omslagen med ett smalt läderband som höll ihop den.

— Jag är strax tillbaka, sade Johan. Men visst ja, nu har jag inte några småpengar på mig och i plånboken finns bara hundralappar. Förlåt, men kanske grosshandlarna ville visa sitt förtroende genom att låna mig en tia, tills jag kommer tillbaka. Jag ska' handla någoting åt gumman, förstår ni, å sånt är då inte värt att slarva med, för då...

Grosshandlarna skrattade åt Johans skämt, och Johnander tog upp femtio kronor ur sin egen plånbok.

— Jag har inte mindre än en femtilapp, men det är ju i alla fall mindre än en hundralapp.

Johan skyndade, förtjust över det ömsesidiga förtroendet, i väg för att utföra sitt ärende, medan herrarna vid bordet gävo varandra en menande blick, fylld av samförstånd.

Johan gick snett över gatan och försvann i en tobaksaffär, varifrån han om en stund gick tillbaka till matserveringen.

— Har herrarna gått? frågade han uppapperskan och satte upp ett förvånat ansikte.

— Ja herrn, men de betalade förtäringen och bad mig hälsa. De fick plötsligt ett mycket brådskande ärende.

— Jasså, fick dom då. Jaha, tack för mej då, lilla fröken, sade Johan, tog sin väska och gick.

Han gick inte längre än till nästa gathörn, där han stannade några minuter för att riktigt tänka över saken i lugn och ro.

— Låt mej, se, muvlade han för sig själv. I plånboken fanns inte ett öre utan bara några gamla räkningar. Däremot lade de där bondfångarna ut för maten, och så fick jag en femtilapp på köpet. Affär är affär om det också är frågan om att lura upp en bonde. Nänä, pengarna ska man ha insydda i rockfodret.

Och så gick han lungt och sävligt gatan uppför.

Centralsanatoriet i Gävleborgs län förlägges till Bollnäs. Gävleborgs läns landstings förvaltningsutskott har vid sammanträde i Bollnäs beslutat att länets stora centralsanatorium skall förläggas till Bollnäs stad. Landstinget har som bekant tidigare beslutat att sanatoriet skall förläggas till Bollnäs-orten, varvid man hade två alternativ att välja på, inom Bollnäs stad eller Bollnäs socken. Förvaltningsutskottet beslöt att sanatoriet skall uppföras på den av Bollnäs stad erbjudna platsen invid lasarettet.

Vid behandlingen av ärendet närvaro även föredraganden i tuberkulosärenden i medicinalstyrelsen dr Lundquist, överläkaren vid Moheds sanatorium dr Bonnert och arkitekt Birch-Lindgren, Stockholm. De båda läkarna uttalade som sin åsikt att det skulle vara av stort värde att det blivande sanatoriet förlades i så nära anslutning som möjligt till ett lasarett, där lasarettets kirurg kunde behandla de kirurgiska tuberkulosfallen.

Et och Annat

STATUS JULNUMMER
135 meter

När detta skrives — i medio av december — är Status julnummer redan i det närmaste utsålt. 50,000 ex. av den förnämliga jultidningen har spritts över landet, från Lapplands fjäll till Skånes slätter. Dock ej så långt söderut som till Egypten, vilket någon kanske tror med anledning av ovanstående bild. Denna har inspirerats av vår vän statistikern, som räknat ut, att om man placerar julnumrets upplaga i en enda trave, får man en pelare, som är 135 meter hög eller 2 meter högre än Cheopspyramiden och 29 meter högre än Stadshustornet. Vidare att till tryckningen av upplagan åtgått inte mindre än 12,000 kg. papper (vilket ungefär motsvarar vikten av ett parti fläsk i en ordinär svartabörs-affär.)

Nu kan man ju fråga sig, vad det skulle tjäna till att stapla upp jultidningar i en trave i öknen, men det är så mycket man inte förstår.

T. ex. detta med fläsket, som under loppet av detta år väntas försvinna ur den legala handeln. Detta där-

för att regeringen inte vill höja fläskpriset åt bönderna därför att Livsmedelskommissionen har sagt att Olivia Nordgren i L. K. har sagt att landets fattiga husmödrar ha sagt att om man höjer fläskpriset så ha husmödrarna inte råd att köpa ut fläsket. Nu har en tidning räknat ut, att om fläskpriset höjdes med t. ex. 50 öre per kg. skulle detta med nuvarande ransoner betyda en utgiftsökning av 8 öre per vecka! Och då kan man tänka sej!

Att rockan, hajen och knoten i fiskaffärerna betingar fantasipriser, det knotar däremot inte Olivia över. Men så är ju fläsket (liksom äggen) rena lyx- och överflödsvaran, jämfört med hajkött o. d. för folkhushållet nödvändiga födoämnen. Förresten har det också meddelats att ägg och fläskdiet förorsakar åderförkalkning. Kanske är detta en förklaring till vissa underliga uttalanden och företeelser i tiden. Vad vet jag?

Diskussionen om fläsket

har förmodligen bedarrat då det här numret gått i press. (Det är som man förstår inte lätt att vara aktuell i en månads-tidskrift, som måste utredigas ett par veckor före utgivningen). Men därför är det inte slut med matdiskussionerna. Det nya år, som nu ingått, kommer säkert att bjuda på många nya problem ifråga om "vårt dagliga bröd", problem som äro högaktuella inte minst för de lungsjuka. Dit hör — särskilt för städernas lungkonvalecenter — mjölkfrågan. Mjolk är för de lungsjuka ett synnerligen viktigt födoämne, och man förvänar sig över att inte särskilda åtgärder vidtagits för att tillförsäkra barn och sjuka mjölk i första hand. Om t. ex. Tuberkulosbyrån lämnar en lungsjuk mjölkku-ponger, gällande för en liter mjölk per dag — vilket byrån alltså anser att den sjuke bör ha — är det inte ovanligt, att vederbörande får nöja sig med en halv liter av denna nödvändighetsvara. Detta kan inte vara riktigt. Kristidsnämnderna — som sannerligen syssla med en del mindre viktiga saker och ting — borde kunna ordna med inköpsbevis åt barn och sjuka, som tillförsäkrade dem förhandsrätt vid mjölkinköpen. Det är en mycket viktig fråga detta, ty det gäller ingenting mindre än folkhälsan.

För övrigt

konstatera vi att ett nytt år, 1943, ingått. Det ser inte så värst ljusst ut så här vid entrén — det är slut på julskinkan (om man nu haft någon sådan) slut på risgrynen och de bruna bönorna, som herr Kollberg gav oss till julklapp — men vi få trösta oss med att bättre tider en gång skall stunda. Med både mjölk, ägg och fläsk i överflöd. Den sortens fläsk, som man inte får åderförkalkning av!

Uttryckande dessa optimistiska förhoppningar önska vi våra läsare en god fortsättning och teckna högaktingsfullt

Julian.

Talträngd herre botas.

— Jag skall icke tala länge i afton, sade föredragshållaren. Det har jag blivit botad för. Det hände en gång, då jag talade, att en man kom in och satte sig på första bänken. Jag hade inte talat längre än en timma, då han började se orolig ut. Till sist reste han sig och frågade:

— Hur länge har ni hållit föredrag?

— I fyra år, svarade jag.

— Jaså, sade han och satte sig igen, då kan det väl inte dröja så länge till innan ni är färdig.

Sindrar
vid hosta
och snuva

ASSES
äkta EUCALYPTUSKARAMELLER

RÄVSKINN,

Mink, Kanin, Grävling, Utter, Katt, Hund, Säl samt övriga farm- och viltskinn

uppköpas till högsta dagspris. Insänd Edra skinn för värdering. Anbud omgående. Prislister på begäran.

A. WALLANDER, Ljusdal.
Tel. 1213.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

ÅTER SEGER FÖR ALJECHIN.

Världsmästaren Aljechin har under det gångna året inregistrerat tre turneringssegrar. Han vann sexmästarturneringen i Salzburg i juni och Europaturneringen i München i september, och nu senast en turnering i Generalguvernementet Polen. Aljechin, som för övrigt helt nyligen fyllde femtio år, synes alltså vara i sin fulla kraft. I rättvisans namn skall dock framhållas, att de tävlingar som trots kriget kunna komma till stånd givetvis inte äro i klass med de internationella turneringarna från fredstiden.

Här följer nu ett vackert vinstparti av världsmästaren, spelat i Generalguvernementet vid turneringen i oktober 1942.

SPANSKT PARTI.

Aljechin

1. e2—e4
2. Sg1—f3
3. Lf1—b5
4. Lb5—a4
5. 0—0
6. Dd1—e2
7. La4—b3
8. c2—c3

Junge.

- e7—e5
- Sb8—c6
- a7—a6
- Sg8—f6
- Lf8—e7
- b7—b5
- 0—0
- d7—d5

Schlechters variant med bondeoffer, som dock numera anses fördelaktig för vit. T. ex. 9. e×d5, S×d5. 10. S×e5, Sf4. 11. De4, S×e5, och nu ej 12. D×e5, utan förbättringen 12. d4!

Trots denna goda möjlighet väljer vit den enklare textfortsättningen.

9. d2—d3	d5×e4
10. d3×e4	Lc8—g4
11. h2—h3	Lg4—h5
12. Lc1—g5	Sf6—e8
13. Lg5×e7	Lg4×f3

Tvunget, ty efter 13.—, D×e7. 14. g4, Lg6. 15. Ld5 erövrar vit en bonde.

14. De2×f3	Sc6×e7
15. Tf1—d1	Se8—d6
16. Sb1—d2	c7—c6
17. Sd2—f1	Dd8—e7
18. a2—a4	Ta8—d8
19. Sf1—g3	Se7—c8
20. a4×b5	a6×b5
21. Sg3—f5!	Se8—b6

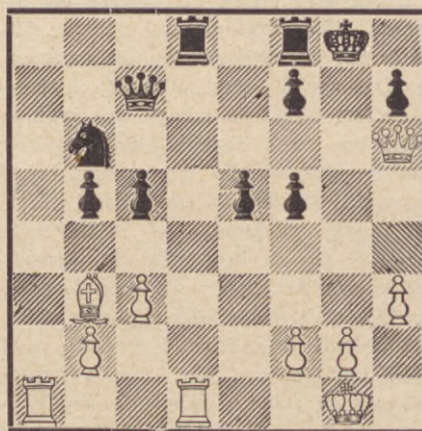
Nu avgöres partiet i några få drag. Ett bättre motstånd bjöd trots allt 21.—, S×f5. 22. e×f5, Td6 (för att bemöta hotet f6).

22. Df3—e3!	Sd6×f5
23. e4×f5	c6—c5
24. f5—f6	

Avgörande. Själva slutpoängen kommer dock ganska överraskande.

24. — —	g7×f6
25. De3—h6	f6—f5
- Det hotade 26. Lc2.

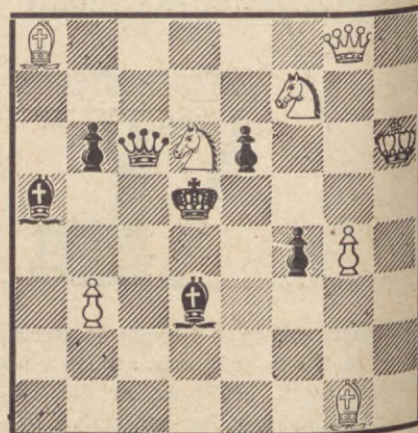
Ställning efter 25. —, f6—f5.

26. Lc4×f7†	Dc7×f7
Slår kungen följer D×h7, och på T×f7 vinner 27. Dg5†.	
27. Td1×d8	Sb6—a4
28. b2—b3	Uppgivet.
- Detta parti erhöi tillsammans med ett annat första skönhetspris.

PROBLEM N:R 69.

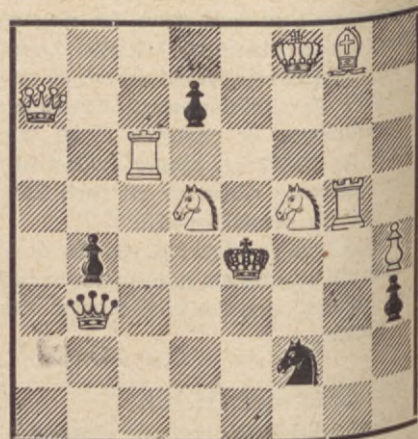
Av J. van Dijk.

Matt i två drag.

PROBLEM N:R 70.

Av L. A. Dutton.

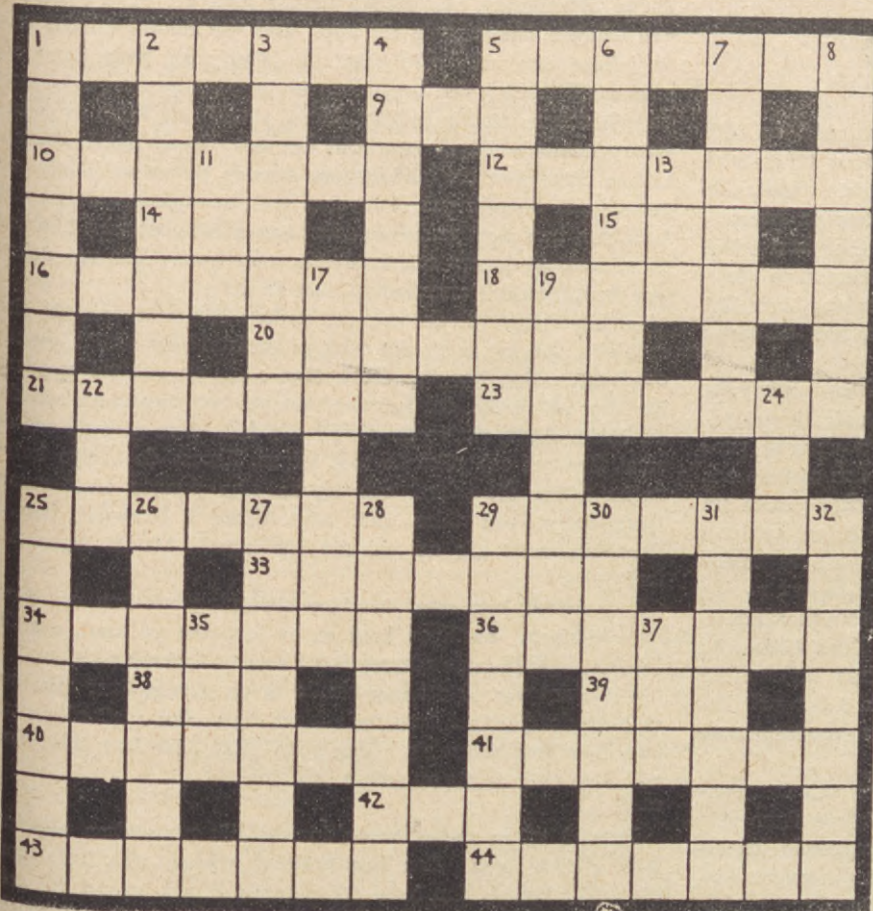

Matt i två drag.

Lösning av problem nr 68: 1. Dh6.

KORSORD NR 1

VÅGRÄTA ORD.

1. Två löpande band genom hela vårt land. (7)
5. Eolus i sin värsta snurrighet. (7)
9. Tänkte väl Oden på, när han hade ont i magen. (3)
10. Offras i Rom av den som är from. (7)
12. "Levande ål slingrar sig under kniven, tvingad hustru tar sig —". (7)
(Selma Lagerlöf)
14. Lag. (3)
15. Kaffepetter har sin, tuppkycklingen har sitt. (3)
16. Sticker katten ej ogärna sin nos i. (7)
18. Det brydde sig Ebberöds bank inte om. (7)
20. En kraftkarl verkar aldrig så. (7)
21. Visar den listiges väg. (7)
23. Juristsvenska. (7)
25. Audhumbla. (7)
29. KRUT. Historien om en stövare. (7)
33. Det är att pröva rätt. (7)
34. Voro urtidsödlorna minsann inte. (7)
36. Väljes med hjälp av språksinnet. (7)
38. En vansklig uppgift. (3)
39. Till Gärdet första maj. (3)
40. Hitler. (7)

41. Vad är ett berg i Atlanten? (7)
42. Närande kula. (3)
43. "Manshög vaggade rågen", och därmed konstaterades en betydande —. (7)
44. Populär trollkarl. (7)

LODRÄTA ORD.

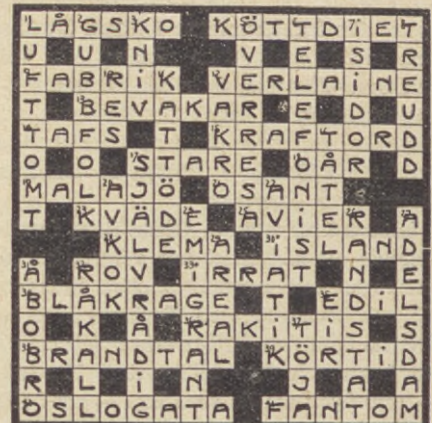
1. Lyx på byx. (7)
2. Hjälper mot hårt liv. (7)
3. En klunga grabbar. (7)
4. Bör förskingrande kassör städse vara. (7)
5. Det är en enkel sak att "sitta inne" på. (7)
6. Återfinnes på en bit av den svenska ostkanten. (7)
7. Är ordet självt ett metriskt exempel på. (7)
8. Med en sådan är man ren inunder. (7)
11. Förtröstan. (3)
13. Ekens son. (3)
17. Panorama över "ändå något". (7)
19. Går över vägen. (7)
22. Efter kniven som botar. (3)
24. Har aldrig kunnat konkurrera med engelskan. (3)

25. Sade Boman, när han presenterade sig. (7)
26. Pryder en manlig bringa. (7)
27. Har hovmästaren på Reisen. (7)
28. Fälles för att bli stickor. (7)
29. Kanon. (7)
30. Vickning kl. 2. (7)
31. Är Pinnebergs inkomst. (7)
32. Den rullar fram med militära mål. (7)
35. Något från stenriket. (3)
37. Voro Attilas horder. (3)

Lösningar

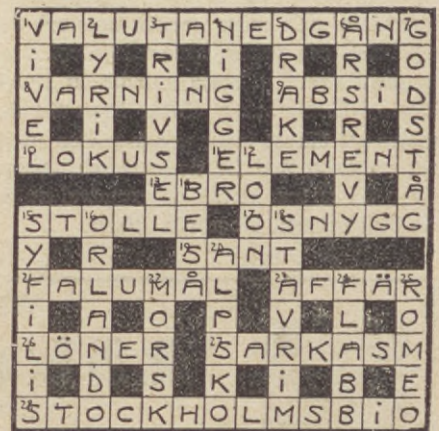
till korsord nr 1 skola vara oss tillhanda senast den 15 febr. Två pris utdelas på resp. 10 och 5 kr. Lösning i marsnumret. På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis inte äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert. Glöm ej att märka kuvertet "Korsord nr 1".

Lösning till korsord nr 10 1942.

Första pris, 10 kr., gick till Herbert Söderberg, Avd. 3, Eksjö Sanatorium, och andra pris, 5 kr., till Ingrid Pettersson, Avd. I, Länssanatoriet, Uttran.

Lösning till korsord nr 11 1942.

Första pris, 10 kr., erövrades av Fr. A. V. Kjellgren, Solbacken, Kullsveden, och andra pris, 5 kr., av Karl Horn, Artemisgatan 19 A, Värtan.

Guldet översändes genom postgiro.

Fackligt krav på ökat skydd mot silikosen

Att vara bara fyrtio år och utbildad gjutare med en rätt hygglig inkomst och vara tvungen att på grund av yrkessjukdomen Silikos — "stendammlunga" — få taga ett annat och lägre avlönat arbete utan ersättning för den minskade inkomsten, hör icke till de muntra sidorna av livet. Det har också uppstått ett alltmer utbredd missnöje bland arbetarna på platser vilka äro hotade av yrkessjukdomar av något slag, över det sätt på vilket lagen om olycksfall och yrkessjukdom tillämpas och i vissa fall även beträffande lagen själv.

Detta missnöje har tagit sig uttryck i en konferens, som hållits i Borlänge och bakom vilken stod närmast avd. 71 av gjutareförbundet i Domnarvet, där silikosen är ett aktuellt problem och där det går flera levande exempel på den ojämna och orättvisa tillämpningen av lagen. Konferensen syftar genom sin uppläggning längre än till att vara en överläggning av blott lokal natur. De flesta av de trettio deltagarna voro representanter för fackföreningar i länet. Dessutom deltog sex av länets socialdemokratiska riksdagsmän, vidare förbundsordföranden Sven Ekström, förbundssekreteraren Oscar Berg, båda från gjutareförbundet, samt föreståndaren för Statens institut för folkhälsa, professor Gerhard Rundstedt, dr Erik Adler vid dispensären i Borlänge, kapten N. Sundstedt som representerade Domnarvets Jernverk.

Förbundssekreterare Oscar Berg framhöll i ett inledningsanförande att förbundet har välgrundad anledning att ägna silikosfrågan stor uppmärksamhet. Sjukdomens smygande karaktär och benägenhet att förvärras även sedan den angräpnas förflyttats från den farliga arbetsplatsen, ställer stora krav på både lagen och dess tillämpning. Han nämnde exempel på fall — som även om de voro lika — rönt olika behandling vid fastställandet av ersättningsfrågan. Det finns silikosfall vilka äro styrkta av flera läkare men ändå röna avslag. Han hävdade att den medicinska sidan av dessa ersättningsärenden borde prövas i försäkringsrådet av ett läkarkollegium i stället för av en enda man.

Konferensen slutade med att anta följande uttalande: Konferensen uttalar sin fulla anslutning till de strävanden efter en humanare och mera socialt betonad tillämpning av gällande olycksfall och yrkessjukdomsbestämmelser, som den av vissa fackförbund tillsatta kommittén framfört i sin programförklaring. Konferensen väddar även till deltagande riksdagsledamöter att därest intresserade parter så anser nödvändigt lämna sitt politiska stöd för de krav som eventuellt komma att framföras till statsmakterna på grundval av den av konferensen förda diskussionen i berörda frågor.

VITA Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Brevet (Forts. fr. sid. 24.)

Inne i stugorna, längs utmed vägen diskuterades det livligt denna eftermiddag och många tankar gick till Stina i Dälden och mången önskade sig dit upp. Det var nu för all del inte så många som hade möjlighet till detta: man hade ännu att göra med bakning och brygd och övrig rustning för julen, men en och annan allt för nyfiken, bland särskilt de äldre av kvinnorna knallade likväl iväg och så blev det livligt i Dälden. Gamla Stina fick ha kaffepannan stående på spisen i ett, ett par timmar framåt, och så mycket som hon talade i denna dag hade hon inte gjort under år. Det gamla albumet med bilderna av maken, av henne och av Johan kom fram. Där var Johan som konfirmand, i exercisen; Johan då...

— Jag visste väl det jag att pojken skulle skriva till sist, sade hon, och log så att det rynkiga ansiktet blev riktigt lysande och ungt. Nog har det dröjt, men... en vet väl ungdom. Den har så mycke, det har den, det vet en. Jag visste väl det att Johan skulle skriva en gång i alla fall. Hon gick då och då emot fönstret och stirrade utåt vägen, liksom de övriga kvinnorna måste dit ibland och trycka sina pannor emot rutan. Märkvärdigt vad tiden gick och Alfred i Skuggan, han... Borde ha varit här nu vid det här laget. Att då ingen Alfred kom.

Nej, Alfred kom inte. Det blev skymning och han var ännu inte kommen. Slutligen kom en av torparna på åsen, ovanför Dälden. Alfred hade gått ner sig i en vak därnere på sjön.

— Se det var så att han skulle ta en ginväg över sjön och så hade det hänt. Alfred hade klara sig undan, med näppe och nöd hade han klarat sig. Men postväskan hade han måst lämna. Den hade tagits av vaken och sjön...

— — —
Frampå våren sedan isarna lossnat flöt postväskan upp och kom tillrätta igen. Den fina präktiga väskan: den hade ännu sin post i behåll; den hade också gamla Stinas brev, i det gråa och billiga kuvertet. Det låg ett reklamtryck för elektriska giktapparater i det — Gud visste var firman fått adressen ifrån, — när det öppnades nere hos prostens, dit Alfred i Skuggan lämnat in det.

Men då var gamla Stina borta. Hon hade gått bort en dag strax efter nyåret. Lycklig och nöjd i sin tro att Johan dock mints henne till sist.

Calmette-vaccination ... (Forts. fr. sid. 12.)

Hos personer med stor motståndskraft mot vaccinet dröjer det längre innan tuberkulinkänslighet är påvisbar och ibland måste i sådana fall vaccinationen göras om. Hos personer, som äro abnormt känsliga för vaccinet, kan den uppkomna inflammationen på stickstället bli något större och det dröjer längre innan den läker ut. Någon fara innebär dock ej detta.

9. Förberedelser till vaccinationen.

Eftersom tuberkulossmittade människor redan äro immuna, och därför ej kunna få någon nytta av en vaccination, böra dessa människor utskiljas före vaccinationen, vilket sker med tuberkulinprov. Nyfödda barn äro praktiskt taget alltid fria från tuberkulos och kunna därför vaccineras utan sådant föregående tuberkulinprov. Om tuberkulinprovet är negativt, kan vaccination göras, så framt icke personen ifråga nyligen varit utsatt för känd smittmöjlighet. I sådana fall måste nytt tuberkulinprov göras 6 veckor efter detta mittillfälle. Är tuberkulinreaktionen fortfarande negativ, kan vaccination göras.

10. Att iakttaga närmaste tiden efter vaccinationen.

Eftersom vaccinationen ej framkallar immunitet förrän den slagit an, d. v. s. den vaccinerade blivit tuberkulinkänslig, bör

denne till dess icke utsätta sig för någon smittrisk. Exempelvis måste barn med tuberkulösa anhöriga hållas skilda från dessa, och sjukvårdspersonal bör ej arbeta på tuberkulosavdelningar under denna tid.

11. Kontroll av vaccinationen.

Omkring 6 veckor efter vaccinationen skall nytt tuberkulinprov göras för att utvärdera om vaccinationen slagit an. Så är fallet om reaktionen blir positiv. Alla färdiga Calmette-vaccinationer skola anmälas till Kgl. Medicinalstyrelsen.

12. Värdet av Calmette-vaccination.

Erfarenheter från olika länder visa att personer, som vaccinerats och efter vaccinationen blivit tuberkulinpositiva, äro i mycket hög grad skyddade mot de omedelbara följderna av smittöfverföring.

De 1,000-tals barn och ungdomar, som vaccinerats i vårt land, och som efter vaccinationen blivit smittade med tuberkulos, ha nästan alla förblivit fullt friska och endast några få ha efter smittöfverföringen insjuknat i mycket lindriga och snart övergående tuberkulösa sjukdomar.

13. Hur länge varar skyddet efter vaccinationen?

Den immunitet, som förvärfvas genom Calmette-vaccination, är troligen kortvarigare och ej lika stark, som den efter genomgången tuberkulosmitta uppkomma. Så länge tuberkulinprov äro positiva kan man anse, att immuniteten kvarstår, och vissa undersökningar tala för att så kan vara fallet upp till 5 å 10 år eller längre. Har en tuberkulosmitta inträffat under tiden, övergår immuniteten att bli livslång, såsom i vanliga fall efter smittöfverföring.

14. Vilka böra vaccineras?

Tuberkulinnegativa personer sakna immunitet och ha därför nytta av vaccinationen. Särskilt betydelsefullt är det att genom vaccination öka motståndskraften hos de tuberkulinnegativa barn och ungdomar, som äro omedelbart tuberkuloshotade. Så är fallet med dem, som i sitt dagliga liv riskera att ådraga sig smitta från lungsjukt person i närmaste omgivningen. Barn och ungdomar, som ha tuberkulösa anhöriga, ungdomar, som efter slutad skolgång skola söka sig ut i förvärsarbete, lämna hemmet för fortsatta studier eller utbildning (särskilt inom sjukvården) eller rycka in för att fullgöra värnplikt, böra i första hand vaccineras.

BORÅS

BORÅS EXPORTAFFÄR

Köpare till
Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20
— BORÅS —

AHNVIKS PAPPERSHANDEL

Påsfabrik — Pappersvaror i parti
Telefoner: Kontoret Linjeväljare 122 39
Lager och exp. 135 44, 164 10. Lager av
Omslagspapper - Papperspåsar - Skriv-
papper - Papeterier - Bindgarn m. m.
Trycksaker för handel och industri.
BEGÄR OFFERT.

GAMMELSTAD

KAFÉ TOGO

Gammelstad. Tel. 60
— Rekommenderas —

Rum för större och mindre samkväm.
Passande utflyktsort.

UR - Optik - Guld - Silver - Nysil-
ver - Keramik och Tennvaror

Cyklar med alla slags tillbehör

J. F. BERGSTRÖM

GAMMELSTAD TEL. 90

GÄLLIVARE

SÄG DET MED BLOMMOR

IRIS Blomsterhandel

Telefon 176

REKOMMENDERAS

(Inneh. Fröken Maud Andersson)

GYNNA ANNONSÖRERNA!

GÄLLIVARE

O. H. LUNDKVISTS

Charkuterifabriks

välsmakande och kvalitativt förnämliga
produkter rekommenderas

GÄLLIVARE Telefon 135

GÄVLE

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68

Utför allt inom branschen.

Införda offert.

S. Hemströms Speceriaffär

Tel. 26 95 STRÖMSBRO Tel. 26 95

— REKOMMENDERAS

A.-B. NORRLANDSRÖR

Värme-, Vatten-, Avlopps- och
Sanitetsanläggningar

GÄVLE

Telefoner: 24 82 — 40 95

HUDIKSVALL

RUBEN ASLUNDS

Skepps- & Diversehandel

Storgatan 55

Tel. Kont. 820. Affären 850.

— REKOMMENDERAS —

Hudiksvalls Rörledningsaffär

Tel. 655 E. BERGLUND Tel. 556

Värme- & Sanitetsanläggningar.

Lager av rör och rördelar, pannor, radiatorer, sanitetsporslin samt armatur

HUDIKSVALL

FRIDHEMS BRYGGERI

rekommenderar sina tillverkningar av

SVAGDRICKA - POMMAC - VICHY-
VATTEN och övriga Läskedrycker.

SYMA

reparerar symaskiner av alla märken.

Storgatan 52. Tel. 12 44.

LÖNNBERGSKA MOTÖRKOMPANIET A.-BOL.

Tel. Namnanrop "Bil-Lönnberg"
Hudiksvall

Automobiler - Reservdelar - Bilkol
- Bilved - Fullständig gengasservice

Byggnadssnickeri och Möbler

jämte Butiksinredningar till-
verkas väl och till de billigaste
priser.

K. W. OLSSON

Rådhusgatan 10. Tel. 151.

Aron Anderssons

SLAKTERI- OCH CHARKUTERIAFFÄR

uppköper slaktdjur pr extra kassa.

Käppuddsgatan 1. Tel. 212.

A.-B. ÅHS & C:O SKOAFFÄR

är den bästa inköpskällan för dem som
önska solida och eleganta skodon till
fördelaktigaste priser.

Order till landsorten expedieras nog-
grant omgående.

Tel. 271.

HUDIKSVALL

A.-B. A. G. Spets

Herravdelning Manufakturavdelning
Tel. 107 Tel. 33

Etabl. 1886.

BESÖK

L. HAGSTRÖMS Herr- & Damfrisering
Tel. 438. HUDIKSVALL, Storgatan 41

Utför allt vad till yrket hör
Förstklassig permanentondulering

HUDIKSVALLS BRYGGERI AB

HUDIKSVALL

Telefon 13 och 302

Rekommenderar sina tillverkningar av
Klass II Pilsner, Klass I Lagerdricka,
Mineralvatten samt Läskedrycker.

HÄRNÖSAND

WESTINS

Urmakeri & Guldsmedsaffär.

Köpmangatan, HÄRNÖSAND. Tel. 29 31.

REKOMMENDERAS!

Anna Wedins Matsalar

Storgatan 46.

GOD MAT. HUMANA PRISER.

— Rekommenderas —

2813

är telefonnumret till

Målerifirman Harald Lindeberg.

Utför allt i branschen. Kostnadsberäkningar. Arbetsbeskrivningar. Kontrollant-skap. Ring alltså 2813.

M. Höjer Skrotaffär

REKOMMENDERAS!

Tel. 1891.

LASTBILSKONTORET

Tel. 27 06. Östanbäcksgatan 2.

Ombesörjer lastbilstransporter inom hela länet.

J. SANDINS EFTR.

Eric Sandin

Specerier — Mjöl — Grädde

Ådalsvägen, 13, Härnösand.
Tel. 24 32.

HÄRNÖSAND

Hj. Hällström

Elektrisk Byrå

Strandgatan 2. Tel. 25 76.

A.-B. BOSTRÖM & BERGQVIST

Färger, Fernissor, Tapeter, Kemikalier,
Sjukvårdsartiklar - Fotografisk avdelning
Storgatan 11. — Tel. 22 65 och 26 54
F i l i a l: Skeppsbron. Tel. 21 69.

DAMER!

Låt Salong Femina sköta Edert hår.

Yrkesskicklig personal.

Borgar för välgjort arbete.

Storgatan 14.

NORBERG

när det gäller kläder

== Tel. 24 38. ==

GRANNLÄNDERNA

Tuberkulosen ökar i Norge — folk magrar.

Över så gott som hela Norge magrar folk gradvis och antalet lättade kilo är ett lika vanligt samtalsämne som krigets gång, konstaterar chefen för universitetets hygieniska institut, professor Axel Ström i ett uttalande om hälsotillståndet.

Avmagringarna beror till övervägande del på den sparsamma näringstillförseln, heter det vidare. Kaloriinnehållet i de ransoner, som en vuxen person får av de viktigaste födoämnena, såsom mjöl, bröd, smör, mjölk, socker och potatis, utgör endast omkring 1.500 till 1.600 kalorier, vilket är cirka hälften av vad en person med medeltungt arbete behöver. Dessutom äro möjligheterna att dryga ut ransonerna med oransonerade varor förhållandevis små. Det är vidare icke otroligt, att den nervösa påkänning, som tiden medför, bidrar till avmagringen.

Det förefaller ovisst, om viktminskningen gått så långt, att den allvarligt skadat folkhälsan. Det har utan tvivel blivit fler epidemiska sjukdomar i landet de senaste åren, men detta kan även ha andra orsaker. Värre är det emellertid, att tuberkulosen börjat öka även i Norge i likhet med vad som har skett i flera andra europeiska länder. Det dåliga försörjningsläget torde vara en av anledningarna till detta, även om också andra faktorer, som mindre goda bostads- och arbetsförhållanden, otvivelaktigt spela in.

Den nuvarande försörjningskrisen drabbar icke alla lika hårt. Genomgående har nog stadsbefolkningen det sämre ställt än landsbefolkningen, och de tungt arbetande sämre än dem, som icke ha något kroppsarbete eller endast lätt sådant.

Ångermanlands Fiskförsäljningsförening u. p. a.

Daglig tillgång på färsk strömming och böcklig.

Försäljer i parti salt- och surströmming.

Tel. Härnösand, Kontoret 17 55,
ankn. chefen.

Exp. 17 54, ankn. lagret.

GRENS BOSÄTTNINGSAFFÄR HÄRNÖSAND. Tel. 11 05.

Gör Edra inköp av glas, porslin, armatur, prydnadsartiklar och husgerådsattiraljer hos oss!

Målerifirma H. ÅSBERG

utför alla slags måleriarbeten till humana priser.

Tel. 18 48.

Åkerströms Bokbinderi

REKOMMENDERAS!

Hovsgatan 14. Tel. 22 78.

BETALD ANNONSPLATS

JÖNKÖPING

KONDI TORI VILLA ROSENBERG

Tel. 13 67 ROSEN LUND Tel. 13 67
Jönköping.

REKOMMENDERAS på det bästa

GÖR ETT BESÖK PÅ ÖSTBERGS KONDI TORI

Stadens äldsta och förnämsta.

Ö. Storgatan 9 Tel. 131 - 18 25
V. Storgatan 3 Tel. 604

KAFFEFrukost och LUNCH serveras

Elander & Lundbergs

JÄRNHANDEL

Jönköping

KALMAR

— TURISTBAREN —
S. Långgatan 25 Telefon 28 89

Serverar hela dagen vällagad mat, även halva middagar. Gott kaffe med hembakat bröd. Månadsabonnenter mot billig taxa.

KALMAR

RING UPP oss eller gör oss ett besök, då Ni är köpare av **FRÖ** eller **UTSÄ-DESSPANNMÅL**.

Vi erbjuda Eder fullständig sortering av utsädesvaror i förstklassiga kvalitéer och till konkurrenskraftiga priser.

Aktiebolaget Kalmar Frökontor

(Landets äldsta och länets enda specialaffär i utsädesbranschen)
Tel. 175. Tel. 405.

Montering av gengasaggregat
Förstklassiga bilreparationer

A.B. Sievert & Fornander

KALMAR Telefoner 7, 215, 15 15

BETALD ANNONSPLATS

KARLSHAMN**FRANS Konditori**

Tel. 36.

REKOMMENDERAR
sina bakverk, desserter och konfektyrer

KARLSKRONA**Konditori Continental**

Hantverksgat. 3. — Tel. 217.

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

KARLSTAD**Busscentralen**

Trafik A.-B. Haglund & Larsson

Tel. namnanrop.

KIRUNA

Njut av biografkvällarna! Se goda program med bra ljudeffekter i moderna, trivsamma salonger. Gå på

RÖDA KVARN och Folkets Hus-Biografen

Våra biografteatrar garanterar säsongens förstklassigaste filmprodukter.

THÖRNS LASTBILSÄKERI

Tel. 990.

Alla slag av transporter utföras.

Sandstengsgatan 19, Kiruna.

KIRUNA**CAFÉ ROYAL****REKOMMENDERAS**

Gott kaffe med bröd från eget bageri. Choklad och te samt smörgåsar. Beställningar mottagas tacksamt. Tel. 575.

Kirunas och Malmfältens mest spridda tidning är

NORRLANDSFOLKET

Den billigaste, dagliga tidningen och till följd därav även det billigaste och effektivaste annonsorganet.

G. Hüber**CIGARR- & PAPPERSHANDEL**

Pipor, tobakspungar, plånböcker, börsar, pappersvaror, tobaksvaror, skrivmaterial, kameror, film m. m.

Film till framkallning och kopiering mottages.

Tbc. hotar ostvän, säger dansk professor.

Ja, vad kan man inte få tbc utav! Nu får man det också av att äta ost!

Nyheten kommer från Köpenhamn. Det är inte fara för mjölken längre. Den pasteuriseras och eventuella tbc-baciller från ett sjukt djur dö. Men inte detsamma med osten. När ostmassan under framställningen av osten pressas samman, stanna tuberkelbaciller och andra för ostens mognande nödvändiga bakterier kvar. Visserligen uppvärms ostmjölken i allmänhet till 30 gr., varvid bacillerna dödas, men något påbud om en sådan uppvärmning existerar icke, så att faran för smitta kan ej anses helt utesluten. Det är mejeriexperten prof. S. Orla-Jensen som gör detta uttalande för Ekstrabladet. Alldeles särskilt kan det finnas tbc-baciller om osten är färsk. Vid långvarig lagring dör bacillerna efter hand, men de kunna dock hålla sig levande flera månader.

Nu kanske konkurrensen blir mindre på området, men det har vi gamla ostätare ingenting emot. Nu kanske man kan få dubbel tilldelning på kupongerna?

Prof. Orla-Jensen är kanske när allt kommer omkring en spjuver som vill ha osten för sig själv.

Sveriges främste expert på området, prof. S. Platen på Alnarp förklarar emellertid på förfrågan att risken är ytterst minimal. Det finns för tillverkning av vissa ostsorter, sådana som äro avsedda att lagras, ej heller här i Sverige föreskrift om att mjölken skall vara pasteuriserad, säger professor Platen. Pasteuriseringen är emellertid obligatorisk när det gäller de vanliga i handeln förekommande färska ostsorterna, så att där är det absolut ingen fara. Nu tror jag för min del inte heller att faran är så stor när det gäller de lagrade ostsorterna, ty genom lagringen har faromomentet eliminerats. Smittrisken är emellertid ofullständigt undersökt och det är klart att det vore bra med en undersökning. Till vad som minskar riskerna kan också räknas det faktum att vi här i Sverige nu kommit så långt att inom stora områden av landet är all mjölk nu tuberkelfri.

Även i tider som dessa . . .
blir kaffetären till en njutning på

**KAFÉ TEMPERANCE
KIRUNA.****HOTELL KEBNE**

(f. d. Centralhotellet)

Nyrenoverade lokaler.

REKOMMENDERAS!

(Inneh. G. Karlsson)

RING 72

och rekvirera Edert behov av Dricka. Vi tillverka förstklassig Pilsner, Svagdricka, Vichyvatten och Läskedrycker. Gynna platsens äldsta, största och bäst sorterade företag i branschen.

KIRUNA ÖLBRYGGERI AB.**Lastbilskörningar utföras**

Rekommenderande mig i allmänhetens benägna hägkomst.

Hjalmar Pettersson.

Tel. 337.

KRAMFORS**H. JOHANSSONS
PLATSLAGERI**

Mellby, Kramfors. Tel. 174.

Alla till yrket hörande arbeten utföras, finare såväl som grövre, fort och omsorgsfullt.

Vid ny- eller ombyggnader anlita
Byggm. C. A. Svanholm

Kramfors.

Utför allt inom byggnadsfacket. Ritningar och arbetsbeskrivningar. Kostnadsförslag, Värderingar m. m. — Skyddsrum. Infordra offert. Tel. 281.

På alla högtidsdagar är
en tårta från

LÜBECKS
välkommen. Tel. 231.

GOTT BRÖD är

Bylunds Bröd

A. E. Bylunds Bageri. Tel. 372.

**BIRGER PETERSSONS
ELEKTRISKA - Tel. 112**

Stort lager av Armatur och Elektrisk material, Glas, Porslin och Keramik.
Ensamförsäljare för Orion Radio.

TJERNLUNDS

när det gäller mjölk och matvaror.

Tel. 33 och 230.

KRAMFORS.

KRAMFORS

E. JOHANSSONS Frisérsalong
Kramfors. Tel. 568. Bost. 598.
(Medlem av Svenska Frisörföreningen)
Stor sortering: Hårvatten, Oljor, Pomador, Hudcrème. Tand- Rak- o. Hårborstar. Kammar.

KAFFESTUGAN

(Åkerström & Näslund)
Gott kaffe och hembakat bröd.
(Invid Järnvägsstationen).
Tel. 346.

SE HIT!

Vill Ni ha Edra skor lagade fort och väl, lämna då in dem hos oss. Vi ha alla moderna maskiner för nutidens skodon.

Nils Johanssons Maskinskomakeri
Apoteksgränd. - Tel. 217.

MARCUSSENS KONDITORI

(Vid Torget)
Egna tillverkningar: Tårter, bakelser, småbröd m. m.
Beställningar mottagas.
Tel. 604.

När Ni skall sätta bo

kan Ni med förtroende vända Eder till oss.

A.-B. MÖBLER O. HEMKULTUR
Tel. 283.
Obs.! Egna tillverkningar.

A.-B. EM. BACKLUND

Kramfors.
Manufaktur, vävnader och korta varor i parti.
Ordertel. 91. Kontoret 391.

Ernst Anderssons Motorverkstad

— KRAMFORS —
Tel. Verkstadskontor 413. Bostad 113.
Gengasservice - Bilreparationsverkstad - Reservdelslager.
Gengasved och kol.
Modern anläggning för batteriladdning.

BETALD ANNONSPLATS

KRISTIANSTAD

O. Gulins Eftr.

Kapellgat. 5.
Utför alla slags plåtslageriarbeten

**ELEKTRISKA
INSTALLATIONSBYRÅN**
KRISTIANSTAD — Tel. 215

S. F. HAMMARLUND, ingenjör
Repr. för ASEA.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

KRYLBO

Alla slags

PLÅTSLAGERIARBETEN

utföras av

Aug. Englund's Plåtslageri

Krylbo. Tel. 14 22. (Inneh. Folke Englund)

Smidesbolagets KASSASKÅP

äro bäst och billigast. Absolut brand- och dyrkfria. Prisbelönta å ett flertal utställningar. Begär katalog och offert.

A.-B. Krylbo

Smides- & Kassaskåpsfabrik
Tel. 14 14 KRYLBO Tel. 14 14

Han fann sig.

Han var på väg att fria, men innan han började, ville han veta något om hennes husliga egenskaper.

— Kan du diska? frågade han.

— Ja, svarade hon milt, och kan du torcka disken?

Han tyckte svaret var fyndigt, friade genast och blev lycklig.

*

Det var våröversvämning i Dalälven. En dalmas rycktes med av strömmen och drunknade. När han kom till himlen mötte han en grupp själar ledda av Sankte Per. De ville veta hur han kommit dit. Dalmasen började berätta om, hur älven rev med sig hus och kreatur och ett par gånger om dagen någon människa. Undet han berättade, blev han gång på gång avbruten av en liten man som sade: "Nog har man varit med om värre."

Irriterad viskar dalmasen till Sankte Per:

— Vem är det där?

Sankte Per: — Honom skall du akta dig för, det är Gubben Noak.

*

En ung och inte så värst anspråklös herre kom ut till en dansbana i en av Stockholms förorter. Såg sig omkring och rynkade på näsan och lät slutligen sin nåd lysa över en av traktens unga damer som han bjöd upp till dans. Under dansen såg han sig fortfarande omkring, rynkade ännu en gång på näsan och frågade den unga damen:

— Vart har alla vackra flickor tagit vägen här i kväll?

— De vackra flickorna, sade damen, ha gått och träffat de trevliga herrarna.

Brunnsborrningar

i berg och jord utföras med moderna brunnborrningsmaskiner av vana borrar. Infordra kostnadsförslag.

ASLUNDS RÖRFIRMA
KRYLBO. Tel. 11 15.

**Marcus Ohlsons
S A D E L M A K E R I**

Utsund, Brovallen
Tel. Krylbo 85 22

Hantverksarbete - Kvalitetsarbete

H. Erikssons Bageri

KRYLBO. Tel. 14 04 - 13 24.

Fullständigt beställningskonditori.

Beställningar till fester och bjudningar utföras noggrant.

Se på slanten!

Handla hos

**KRYLBO KONSUM
AVESTA KOOPERATIVA**

LINKÖPING

**AUTOMOBILFIRMAN
VILHELM ERICSON**

KONTOR, UTSTÄLLNING, SERVICE
Kungsgatan 1-3, Linköping. Tel. 67 00

LINDSBAGERI

Rekommenderar sina tillverkningar av Matbröd, Kaffebröd, Småbröd, Skorpor m. m. — Beställningar mottagas tacksamt. - Tel. 53 70.

CONRADS MÖBLER & RAMAR

CONRAD JOHANSSON.
Möbelutställningslokal och kontor:
Djurgårdsgat. 2. — Tel. 28 13.
Glasmästeri, Ramar, Tavlor, Rullgardiner och Mattor — Apotekareg. 7. — Tel. 40 76.

Resande till Linköping!

Intag Edra måltider å
RESTAURANTEN

Hantverkaregatan 1
GOD OCH BILLIG MAT.

Linköpings Kaféaktiebolag

LINKÖPING

H. HANZONS Möbelverkstad
 HJALMAR ERIKSSON & C:O
 Telefon 1148 — **LINKÖPING**
 Beställningar utföras av såväl
 enklare som finare möbler. I an-
 tika och moderna stilar. Renove-
 ringar utföras.
 — Allt till moderata priser —

BYGGNADS A.-B. AUG. NETZ
 Telefon 1077, 477
 — **LINKÖPING** —
 NY- OCH OMBYGGNADER

LJUSDAL M. OMNEJD**Centralkonditoriet**

(B. Johansson)

Alltid gott kaffe och bröd.

Tel. 15 11.

LJUSDALS JURIDISKA BYRÅ

Adv. Holger Forsgren

★

Rättegångar, boutredningar, inkasseringar.
Soliditetsupplysningar. Tel. 16 80.**BÄCKLUNDS BAGERI OCH
MJÖLKKAFFÄR****REKOMMENDERAS**

Tel. 12 71

MARTIN NORDELL

Cykel- Sport- och Kortvaruaffär

SKÄSTRA. Tel. Ljusdal 32 55.
Frey och Apollo kvalitetscyklar.— **REKOMMENDERAS** —**Kläppa Matvaruaffär**

Charkuteri- och specerivaror

Tel. 12 95

**Murtegel, Taktegel,
Gångplattor, Brunns-
borrningar**

och beställningar av

Armerad Betong**NORE CEMENTVARUFABRIK**

Ljusdal. Tel. 14 05.

LJUSDAL M. OMNEJD

Tandläkare
Bertil Liliequist
 Tel. 13 85 Ljusdal

**P. A. HÖGBERGS SPECERI-
& DIVERSEHANDEL**

HYBO. Tel. 30 11 LJUSDAL.

— **REKOMMENDERAS** —

Prima varor — billiga priser

Tandläkare

Erik Hellquist
 Tel. 16 09. Ljusdal

Förklaring till äggbristen.

Det är ju inte bara herrarna i livs-
 medelskommissionen som undrat över
 problemet med äggens försvinnande ur
 marknaden. Men här kommer förkla-
 ringen i en uppsats av sjätteklassisten
 Kerstin Halvarson i Orsa skoltidnings
 senaste nummer:

"Det började bli vår också i hönshu-
 set. Det var ett kackel och ett pipande
 hela dagarna i ända, ty hönsen skulle
 också göra fint i sina burar

Men så blev det plötsligt ett omslag i
 pratet. De började att tala allvarsamma-
 re. De pratade om äggläggningen. De ha-
 de hört, att husfolket gått och pratat om,
 att hönorna lade just inga ägg, och till
 på köpet var det snart påsk.

Så började hönsen att prata. Det var
 en höna, som pratade med en annan
 höna och sade:

— Jag vill inte lägga ägg, för jag blir
 inte mätt på maten jag får. Då vill inte
 jag ge folket ägg heller. Och så får vi så
 dålig mat. Det är bara för att det är krig,
 tror då jag.

Sedan svarade den andra hönan:

— Jag tror att det är för att dom är
 för lata att så någon säd på åkrarna.

Sedan kom en annan höna och sade
 vad hon trodde:

— Jag tror, att det är för dom tycker
 vi äro så feta, så vi behöver ingen mat,
 men det är i alla fall fel, för vi har så
 mycket dun och fjädrar, så det är för
 det. Men om vi är hungriga, så värper
 vi inget heller.

Då folket fick se att hönorna inte ville
 värpa, så gav de hönsen mer mat, och
 då började de värpa, men inte så mycket
 som förr. För de skulle ge igen folket,
 för de inte fått nog med mat."

**A. ANDERSSONS SPECERI- O.
DIVERSEHANDEL**

SÄLJESTA, SKÄSTRA.

REKOMMENDERAS!

Avelscentrum för fjällboskap.

Försäljning av avelsdjur.

Tel. Ljusdal 32 12.

**Tore Sellmans
Smidesverkstad**

TALLASEN. Tel. 95.

Utför smidesarbeten av alla
 slag. Specialitet: Stålning av
 Kofötter, Räls samt tillverk-
 ning av nya dito.

Obs.! Omsorgsfullt arbete.

Humana priser.

**Edeforsens
Kraftaktiebolag**

Tel. 11 82

Tel. 11 82

Förstklassigt lager av: Elektrisk arma-
 tur, elektriska kokapparater och stryk-
 järn, elektriska kylskåp.

Billiga priser!

Gör förfrågningar!

**A.-B. C. E. NORDKVIST
Möbelfabrik & affär**För all möblering — Platsens
största sortering

Tel. 12 23

Ljusdal

Tel. 16 73

UTAN KUPONGER

kan Ni lösa klädfrågan genom att låta
 oss kemiskt tvätta Edra gamla kläder.
 Ring oss — vi hämta och hemsända.

TVÄTT—KEMIN

Tel. 18 80

A. R. NORDSTRÖMS EFTR:S

väl sorterade

Speceri- & Delikatessaffär**REKOMMENDERAS**

Varje vecka färska varor från

Slakteri A.-B. i Stockholm.

Tel. 11 59.

ÄLDST I BRANSCHEN

i Ljusdal är

SIGNEULS JÄRNAFFÄR

Tel. 11 23, 11 41, 12 40

Skofabriken

LJUSDAL

Rekommenderar sina välkända tillverkningar av **Filtskor** och **Läderskor**.

Priskurant sändes gratis på begäran.

Johnson & Wiklanders Skofabrik

Tel. 10 14 och 12 74.

Johansson & C:o Mek. Verkstad

Ljusdal, Rikst. 12 37.

Utför reparationer å **Automobiler**, **Motorcyklar** och **Velocipeder**
Mekaniska arbeten

Lager av **Bensin**, **Oljor**, **Automobilringar** och **tillbehör**

DEN RÄTTA TAPETEN

finner man lätt i vår rikhaltiga sortering av moderna, trevliga mönster i alla prislägen

Färg- & Kemikaliehandeln
Ljusdal

FÖRGYLLDA PENDYLER

väggur, väckarur, fickur, armbandsur, glasögon

E. A. OLSSON
Ur- & Optisk Affär
Ljusdal. Tel. 10 40.

ÅBERGS KONDITORI

Tel. 11 11

Propra lokaler. Daglig servering av kaffe, thé, choklad, mjölk, smörgåsar m. m.

LASTBILSCENTRALEN LJUSDAL

Orderkontor, förening u. p. a. Vi utföra alla slag av transporter. Speditioner.

Lokal: Bilcentralens hus, Tel. 19 00.
Ljusdal, Tallåsen, Hennan, Ransjö
lasttrafikbilägare

Bignérs Elektriska

El. armatur - Kokapparater - Spisar - Strykjärn - El. kylskåp - Dammsugare

Tel. 17 71

Emil Fagerlunds Slakteriaffär

Telefoner:

Slakteriaffären 10 29

Korvfabriken 13 02

Etabl. 1892.

Kött, Fläsk & Charkuterivaror

BETALD ANNONSPLATS

LINDQVISTS KONDITORI

Telefoner: För beställningar 21 62
Konditoriet 23 07

Alltid fina, goda varor.
Gott kaffe serveras.

Linds Ur & Optik

Storgatan 29—31. Tel. 20 67.

Ur - Glasögon - Smycken.

C A F É E T

Storgatan 7. Tel. 16 16.

R E K O M M E N D E R A S
(Inneh. A. Svensson)

Köp mjölk och mejeriprodukter

av

PRODUCENTFÖRENINGEN

BERGNÄSETS BRYGGERI

(Johansson & Eriksson)

Rekommenderar sitt Svagdricka, Vichy-vatten, Pommac och övriga Lemonader.
Tel. 2751 Tel. 27 51

Världens mest fotograferade

är varken Greta Garbo eller drottning Elisabeth av England. Hon heter Ludmila Feodosiewa och bor i Paris, där hon är mest känd under namnet M:lle Lud. Hon är ryska — det hörs på namnet — och började sin bana som mannekäng i ett av Paris modehus, där hon upptäcktes, inte av en engelsk lord, utan av en fransk fotograf, vilket inträffade 1933. Sedan dess har hon gjort en våldsamt karriär som modell åt modiefotografer både i Paris och i Newyork, och numera sätter hon sig inte framför en kamera för mindre än 300 francs. Eftersom det lär finnas över 5.000 fotografier av henne kan man ju räkna ut vad hon tjänar.

*

— Farbror, har Gud skapat farbror?
— Ja, visst.
— Och mig också?
— Naturligtvis, min gosse.
— Säg farbror, tycker inte farbror, att Gud blir skickligare och skickligare?

*

De unga tu möttes på avtalat ställe och hälsade varandra med en kyss.

— Du kunde åtminstone ha rakat dig, när vi skulle träffas, sade hon, mildt förebrående.

— Jag var nyrakad när jag kom — sade han, ännu mildare.

K A F É A S T R A

Tel. 14 43 — Storgatan 9

Rekommenderar sitt goda kaffe med bröd.

FIRMA ELEKTRA

Entreprenör för Luleå Stads Elektricitetsverk
Tel. 22 14 (Gunnar Lindström) Tel. 22 14
SVARTÖSTADEN

Alla slags elektriska installationer och reparationer.

HAMNKAFÉET

Nygatan 2, LULEÅ. Tel. 27 41.

R E K O M M E N D E R A S

Vänd Eder med förtroende till

Svartöstadens Snickerifabrik
Allt inom branschen.
Tel. 14 78

CENTRALTRYCKERIET Luleå

utför ALLT inom branschen korrekt, tidsenligt, snabbt.

Kortbeställningar dagsleverans
Telefon 29 76 Telefon 29 76

PRÖVA

SJÖGRENS KONDITORI

erkänt goda kaffe . . . Ni blir belåten!
Adressen är Storgatan 48.

NYA CHARKUTERIAFFÄREN

E. Ekholm

Stationsgatan 30, LULEÅ. Tel. 26 45

R E K O M M E N D E R A S

LULEÅ SNICKERIFABRIK A.-B.

Pontuskajen

Tel. 15 29

REKOMMENDERAS

BYGGNADSBOLAGET

BRÖD. HEDSTRÖM & C:o
Tel. 28 19, SVARTÖSTADEN, LULEÅ

Utför: Byggnadsentreprenader av alla slag
Uppsätter villor i funkis- och annan stil
efter egna ritningar — Infordra offert

NORRBOTTENS LÄNS HEMSLÖJD

Storgatan 41 LULEÅ Tel. 23 21

Vävnader - Möbler - Lappslojd

K A F É S T U G A N

Bergviken

GOTT KAFFE GOTT BRÖD
REKOMMENDERAS

LULEÅ

BLOMQUISTS BAGERI

Skeppsbrogatan 38 Tel. 21 10
REKOMMENDERAS

CECILS KONDITORI

Smörgåsar — Tårter

Beställningar för begravningar m. m.
mottagas. KLUBBRUM.
Telefoner: Luleå 14 33 — 14 34

ÄVEN I KRISTID

kan vi erbjuda Eder
EN FULLGOD VARA.

Lindgrens Manufakturaffär
Tel. 22 13, 14 84.

Ni är alltid välkommen
till

LILLA KONDITORIET
Stationsgatan 67

ADRESSEN

när det gäller inköp av bröd
är HERMELINSGATAN 25

HELLS BAGERI

BRUNNSBORNINGAR

utföres av

Borrförman H. Bjursten

Box 524 — L u l e å — Tel. 31 91

CAFÉ MIMER

tillfredsställer Edra anspråk på en god
kopp kaffe med bröd.

RÅDSTUGUGATAN 14

Nöjd och belåten

blir den, som låter

ELIN ÅSTRÖMS

TVÄTT- & STRYKINRÄTTNING

ombesörja tvätten. Tel. 15 56

Det goda brödet

finner Ni hos

IDA BROSTRÖMSEFTR.
HEMBAGERI Tel. 13 10

MALMBERGET

10 ÄR TELEFONNUMRET

FÖR MODERN HÄRVÅRD

Jonassons Herr- & Damfrisering
MALMBERGET

MORA

OVAN SILJANS LASTBILSCENTRAL FÖRENING U. P. A.

Transporter med hästar och lastbilar -
Byggnadskörningar - Speditioner - Flytt-
ningar - Expressrörelse

TELEFONER:
Mora 544, 667 & 668. Trafikförståndarens
bostad 306.

AVDELNINGSKONTOR:
Sollerön 1. Venjan Växeln.
Postgiro 172148.

NORRKÖPING

KAJSAS HEMBAGERI

NORRKÖPING
V. Nygatan 15 Telefon 230 28
REKOMMENDERAS!

MOR ANNAS

HEMBAGERI & KAFFESTUGA
Hospitalsgatan 23 - Norrköping
Telefon 222 26.
Beställningar mottagas tacksamt!

BETALD ANNONSPLATS

Skinkan i korgen.

I Konstanza påstås följande scen ha
utspelats i en affär. En bonde kom in i
butikens och ville köpa en del varor, som
emellertid flickan bakom disken med be-
klagande påstod vara slut.

— Det var synd det, sade bonden och
stälde sin korg på disken. Liksom av
en slump lyfte han på korglocket, och i
korgen kunde flickan skåda en skinka.

— Ett ögonblick sade flickan och kal-
lade på chefen som beklagade, att biträ-
det inte skött sig. Nautrligtvis kunde
bonden få köpa, vad han ville ha. Bon-
den köpte och köpte och när han betalt
och skulle gå, hejdades han av chefen,
som undrade, hur det skulle bli med
skinkan.

— Skinkan — ja, den behöver jag nog
några gånger till i dag svarade bonden.

*

Om Thomas A. Edison

berättas det, att hans hustru en vacker
sommardag föreslog honom att ta sig en
smula semester.

— Vart ska jag då ta vägen, frågade
Edison.

— Vart som helst, där du tycker att
du trivs.

— Gott, svarade Edison och gick raka
vägen till sitt laboratorium.

NYBRO

Tandläkare
GÖSTA STREIJFFERT
Fabriksgatan 3
Mottagning kl. 10—12, annan tid efter
överenskommelse. Telefon 3 02

Madesjö och Örsjö kommuners sparbank

Öppen alla helgfria dagar 10—2

TANDLÄKARE

TORA TORÉE

Järnh. O. Nyvalls hus, Långg. 16; Nybro.
Mottagning kl. 11—12 och (utom lörda-
gar) kl. 6—7. Telefon 183.

PITEÅ MED OMNEJD

Dr. C. A. Brodd

Norrjärden

Piteå

Telefon 500 59

Dr. P. H. Söderbaum

Storgat. 50

Tel. 15 20

Piteå

BILFIRMA HOLGER ERICSON

Tel. 15 50 PITEÅ.

Garage - Reservdelar - Tillbehör
Personbilar - Lastbilar - Omnibussar
Försäljer Imbert Vedgasaggregat

ÅSTRÖMS SNICKERIFABRIK

Tel. 14 22. Bost. 12 24.

Byggnadssnickerier. Butiksinredningar.
Trappor. Möbler i olika stilar.

— Moderata priser. —

MUNKSUNDS BAD- & TVÄTT- INRÄTTNING

REKOMMENDERAS

Simhallen öppen för herrar tisd., torsd.
och lörd. kl. 12—19; för damer onsd. och
fred. kl. 12—19. Karbadsavd. alla ovan-
stående dagar samma tid. Tvättinrätt-
ningen öppen kl. 8—18.

Vi arbeta i samverkan

mot prisfördyring
för höjd levnadsstandard

KOOP. HANDELSFÖRENINGEN
AKTIV

GYNNA ANNONSÖRERNA!

PITEÅ MED OMNEJD

ÖJEBY Träförädling

Tel. 601 70, Öjebyn.
REKOMMENDERAS

SVEN JONSSON

ÖJEBYN. - Tel. 600 38.
Bil- & Cykelverkstad
Gengasmonteringar — Radioapparater

Rikhaltigt lager av
Möbler, Mattor, Möbetyger, Gardiner,
Sängkläder, Armatur
Egna tillverkningar möjliggör lägsta priser
J. A. GOTHNELLS MÖBLERINGSAFFÄR
PITEÅ. Tel. 13 14.

Köp brödet

hos

Björks Finbageri

HENNING EDLUNDS

Sliperi, Glasmästeri & Ramaffär
Allt i byggnadsbranschen förekommande
glasarbeten
REKOMMENDERAS
Tel. 15 19, PITEÅ.

Bilreparationer
Bilbränsle o. Olja
Auktoriserad Fordförsäljning
K. GIDEON JONSSON
Tel. Piteå 15 72.

TEL. 15 06

**BENGT HEDSTRÖMS
BILSTATION
Piteå**

**PITEÅ HANDELSTRÄDGÅRD
W. Forsell**

Egen odling av snittblommor och kruk-
växter. — Kransbindningar och dekora-
tioner utföres smakfullt
Tel. Affären 13 39 Trädgården 11 12

**VIKTOR HOLMBERG
PITEÅ**

Tidsenligt Slakteri, Charkuterifabrik,
Salteri och Rökeri. — Endast första
klassens varor.
Parti- och minutförsäljning: Storgat. 41.
Tel. Kont. 10 65, bost. ankn. Affären 11 65.

**BRÖD. GRANSTRÖMS
BILVERKSTAD
PITEÅ**

Utför alla förekommande bilreparationer.
Gengasmonteringar.
Tel. 15 68 Tel. 15 68

Allt för bilen

**BILÄGARNAS INKÖPS-
FÖRENING
Tel. 10 52, Piteå.**

**FISKFÖRSÄLJNING-
FÖRENINGEN**

Dagsfärska fiskvaror och surströmming,
saltlöja och löjrom i parti och minut.
Telefoner: Affären 12 44, Kontoret 15 44,
Bostaden 14 11. Filial i Munksund 370 45.

**ELIS BLOMS ÅKERI &
BILSTATION
Piteå**

REKOMMENDERAS
Tel. 10 90 Tel. 10 90

**SALONG FEMINA
Tel. 13 35, PITEÅ.**

Modern hår- och skönhetsvård.
Välgjort arbete och yrkesskicklig personal.

I Piteå spisar man billigt och gott
på
NYBERGS MATSALAR
Servering hela dagen.
Aronsgatan 13. Tel. 11 32.

Kriablomster.

I folkskolans sjätte klass i S-viken ha-
de leverna fått i uppdrag att författa en
liten kria över ämnet "Görtz och nöd-
mynten"; berättar en signatur i V. K. En
flicka, som i övrigt åstadkommit en all-
deles utmärkt klar och redig uppsats,
tyckte, att det behövdes en skakande av-
rundning och slutade därför med denna
mening: "Karl den tolfte var ogift och i
sitt värsta elände dog han ifrån sitt ut-
märklade folk".

I artikeln anföres också ett par andra
kriablomster:

En uppsats "Problemet om viljans fri-
het" hade följande avslutning: "Hur skul-
le egentligen livet te sig, ifall viljan skul-
le få härja som den behagade? Ja, vi
hade kanske varit en inbrottstjuv eller
något dylikt".

Ur en uppsats om traktens fornminnen:
"I gamla Uppsala levde tre stora konun-
gar. De har lämnat tre stora högar efter
sig".

*

Kvistig fråga.

Två farmare från Kansas möttes på by-
gatan några dagar efter det en cyklon
härjat trakten.

— Ja den ställde då till med en del
ofog hos oss, sade den ene filosofiskt.
Hur gick det för dig, Hank, tog din nya
lada någon skada?

Den andre skiftade tobaksbussen från
höger till vänster mungipa och sade ef-
tertänksamt:

— Jag kan inte säga det bestämt, efter-
som jag inte hittat den ännu!

En personlig uppmärksamhet,
som kommer att med glädje senteras,
visar Ni en vän eller anförvant genom
att sända en vackert dekorerad och läcker

**Tårta från
EKBERGS KONDITORI
Piteå. Tel. 12 90, 12 91.**

**KONSUMTIONSFÖRENINGEN
PITEÅ M. O.**

— förening för lägre levnadskostnader
22 butiker - 3 300 anslutna hushåll

**JENNY CLAUSENS
HEMBAGERI**

Specialitet: Skorpor.
Tel. 10 84, Piteå.

F: A J. F. EKSTRÖMS BAGERI

Munksund Tel. 370 54
Rekommenderar sina tillverkningar
Förstklassig maskinell utrustning.
Fackutbildad personal. Hygieniska
lokaler. De bästa råvaror.
Allt borgar för
förstklassig tillverkning

Betongkulvertar - Betongrör - Bygg-
nadssten - Husbyggnader - Skydds-
rumsanläggningar
Införda offert!

**NORRBOTTENS CEMENT-
GJUTERI**

ÖJEBYN Tel. Piteå 600 41

Importaktiebolaget

**SANDBERG, CEDER & C:O
Piteå.**

Engrosaffär i Speceri- & Kolonialvaror
Våra telefonnummer: 11 80, 12 70

Rörbolaget

A. Westerberg & C:o

Prästgårdsg. 38 PITEÅ Telefon 13 77
Entreprenör för värme, vatten och sani-
tet. Införda offert.

**LUNDBERGS SKOAFFÄR
Telefon 10 71**

Från landets största fabriker köpa vi
våra skor. Därför inget ensidigt fabri-
kat utan endast de bästa skor till billi-
gaste priser.

BETALD ANNONSPLATS

SKELLEFTEHAMN

**Byggmästare
GUNNAR LINDQVIST**

Skelleftehamn - Telefon 312 51
Utför Nybyggnader och Reparationer
Införda offert!

SKELLEFTEHAMN

Ek- och Björkparkett
Trappledstänger av polerad björk
Galvaniserat flätverksstängsel
Ångtorkad bilved

SKELLEFTEHAMNS GOLVPAR- KETT AKTIEBOLAG

SKELLEFTEHAMN

Tel.: Skellefteå 310 78, 310 16

Vid besök i Skelleftehamn

intag Eder kopp kaffe
med dopp hos

K. ANDERSSONS KONDITORI
Tel. 312 56 Skelleftehamn

SKELLEFTEÅ

HÖGDAHLS GLASMÄSTERI & RAMAFFÄR

Telefon 109 23 Skeppargat. 10

ALLTID FÖRSTKLAS-
SIGT ARBETE

LINDBERG & ALMS SKIDFABRIK

S. Järnvägsgatan 62

Försäljer skidor av hög kvalitet

AB. J. F. Lindholms

VÄRME- & VATTENLEDNINGSAFFÄR
SKELLEFTEÅ

Allt vad till branschen hörer.
Införda förslag och offert.

RIKSTELEFONER:

Skellefteå 124 50 Boliden 3
Skelleftehamn 311 48 Malmberget 61

BIL-RESERVDELAR

samt allt för BILEN i

BIRGER JOHANSSONS

Reservdelsaffär — Skellefteå

Tel.: 105 16 o. 110 16, bost. 110 16

G. WIKSTRÖMS PLÅTSLAGERI

Hörnallgatan 9. Tel. 107 30

REKOMMENDERAS
vid utförandet av plåtslageriarbeten

NYA RESTAURANGEN

Rekommenderar sina goda måltider
till humana priser.

SKELLEFTEÅ. Tel. 104 02

Centrum - Bryggeriet

Rekommenderar sina tillverkningar av
LÅSKEDRYCKER, MÅLTIDSDRICKA,
EXTRADRICKA.

Ring 109 50

SKELLEFTEÅ

ERIK WALLINS

målerifirma

Åtager sig alla slags arbeten

Fackmässigt utförande

Skellefteå
Telefon 105 66

GUNNAR MARKSTRÖMS SNICKERIVERKSTAD

Tel. Skellefteå 550 32.

Postadress: Myckle, Skellefteå.

Getdoningar — Skidor.

Snöskovlar av björk.

HUDAR och SKINN

Silver- o. Rödräv-, Mink-, Hermelin- o.

Ekorskin uppköpas till högsta dagspris.

Emottager till beredning alla sorters

päls- o. fällskinn.

Sven Wallanders Hudaffär

Skellefteå, Tel. 107 29 (Bost. ankn.)

Magasin vid Skellefteå Nya Spritbolag

WALLINS EFTR. GULDSMEDSAFFÄR

Kanalgatan 34.

Tel. 100 48

ERNST WAHLBERGS SKO AFFÄR

SKODON

till bästa priser

Bara att vänta

Gubben Olausson hade fått värk i en tand och på gummans inrådan beslöt han sig för att resa in till stan och ta bort den. Han visste inte riktigt vart han skulle gå, men hans gumma förklarade för honom att tandläkaren bodde i samma hus som Hantverkslotteriet hade sin expedition, och det var ju en god vägledning.

På eftermiddagen kom gubben tillbaka, och gumman hans frågade honom om det hela hade gått bra, varpå gubben molo- ket svarade:

— Nä faen heller, då sto "Dragning i nästa vicka", så dä blir te å vänta.

*

Fru Larsson, som inte på länge sett en kaffeböna och därför är i stridsstämning, kommer inrusande till sin make med rakvattnet och säger:

— Du gör då aldrig annat än bråkar om ditt välsignade rakvatten, som du aldrig kan få tillräckligt varmt.

— Kära Amalia, säger mannen milt, jag vet mig aldrig någonsin under vårt mångåriga äktenskap ha yttrat ett enda ord angående rakvattnet.

— Nej, tacka för det, då du alltid fått det så varmt du velat ha det.

JOHN DAHLGREN

CEMENTGJUTERI

SÖRBÖLE. Tel. Skellefteå 112 01

Maskinstampade cementrör.

Vibrerade brunnsringar.

Trädgårdsplattor, Vågtrummor

m. m.

A. B. SKELLEFTEÅ BILCENTRAL

Auktoriserad Volvo-försäljare.
Efterhör våra priser å nya och
begagnade person- o. lastauto-
mobiler.

Tel. 105 05

112 05

WIDELUNDS

RADIOAFFÄR Eftr.

Kanalgatan 43

Telefon 105 97

REPARATIONER

A. B. FURBERG & ANDERSSON AUTOMOBILAFFÄR

Repr. för Mercedes, Benz.

Person- & lastvagnar samt bussar
Försäljning och montering av gengas-
aggregat.

Telefon Kont. 111 15.

Bost. 111 16

Provinsialläkare J. Eriksson

Tel. 102 55.

Nygatan 55

PEHRSSONS KONDITORI

Nygatan 57

REKOMMENDERAS

Normarestauranten vid Busstorget är
ett näringsställe som fyller alla den
moderna tidens krav.

Allas gemensamma intresse

är låga varupriser. Nedbringa Edra lev-
nadskostnader genom Kooperativ sam-
verkan. — Gör Edra inköp i

SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING

förening för lägre levnadskostnader

VÄLJ EN GOD BOK

hos

BÖRJE LAGERGREN'S BOKHANDELS A. B.

Telefon 100 19

WESTBERGS

GUMMIVERKSTAD

rekommenderar välgjorda arbeten

Rikst. Verkstaden 106 57, bostaden 106 55

FORSLUND & SÖNER

Köpmangatan 4 - Tel. 106 58

Utför alla slags transporter

Rekommenderas

SKELEFTEA

**Bröderna Forslunds
Automobilaffär**

Telefon växel 124 80 - SKELLEFTEA

Försäljer samtliga General Motors automobilmärken.

Tillverka och försälja:
BF.-hydrauliska tippar,
BF.-gengasaggregat för ved eller kol.

Godkända av Statens Bränslekommission,
Gengasbyrån.

FIRMA

W. SANDSTRÖM A. B.
Stationsgat. 22 Tel. 101 01, 105 19
— FRUKTIMPORT —

SKELLEFTEA

KEMISKA TVÄTTINRÄTTNING
Stationsgatan 14 Telefon 105 52
Vid allslags tvättning

Besök

STENBERGS KONDITORI
Tel. 100 13 Skellefteå Tel. 102 58
Gott kaffe. Goda bakelser
Beställningar mottagas tacksamt

Gör Edra inköp i

K. E. Olanders A.-B.

Stationsgatan 16. Tel. 102 68

HÄLLGRENS

SKRÄDDERIAFFÄR
Tel. 105 35. Nygatan 32

KLÄDERNA gör mannen —
HÄLLGRENS gör kläderna

VÄSTERBOTTENS LÄNS

HEMSLÖJDSFÖRENING
Tel. 108 93 Nygatan 29 Tel. 108 93
REKOMMENDERAS

EN ANGENÄM KVÄLL
får Ni vid besök på

CITY, PALLADIUM eller RÖDA KVARN
SKELLEFTEA

BETALD ANNONSPLATS

SKÖVDE

**Ax. Schönborgs
PLÅTSLAGERI**
SKÖVDE, Tel. Bostaden 352 med ankn.
**TAKTÄCKNINGAR
REPARATIONER**
och målning av tak
FULLGOTT ARBETE

SOLLEFTEA

FLUNDRA - LAX

Laxöring, Sik, Rödspätta, Gädda,
Helleflundra, Torsk, Piggvar m. m.
RING

NYA FISKAFFÄREN
(JOHAN BERGLUND) Tel. 892

C. A. GARNEIJS

— Bleck- & Plåtslageri —

(Inneh.: IVAR LINDSTRÖM)

Utför alla inom branschen förekommande arbeten i koppar, bleck, plåt och rostfritt. Begär offert.

Inget särskilt

Gamle Petter i Enarydet kunde inte läsa, men ville inte gärna tillstå denna brist. Därför brukade han ibland sitta och titta i tidningen, i vilken naturligtvis bara bil-
derna kunde ha intresse för honom.

En dag under förra världskriget kom en granne in i hans stuga just som Petter tog till sig tidningen. Han råkade hålla den framför sig upp och ner men märkte det inte. På första sidan stod en bild av F-båten.

Grannen: — Nå Petter, står det något nytt om kriget?

Petter: — Ånej, inget särskilt, det är bara ett skepp som har vält.

*

Annons.

Kära Anna B. — Om du skulle läsa dessa rader, så får du härmed full förlåtelse från din övergivne make, som är djupt bedrövad över din flykt från vårt gemensamma hem och som med glädje öppnar sin famn för att ta emot dig igen. Men om det är din avsikt att aldrig mer komma åter, så skicka åtminstone tillbaka nyckeln till skafferidörren.

Din ensamme man
P.

*

— Du kan inte tro du, som inte tycks uppskatta Gerda, hur huslig hon är! Varenda gång jag kommer hem till henne, så sitter hon och stoppar några av sin pappas strumpor.

— Jo, men har du verkligen inte märkt något särskilt med den där husligheten?

— Nej, vad menar du?

— Det är alltid — samma strumpa!

SOLLEFTEA

**FLIESBERGS CYKEL- &
SPORTAFFÄR**

Telefon 65

ALLT FÖR SPORT

Skidor i björk, hickory och splitkein.
Matsbostavar i äkta tonkin.
Skidskor, skinnkläder och handskar.

BYGGM. E. B. ERIKSSON

Utför allt inom branschen. Vänd Eder med förtroende till oss i byggnadsfrågor.
Tel. Kontoret 582 Bost. 436
Verkmäst. bost. 989

911 är telefonnumret

till

LILLA CAFEÉT
(mitt emot Stadshotellet)

GREENSKONDITORI

Tel. 111 - Sollefteå - Rekommenderas
Wienerbröd, småbröd och tårtor. Choklad och konfektyrer. Beställningar mottagas tacksamt och utföras omsorgsfullt.

**LEON. WIDENGRENS
RADIOAFFÄR OCH ELEKTRO-
MEKANISK VERKSTAD**

Telefon 354, 681.

Ensamförsäljare av Philips Radio. Installationer av kraft och ljus. Radio- och ljudfilmsanläggningar. Grammofonskivor.

Vid plåtslageriarbeten

vänd Eder med förtroende till
fackmannen.

A. WESTMANS PLÅTSLAGERI
Telefon 139

Gediget arbete. Snabb leverans

OMSTOPPNING AV MÖBLER

Markiser tillverkas. Emballeringar utföras. Korkmattor påläggas.
Tapetserare John O. Carlsson
Storgatan 15 Tel. 477

Vid köp av

**Hedersgåvor, Sportpriser
Förlovningsringar**

vänd Eder med förtroende till
NORDINS GULDSMEDSAFFÄR
Telefon 73

MODEAFFÄREN CHRISTINE

Mode- & Tapisseriaffär
Tel. 337.

REKOMMENDERAS

**MULTRAVELOCIPED-
VERKSTAD**

Multrä. Tel. 917 Sollefteå.

Specialverkstad för cyklar. Cyklar och radio, ledande märken. Stort reservlager. Mod. elektrisk ugnslackering. Svetsning.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

STORVIK

STORVIKS KONDITORI

Serverar alltid gott kaffe och färskt bröd
Förenings- och sammanträdeslokaler
uthyras

Tel. 26 Inneh. Greta Carles

**A.-B. STORVIKS CENTRAL-
TRYCKERI**

Tel. 211 Tel. 211
Katalog-, Blankett- och Reklamtryck.
Familje- och föreningstryck. Järnvägs-
fraktsedlar.
Snabb leverans. Prydligt utförande.
Humana priser.

Låt oss visa Eder säsongens
Tapetnyheter

Ljusa, vackra färger. Stor sortering.
**A. O. SJÖBERGS EFTR.
FÄRGHANDEL**
Penslar, Lackfärger, Fernissor m. m.
Tel. 112.

J. PERSSON
Storvik.

Radio, Grammofoner, Skivor, Kameror,
Film. - Basarartiklar. - Framkallning
och kopiering. - Goda avbetalningsvillkor.

**ELLEN BERGLUNDS
CAFÉ & CONDITORI**

Gott kaffe. Hembakat bröd.
Österberg, Storvik. Tel. 415.

NILS BYMAN

Speceri & Diversehandel

Bro, Storvik.

REKOMMENDERAS

CENTRALVARULAGRET

Storvik
Fotografiskt lager - Ramar - Tavelin-
ramningar - Framkallning - Kopiering
Förstoring
Tel. 193 Tel. 193

HATTEN

som speglar Eder goda smak
finner Ni hos

**STEGNERS EFTR.
HATTCENTRUM**
Tel. 67.

HOTELL BJÖRLING

REKOMMENDERAS
Gott bord. Humana priser.
Tel. 85.

ELIN KARLSSONS

Kafé- & Konditori
REKOMMENDERAS
Dagligen danska wienerbröd.
Tel. 28.

BETALD ANNONSPLOTS

SUNDSVALL

**Järnkonstruktioner
och smiden**

för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefon 47 57, 47 67 — SUNDSVALL

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäckers Travbana, Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar un-
der Mars—Oktober 1943. **Totalisator,
Restauranter, Högtalarmusik.** Telefoner
Kontoret 42 70 — Banmästaren 53 30.

**KLINTENS
HANDELSTRÄDGÅRD**

— SUNDSVALL —
Telefon 38 03
SÄG DET MED BLOMMOR

Irländsk knepighet.

En irländsk soldat, som kämpade i
Grekland, mottog en dag ett brev från
sin fru, däri hon skrev, att hon nu själv
måste gräva upp hela åkern, eftersom
det inte fanns en enda duglig arbetskarl
att få i hela byn.

Soldaten svarade ögonblickligen på
brevet: "Låt för Guds skull bli att gräva
i åkern. Jag har gömt vapen där".

Naturligtvis gick brevet genom censu-
ren och följande dag kom en hel trupp-
avdelning soldater till irländarens hem
och började gräva i åkern. De grävde
och grävde, till varenda kvadratcentime-
ter jord vänts upp och ned, men fann
intet.

Den bekymrade hustrun skrev ett
förtvivlat brev till mannen vid fronten.
"Inte så mycket som ett grässtrå har de
funnit. Vad skall jag göra?"

Efter ett par dagar kom svaret: "Sätt
potatis".

*

Kunde väl försöka.

Det var en kolportör som för första
gången skulle tala till befolkningen på
en av öarna längst ute i havsbandet. När
han såg de väderbitna, hårda ansiktena
tänkte han: här måste man tala ett språk,
som dom förstår, varför han sade:

— En syndare mina vänner är som
ett fartyg i nöd. Vågorna översköljer
henne, seglen äro sönderrivna, hon dri-
ver mot kustens lömska skär, det finns
intet hopp om räddning. Finns det ingen-
ting att göra?

En av de yngsta fiskarpojarna reste
sig därvid och sade:

— Han kan väl åtminstone försöka att
kasta ut ett ankare.

SÖDERHAMN

STURE MATTSSONS

— Diversehandel —

Tel. Söderhamn 70 27. KINSTABY
REKOMMENDERAS

Vår strävan är att på bästa och bil-
ligaste sätt betjäna allmänheten.

Edert hem

blir trevligast och gedignast
med möbler från

**ANTON JOHANSSONS
MÖBELSNICKERI**
Stuvaregatan 11. Tel. 529
— SÖDERHAMN —

Möbellager Norralagatan 12 - Tel. 23 29
25 29. Vackra moderna enrumsmöbler
på lager. Obs! Egen tillverkning.

Efterfråga alltid

Rydéns BÄSTA BRÖD

Brödet med den verkliga rågsmaken

UMEA

UMEÅ HANDELSINSTITUT

Utbildning i bokföring, språk, stenografi,
maskinskrivning, tuschmetoden.

— Grundlig, effektiv undervisning —
Adr.: Storgatan 38

**LUNDBERG & SCHÄDERS EFTR.
SNICKERIVERKSTAD**

Hissjöväg. (Olsson & Norberg) Box 43
UMEÅ Tel. 701, bost. 22 71, 22 72

Tillverkar **INREDNINGAR** och **BYGG-
NADSSNICKERIER** av olika träslag

VIKTOR ÖHLSSONS

Snickeriverkstad — Umeå

— REKOMMENDERAS —
Telefon 485.

BÄCKMANS DAMFRISERING

Inneh.: GRETA LINDHOLM

— REKOMMENDERAS —

Allt inom branschen utföres
förstklassigt och billigt.

Ersmarksgat. 9. Haga. Tel. 25 17

HANDSKMAGASINET
KUNGSGATAN 69 — Tel. 860

REKOMMENDERAS

"Det dagliga brödet"

från

ÖSTBERGS EFTR. BAGERI
Skolgatan 65 UMEÅ Telefon 90

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Bröderna
LINDFORS
JÄRNVAROR I PARTI

★

Umeå: Namnanrop. Skellefteå 109 44

ALLT ELEKTRISKT
Installationer — Reparationer
Västerbottens Nya Elektriska Byrå
Tel. 14 42 U M E Å Tel. 14 42

Vid besök i Umeå,
bo på
STORA HOTELET
TREVLIKA RUM — GOD MAT
(Inneh. G. Hammarberg)

Västerbottens Läns
Hemslöjd
MATTOR, GARDINER, MÖBELTYGER

LAPPGUBBENS LINIMENT
En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt.
TEKNISKA FABRIKEN J A H O
UMEÅ Tel. 23 54

SVEA NORDSTRÖMS
PÅLSVARUAFFÄR
Grisbacka Tel. 20 53
REKOMMENDERAS

P. ERIKSSONS
— Smidesverkstad —
Tel. 16 67 - Öst-Teg, UMEÅ. Tel. 16 67
Utför smidesarbeten av alla slag till humana priser.
(Gas- och elektrisk svets)

VÄLKOMMEN till
LILLYS KONDITORI
Storgatan 38 U M E Å
GOTT KAFFE — GOTT BRÖD

M. & L. Petterssons
Hembageri
REKOMMENDERAS
Kungsg. 84 Tel. 10 74

Dr. B. Fromm
Rådhusplanaden 10 — Tel. 10 42
U M E Å

G. BYSTRÖMS FÄRGHANDEL
Kungsgat. 47 U M E Å Tel. 10 00
REKOMMENDERAR sin
sortering av: Papp, Tapeter, Färger,
Oljor, Kemikalier, Kem.-, Tekniska-,
Förbands- och Sjukvårdsartiklar m. m.

HAGA PLÅTSLAGERI
Haga, UMEÅ Tel. 10 36, 10 33, 10 34, 14 51
Takreparationer — Allt slags Plåtslageri
och Rostfritt **FÖRTENNINGAR**

Svensk vardag.
— Älskar du mig, Konrad?
— Ja, Agata.
— Hur länge?
— Alltid.
— Det räcker inte.
— I evighet.
— Nej, det räcker inte heller.
— Till dess tegelbackseländet är slut.
— Inte ens det är nog för mig.
— Till dess jag får min retroaktiva hemortslön.
— O, älskade!

*

Ett känt original, kallat Jeppe, återkom hem från sitt arbete i staden varje lördag starkt berusad. En gång återkom han nykter. Stinsen på stationen som kände Jappes vanor märkte detta och sade:
— Det var förståndigt av Jeppe att komma hem nykter.
— Dä ä inte förstånd. Dä ä fattigdom, svarade Jeppe.
(Ur Söndagsnisse-Strix.)

*

En prästhistoria.
Ur en samling prästhistorier, framletade ur svenska folkminnesarkiv och utgivna av Sundqvist & Emond, Lund, tar vi oss friheten återge följande:
En präst som hade ett dussin barn och var allmänt bekant för sina kvicka svar, tillfrågades av en greve hur det kunde komma sig, att prästerna alltid hade så många barn.
— Jo, herr greve, svarade prästen, det kommer sig därav, att de har sina barn på ett ställe, då däremot herrar adelsmän brukar ha sina kringpridda i bygden.

Umeå
Mejeriaktiebolag
U M E Å

Sofie Stenmans Eftr.
MÖSS- HATT- MODE- & PÅLS-
VARUAFFÄR.
Storg. 44 — UMEÅ — Tel. 360

JOH. JONSSONS
Värme- och Vattenledningsaffär
Storg. 29. Tel. 822, 12 02
Centralvärmeledningar, Oljeeldnings-
Ventilations- och Sanitära anlägg-
ningar utföras.

SÄG DET MED BLOMMOR
från
Bergstens Blomsterhandel
Kungsg. 53 Umeå Tel. 593

Hilding Carlssons
Mek. Verkstad
Telefon 15
Skolgatan 89 U M E Å

Källans
Läskedrycksfabrik

Specialfabrik för tillverkning av kol-
syrade drycker
Tel. 24 03 **GRISBACKA** Tel. 24 03

V Ä X J Ö

BETALD ANNONSPLATS

ÖREBRO

Örebro Lump- & Skrotaffär
Magasin och Kontor, Triangeln, Örebro
Tel. 130 43
Köper och säljer i parti och minut:
Järn- och Metallsrot samt Lump
av alla slag.

Läder, Skinn, Skomakeriartiklar,
Skotillbehör
SKOMATERIALLAGRET
MONOPOL
ÖREBRO Telefoner: 117 83, 115 56

G. LÖFGRENS BOSÄTTNING

REKOMMENDERAS

Tel. 15 02

AUG. JANSSONS

Trävaruagentur

Viktoriaesplanaden 21

Mc'tager tacksamt inköps-
och försäljningsuppdrag.

Telefon 22 77

Telegramadress:

"AJANS ÖRNSKÖLDSVIK"

Ett bröd av god kvalitet

får Ni från

BRÖD. LUNDGRENS BAGERI.

Dunsjöverken

Tel. 53 09

Dr. Gustaf Lindström

Lasarettet.

Örnsköldsvik

ÖDLINGS

Kortvaru- & Hemstickningsaffär

GULLÄNGET

Telefon 10 58

REKOMMENDERAS

A. G. KALLINS MODEAFFÄR

SUND

ALFREDSHEM

Tel. Örnsköldsvik 52 05

REKOMMENDERAS

ARVID E. ÖSTMANS El. Installationsaffär

ARNÄSVALL. Tel. Örnsköldsvik 450 52

Utför: Linjebyggnader, Installationer för

elektrisk kraft, lyse och värme. Radio-

samt Kylanläggningar. Elektriska krea-

tursstängsel. — Ständigt i lager el. ma-

terial och el. motorer.

Ni

vinner medlemskap i föreningen genom
att vid årsskiftet inlämna Edra kassa-
kvitton, vilka då tillföras Edert insats-
konto. — HANDLA KOOPERATIVT

Trehörningsjö koop. handelsförening

BUTIKER: Trehörningsjö tel. 29, ankn.

förest. Bost.; Björna 30, Långviksmon 2,

Nyliden 12, Djuptjärn 2, Lemesjö 2,

Remmarn 2.

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Dr. Alf Lundgren

Lasarettet

Örnsköldsvik

AKTIEBOLAGET MASKINFABRIKEN
I ÖRNSKÖLDSVIK.

Tel. 21 35. 23 35. Tel. Bost. 23 95.

Specialité: Reparationer av arbetsmaski-
ner för snickerier, skofabriker, kvarnar
och sågverk. Tillverkningar: Sågverks-
och Kvarnmaskiner.

G. W. GRENS

BOSÄTTNINGSAFFÄR

ÖRNSKÖLDSVIK - Tel. 21 24 & 24 04

Glas - Porslin - Husgerädsartiklar - Järn-
varor - Glödlampor - Armatur

PARTI OCH MINUT

Svensson har på sin födelsedag av sin
tämligen bistra hustru fått lov att se
några vänner på en kopp kaffe med "lite
i" samt ett parti kort. Efter en stund
kommer hustrun in, ser skarpt på Svens-
son och frågar:

— Vem vinner?

— Det gör gästerna, svarar Svensson
lamt.

— Sluta upp med det där förbaskade
kortspelet, säger Svenssons hustru, slän-
ger igen dörren och går.

Styrkta av punschen fortsätter herrar-
na spelet och om en stund inträder
Svenssons hustru igen och ryter:

— Vem vinner nu?

— Det gör jag, svarar Svensson.

Då ler hustrun milt:

— Ja, ja, någon måste ju vinna.

97-åriga Stava fick märkligt nog upp-
leva att följa sin 73-åriga dotter till gra-
ven. Då prästen efter jordfästningen kom
fram för att säga några tröstens ord, av-
bröt honom gumman:

— De ska ja si, att de va ja beredd på
frå början, att den jäntan inte skulle le-
va länge. Ho va så klener när ho föddes.

*

En engelsk lord hade i 40 år arrende-
rat ett laxfiske i södra Sverige. Laxfiske
var egentligen hans enda sysselsättning.
Han hade tillräckligt med pengar för att
endast intressera sig för en dylik hobby.
Ett tu' tre kom han på den idén att han
skulle skriva en bok om fisket.

Men det värsta bekymret var att finna
en lämplig titel. Efter mycket funderan-
de döpte han slutligen sin bok till: "40 år
bakom flöet". Den titeln var nog en
mycket god självdeklaration.

Ring 1096

så avhämta vi lump,
skrot, stickylle, metal-
ler, tomglas m. m.

JOHANSSONS
SKROTAFFÄR

Bostad anknötn.

Vid Träsliperiet

J. OLSSONS SKOFABRIK

JÄRVED

Tel. 400 22

Försäljer i parti: Skodon, Handskar och

Sockor av egna tillverkningar.

Ring 20 54

vid behov av transporter

SVEN NILSSONS ÅKERI

Nygatan 9. Alla transporter ut-
förs snabbt och säkert.

Smaka vårt goda kaffe med bröd!

Stenmans Konditori

Storg. 5.

Tel. 29 66

KJELL NÄSLUNDS

Servicestation. — Bilverkstad

— Rekommenderas —

Järnvägsg. 10.

Tel. 22 51

Bost. 24 23.

ALLAN SELLIN

SPECERIAFFÄREN, Vegag. 17, tel. 25 88

MJÖLKAFFÄREN, Nygatan 55, tel. 28 99

Specerier - Konserver - Delikatesser

Erkänt goda kaffeblandningar

REKOMMENDERAS

KEMISKA TVÄTTCENTRALEN

O. ÖDLIND

A. SJÖDIN

KEM. TVÄTT.

PRESSNING

FÄRGNING.

REPARATIONER

Tel. 12 67

Storgatan 21

FÖR ER

som värdesätter gott kaffe
och färskt gott bröd!

Utbärning.

NYA KONDITORIET

Storgat. 24, ÖRNSKÖLDSVIK, tel. 21 14

G. SVEDINS PARTI- & AGENTURAFFÄR

Kontor: Storgat. 28. Lager: Hamngat. 9

& Storgat. 1, Rikstel. 10 20. Försäljning

av Mjöl, Bröd, Kaffe, Luckeys konserver,

Nissens choklad, Lakritz & Konfektyrer.

Nederlag av: Mjöler och bröd.

Ångermanlands

Fiskförsäljningsförening

Örnsköldsvik

Försäljer i parti: Färsk-, Salt och Sur-
strömming, Böckling och Fisk.

Rikstel.: 11 64, 12 64. Förest. bostad 11 64

BETALD ANNONSPÅTS

Norra Ångermanlands

och

Södra Västerbottens Skogs- ägareförening

(Medlemmarnas eget försäljningsorgan)

Bistår medlemmarna vid avsättning av **Sågtimmer, Massaved, Stolpar, Pålar, Slipers, Brännved, Träkol** m. m.

S a m m a n h å l l n i n g tillför-säkrar skogsägarna de **bästa priser** marknaden kan bjuda.

Försäljer från egen ved-gård: **Brännved, Bilved** och **Bilkol**.

Vänd Eder med förtroende till föreningens kontor:

Telefoner: 11 71, 12 25

(Ankn. Vedgården, Rt. 12 25)

Örnsköldsgatan 6
ÖRNSKÖLD SVIK

Rederiaktiebolaget IRIS STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Virgo"	6600 d.w.
S/S "Pluto"	6525 "
S/S "Rigel"	6450 "
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Iris"	3000 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Vidar"	3560 "

Fraktlinjer:

**NORRLANDSHAMNAR —
RIVER THAMES**

(Under säsongen.)

KRAMFORS A.-B.

KRAMFORS

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Kocksgatan 15 S t o c k h o l m Tel. 41 39 99

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och begär kommissionärsvillkor.

Namn:

Adress:

Postanstalt:

(Obs.! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göre sig besvär.)